

سال بیست و چهارم
شماره ۱۲۱
زمستان ۱۴۰۱
قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شماره: ۷۸۵۵-۱۶۵

[illegible]

ویژگیهای نهاد ناظر بر حرفه حسابرسی

راهنمای به کارگیری استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۲

ابزارهای مالی : ارائه

مجموعه استانداردهای حسابداری مرتبط با ابزارهای مالی مشتمل بر سه استاندارد زیر می‌باشد:

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۲ ابزارهای مالی : ارائه (IAS32)

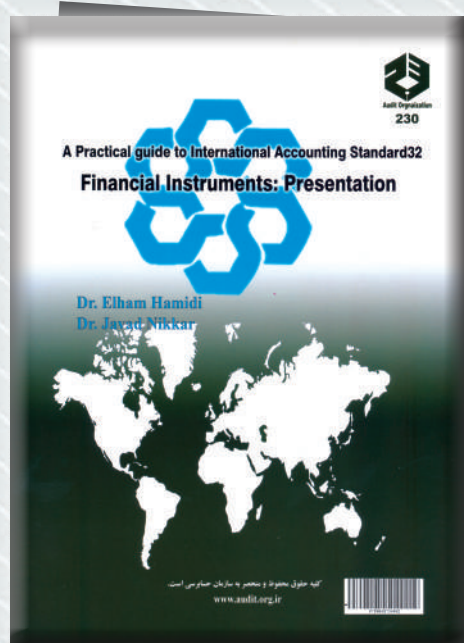
استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ ابزارهای مالی (IFRS9)

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ ابزارهای مالی : افشا (IFRS7)

در این رهنمود که نخستین راهنمای به کارگیری از مجموعه رهنمودهای به کارگیری ابزارهای مالی است، موضوع ارائه و طبقه‌بندی ابزارهای مالی، مندرج در استانداردهای بین‌المللی حسابداری ۳۲ ابزارهای مالی : ارائه، همراه با ذکر مثالهای متعدد مطرح شده است تا برای استفاده‌کنندگان سودمندتر باشد.

لازم است به این موضوع اشاره شود که در ایران، استانداردهای حسابداری ۳۶ و ۳۷ به ترتیب برای همسویی با IAS32 و IFRS7 تدوین و از سال ۱۳۹۸ لازم‌الاجرا شده‌اند؛ لذا این رهنمود برای استاندارد حسابداری ۳۶ ایران نیز کاربرد دارد.

در این راستا، نشریه شماره ۲۳۰ سازمان حسابرسی به راهنمای به کارگیری استانداردهای بین‌المللی حسابداری ۳۲ «ابزارهای مالی : ارائه» اختصاص یافته است. ترجمه آن توسط دکتر الهام حمیدی و دکتر جواد نیک‌کار انجام شده است.

خرد رهنمای و خرد رهگشای

خرد دستگیرد به هر دو سرای

اگر به زیربنای توسعه جوامع بشری و ساختارها و نهادهای اجتماعی پشتوانه آن نگاه کنیم به نظر می‌رسد خردورزی که مرز اصلی تفکیک انسان و حیوان است نقش ویژه‌ای دارد. تکرار ادوار باطل برای حل معضلات مغایر خردورزی است و نبود خردورزی آثار جبران‌ناپذیری بر هر کشور دارد.

با گذشت بیش از ۳۵ سال از عمر سازمان حسابرسی و بیش از ۲۰ سال از عمر جامعه حسابداران رسمی ایران، شاهد افول کیفیت حسابرسی در کشور هستیم این افول محصول ساختارهای قانونی و مقرراتی حاکم بر حرفه حسابرسی است و اصرار بر حفظ این ساختارهای معیوب خلاف خردورزی است. معدود افرادی از معیوب بودن ساختارهای کنونی منتفع می‌شوند اما قربانی اصلی منافع عمومی جامعه است که نیاز به مراقبت و حفاظت دارد.

هدف قرار دادن متخلفان اگرچه تا حدی بازدارنده است اما برای اصلاح امور باید سراغ ساختارهای معیوب رفت. گاه یک ساختار در یک مقطع زمانی پاسخگو بوده یا اینکه تجربه و دانش آن زمان منتهی به آن ساختار شده است اما بعد از گذشت بیش از ۲ دهه، اصرار بر حفظ ساختارهای آفت‌زا یا انگیزه منفعت‌طلبانه دارد یا ناشی از جهل به مسائل حرفه است.

ساختار کنونی حاکم بر جامعه حسابداران رسمی ایران، دچار تعارض منافع اساسی است و این تعارض منافع در ذات خود مخرب و مفسده‌زا است. این تعارض منافع مختص کشور ما نبوده است و در آمریکا به عنوان بزرگترین اقتصاد جهان تا سال ۲۰۰۱ وجود داشته است. تا قبل از این زمان محور کنترل کیفیت حسابرسی، خود حرفه و مقوله خود انتظامی بوده است اما پس از سالها، خود انتظامی به دلیل تعارض منافع کنار گذاشته شد و حاکمیت به حوزه کنترل کیفیت و اقدامات انضباطی حرفه حسابرسی وارد شد. پس از آمریکا سایر اقتصادهای مهم جهان نیز به سرعت به این تجدید ساختار پیوستند.

مطالعات اصلاح ساختار از سال ۱۳۹۳ در سازمان حسابرسی شروع شد و محصول آن یک لایحه‌ای بود که در دو مقطع در اختیار وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار گرفت. پس از آن نیز یک طرح در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی تعریف گردید که عنصر اصلی آن نیز ایجاد یک نهاد مستقل از حرفه برای کنترل کیفیت و اقدامات انضباطی بود.

اگرچه عوارض منفی تعارض منافع در هر ساختاری کاملاً مشهود است و به منافع عامه مردم آسیب جدی و بلندمدت وارد می‌کند، مطلق شدن اصلاح ساختار حاکم بر حرفه حسابرسی، درست به نظر نمی‌رسد. ما باید هم از خرد جمعی داخلی و هم جهانی برای اصلاح ساختارهای حرفه حسابرسی استفاده کنیم و اجازه ندهیم بیش از این استقلال و کیفیت حسابرسی آسیب ببیند. نظارت مؤثر و مستقل از ذینفعان یکی از اصلاحات ساختاری مهمی است که باید تلاش کرد سریعتر به نتیجه برسد.

موسی بزرگ‌اصل

مدیر امور اجرایی: محمود مجدی صفحه‌آرایی: زهره نجفی تایپ و حروف چینی: مهناز زریو طراح جلد: آذین رستمی	ویراستار فنی: دکتر رافیک باغومیان دبیر بخش اخبار: معصومه امیری‌مقدم	شورای مدیریت: قدرت‌اله اسماعیلی دکتر موسی بزرگ‌اصل اکبر سهیلی‌پور محمود پوربهرامی محمدجواد صفار هوشنگ نادریان دکتر رضا نظری لطفعلی لطفعلیان صارمی دکتر یدالله مکرمی	صاحب امتیاز: سازمان حسابرسی مدیر مسئول: اکبر سهیلی‌پور سر دبیر: دکتر محمد صیادی	مسابراس فصلنامه تحلیلی، اطلاع‌رسانی، پژوهشی سال بیست و چهارم شماره ۱۲۱ زمستان ۱۴۰۱ شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
--	---	---	---	--

آدرس: تهران، میدان فاطمی، خیابان چهل ستون، نبش کوچه دوم، پلاک ۴۶ کدپستی: ۱۴۳۱۶-۶۴۱۴۱ صندوق پستی: ۱۴۳۳۵/۴۷۹ تلفن: ۸۸۹۵۳۱۱۹ نمابر: ۸۸۹۵۱۲۰۹

www.hesabras.org E-mail: editor@hesabras.org

چاپ و صحافی نوید نواندیش: تهران - خیابان دماوند - بین وحیدیه و سبلان - بعد از خیابان بخت‌آزاد - پلاک ۸۷۵ - تلفن: ۷۷۰۳۴۱۴۰

در این شماره می‌خوانیم:

موضوع محوری:

ویژگیهای نهاد ناظر بر حرفه حسابرسی

مصاحبه‌ها

- ۱۲ پیامد ایجاد نهاد ناظر: افزایش ضریب نفوذ حسابرسی گفتگو با: هوشنگ نادریان
- ۱۸ چاره رفع ایرادهای نظارت را در ایجاد نهاد ناظر دولتی نمی‌دانم گفتگو با: غلامرضا سلامی
- ۲۴ حرفه حسابرسی نیازمند وجود یک نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای گفتگو با: دکتر کیهان مهمان
- ۳۲ تشکیل نهاد ناظر یا اصلاح نارسائیهای قبلی گفتگو با: فرهاد پناهی

رویدادها

۴ بهاریه

۵ فراتر از اخبار: رویدادهای ایران و جهان

چاپ مقاله‌ها الزاماً به معنای همسویی مجله با نظرهای نویسندگان نیست.

حسابرسی در ویرایش ادبی مقاله‌ها و یکدست کردن رسم الخط آنها آزاد است، اما در مورد ویرایش اساسی

با نویسندگان مشورت خواهد کرد.

حساب

شماره ۱۲۱

زمستان

سال ۱۴۰۱

مقاله ها

۴۰ چرا اشخاص شغل حسابرسی را ترک می کنند؟

۴۲ چالشهای اصلی حرفه حسابرسی، تشکیل نهاد ناظر مرتضی اسدی

۵۲ خدمات غیر حسابرسی ممنوع شده و دوره تنفس حسابرسی

۵۵ اصول بنیادین مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی ...

۵۶ آیا بازرسی از حسابرسی، کیفیت حسابرسی را بهبود می بخشد؟

۶۳ کمیته سیاست عمومی جهانی

۶۴ مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی

۷۲ برنامه راهبردی مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی

همکاران محقق و پژوهشگر

در این شماره به ترتیب حروف الفبا:

معصومه امیری مقدم

فروزان جانمردی

زهره نوری

مقاله های منتشر شده در مرکز اطلاع رسانی الکترونیکی
مجله حسابرس

• آرمان اصلی نهاد ناظر حمایت و ارتقای منافع عمومی مرتضی اسدی

• اصلاحیه استاندارد حسابرسی ۱۲۰۱: نظارت بر کار حسابرسی معصومه امیری مقدم

• چرخش اجباری حسابران: کارآمدسازی قوانین حسابرسی کشورهای اروپایی زهره نوری

• پرسش و پاسخ فنی در خصوص ارتباط بلندمدت حسابرس با زهره نوری

• نقش مهم شاغلین در حرفه حسابداری در الهام بخشی به حسابداران آینده زهره نوری

• نهاد ناظر بر حرفه حسابرسی تحولی در راستای جامعه جهانی

آدرس: تهران، میدان فاطمی، خیابان

چهل ستون، نیش کوچه دوم، پلاک ۴۶

کد پستی: ۱۴۳۱۶-۶۴۱۴۱

صندوق پستی: ۴۷۹/۱۴۳۳۵

تلفن: ۸۸۹۵۳۱۱۹

نمابر: ۸۸۹۵۱۲۰۹

E-mail: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی
از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی
به صحرا رو که از دامن غبار غم بیفشانی
به گلزار آی کز بلبل غزل گفتن بیاموزی

✍ محمود مجدی

نرم نرمک می رسد اینک بهار خوش به حال روزگار!
طبیعت که ماه ها به خواب رفته بود نفسی تازه می کشد. نسیم دلنواز بهاران وزیدن می گیرد و دامنه کوهساران خود را به حریر ارغوانی می آراند. درختانی که در زمستان برهنه بودند، هم اکنون جامه های زمردین به تن می کنند. بهار آمده پرندگان چهچه می زنند. همه جای جنگل لباس شاخ و برگ نو بر خود می پوشند. خورشید به روی دنیا لبخند می زند. گلها سر از جوانه خود بیرون می کنند و دلهای مردم را می نگرند که دوباره در آنها شادی زندگی و لطف و امید پدیدار شده است. در دشتهای و باغها گلها سر بر می زنند می شکفند و گلها شیره شیرین و روان خود را به دست زنبورها می سپارند؛ بلبلان آواز می خوانند. شبها ماه از پشت شاخ و برگهای پُر شکوفه درختان چه زیبایی دل انگیزی دارد و نسیم در آن هنگام می وزد چه زیبا می شود در فصل بهار؛ همه چیز دل انگیز و با صفاست، پس خنده گلها دوست داشتنی است. گریه ابرها باعث آرامش روح می شود و دلها از شادی و امید شوق و شور محبت و صفا و دوستی و در یک کلام:
بهار فصل زندگی و جوش و خروش است.

الهی! مهربانا! پروردگارا!

ای دگرگون کننده دلها و دیده ها، ای پیاپی آورنده شبها و روزها، ای گرداننده سالها و حالها؛ حال ما را بهین بگردان.

به راستی تویی مهربان بسیار بخشنده!

دست اندرکاران مجله حسابرس در طلیعه بهار طبیعت و آغاز سال ۱۴۰۲، این ایام خجسته را به حضور تمامی فرهیختگان و دست اندرکاران عرصه دانش و حرفه حسابداری و حسابرسی تبریک می گویند، و از ایزد منان برای همگان سالی پر بار همراه با موفقیت و بهروزی، مسئلت دارند.

امید آن که احوال خوش و سرسبزتان در این اوقات روحانی با شکوفایی و دل انگیزی بهار هم داستان باشد و در تحقق برترین آرمانهای زندگی، با وفاق و همدلی برای پیشرفت سرزمین عزیزمان کوشا باشیم.

نوروزتان پیروز!

فراتر از اخبار

جهان

ایران

International
Federation
of Accountants

وزیر اقتصاد امضای طلایی خود را حذف کرد

امتیاز ویژه مدیران دولتی در تعیین صلاحیت حسابداران رسمی حذف شد. "در تبصره ۳ ماده ۳ آیین نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی که در ۱۶ آبان ۱۳۸۹ توسط هیئت وزیران وقت، تصویب شده، آمده بود: «تبصره ۳- مدیران دستگاه‌های اجرایی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران حداقل ده سال در ارتباط با امور حسابداری، مالی، محاسباتی و مالیاتی تصدی داشته باشند، به تشخیص هیئت و مشروط به داشتن سایر شرایط مذکور در این ماده از آزمونهای موضوع این بند معاف خواهند بود.» البته در ۱۸ بهمن ۱۳۹۶ هیئت وزیران وقت، عبارت "در سمت مدیرکل و بالاتر یا هم‌تراز آنان" را به عنوان قید جدید برای این تبصره اضافه کرد. این اختیار به وزارت امور اقتصادی و دارایی و هیئت تشخیص داده شده بود که این مدیران بتوانند بدون گذراندن آزمون حسابدار رسمی شوند. با پیشنهاد وزارت اقتصاد و موافقت هیئت دولت این امتیاز حذف شد.

انتصاب مدیرعامل و رئیس هیئت عامل سازمان حسابداری

وزیر امور اقتصادی و دارایی طی حکمی قدرت اله اسماعیلی را به سمت مدیرعامل و رئیس هیئت عامل سازمان حسابداری منصوب کرد.

رویدادهای

ایران و جهان

روزانه در مرکز اطلاع‌رسانی

اینترنتی حسابداری

منتشر می‌شود.

با مراجعه به مرکز اطلاع‌رسانی

اینترنتی حساب به آدرس

www.hesabras.org

از مشروح خبرهای حرفه در این

بخش آگاه شوید.

در متن حکمی که از سوی دکتر سید احسان خاندوزی صادر شد، آمده است: نظر به تعهد، تخصص و تجارب ارزنده جنابعالی، با استناد به مفاد بند (۱) ماده (۱۱) و مواد (۱۲) و (۱۴) اساسنامه قانونی سازمان حسابرسی و صورتجلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۱ مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده سازمان مذکور، به موجب این حکم به عنوان «مدیرعامل و رئیس هیئت عامل سازمان حسابرسی» منصوب می شوید. اهداف مشخص شده برای مدیرعامل سازمان حسابرسی به شرح ذیل می باشد:

- o نقش آفرینی پویا، فعال و اثرگذار با هدف قرارگیری سازمان در جایگاه واقعی خود،
- o استفاده از ظرفیتهای موجود سازمان، جذب و تکمیل نیروی انسانی نخبه با هدف افزایش تحرک و پویایی سازمان،
- o استفاده از فناوریهای نوین و مکانیزه نمودن فعالیتهای مبتنی بر سامانه در سازمان و ارائه سرویسهای برخط داده پایه،
- o بازنگری و تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی متناسب با نیازهای زیست بوم اقتصادی جاری در کشور،
- o همکاری در بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مربوط از مسیر وزارت متبوع،
- o ایجاد سازوکارهای نظام پایش داخلی و ارزیابی عملکرد با هدف ارتقای حاکمیت شرکتی، رشد بهره‌وری و شفافیت در عملکرد.

● انتشار استانداردهای جدید در کمیته تدوین استانداردهای سازمان حسابرسی

استانداردهای حسابرسی مصوب در مجمع عمومی سازمان حسابرسی:

- استاندارد حسابرسی شماره ۷۰۰ با عنوان «اظهارنظر و گزارشگری نسبت به صورتهای مالی» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،
- استاندارد حسابرسی شماره ۷۰۱ با عنوان «اطلاع‌رسانی مسایل عمده حسابرسی در گزارش حسابرس مستقل» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱).

- استاندارد حسابرسی شماره ۷۰۵ با عنوان «اظهارنظرهای تعدیل شده در گزارش حسابرس مستقل» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،
- استاندارد حسابرسی شماره ۷۰۶ با عنوان «بندهای تاکید بر مطلب خاص و سایر بندهای توضیحی» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،
- استاندارد حسابرسی شماره ۷۲۰ با عنوان «مسئولیتهای حسابرس در قبال سایر اطلاعات» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،
- استاندارد حسابرسی شماره ۵۷۰ با عنوان «تداوم فعالیت» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱)،
- استاندارد حسابرسی شماره ۲۱۰ با عنوان «توافق در خصوص شرایط کار حسابرسی» (تجدید نظر شده ۱۴۰۱).

انتشار پیش‌نویس استانداردهای حسابرسی برای نظرخواهی عمومی:

- استاندارد حسابرسی خدمات مرتبط ۴۴۰۰ با عنوان «روشهای توافقی رسیدگی»

انتشار پیش‌نویس استانداردهای حسابداری برای نظرخواهی عمومی:

- استاندارد حسابداری شماره ۴۳ با عنوان «درآمد عملیاتی حاصل از قرارداد با مشتریان»

استانداردهای حسابداری بخش عمومی مصوب در مجمع عمومی سازمان حسابرسی:

- استاندارد حسابداری بخش عمومی شماره ۱۷ با عنوان «ترکیبهای بخش عمومی»
- استاندارد حسابداری بخش عمومی شماره ۱۸ با عنوان صورتهای مالی جداگانه»

انتشار پیش‌نویس استانداردهای حسابداری بخش عمومی برای نظرخواهی عمومی:

- استاندارد حسابداری بخش عمومی شماره ۱۹ با عنوان «صورت جریانهای نقدی»

انتشار پیش‌نویس استاندارد گزارشگری پایداری برای نظرخواهی عمومی:

- استاندارد افشای پایداری شماره ۱ با عنوان «الزامات کلی افشای اطلاعات مالی مرتبط با پایداری»

برای اطلاع از جزییات به مرکز اطلاع‌رسانی سازمان حسابرسی سر بزنید: <https://audit.org.ir>

پیشنهاد اصلاحات کم‌دامنه در استاندارد مالیات بر درآمد

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) در نشست خود در نوامبر ۲۰۲۲، تصمیم گرفت که به برنامه‌کاری خود یک پروژه ضربتی را اضافه کند که اصلاحات کم‌دامنه‌ای را برای استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱۲ (IAS 12) با موضوع مالیات بر درآمد پیشنهاد می‌کند.

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در دسامبر ۲۰۲۱، قوانین مدل ستون دو خود را منتشر کرد. هدف این قوانین، رسیدگی به چالشهای مالیاتی ناشی از دیجیتالی شدن اقتصاد است و از سوی بیش از ۱۳۵ کشور و حوزه گزارشگری که بیش از ۹۰ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی را نمایندگی می‌کنند، مورد توافق قرار گرفت. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در نظر دارد که هر گونه اصلاحیه را که بلافاصله در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۳ لازم‌الاجرا خواهد بود، نهایی کند.

معرفی رئیس جدید فدراسیون بین‌المللی حسابداران

فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) صدای حرفه حسابداری جهانی، انتخاب اسماء رسموکی (Asmaa Resmouki) را به‌عنوان رئیس فدراسیون اعلام کرد.

خانم رسموکی اولین رئیس فدراسیون از منطقه آفریقا، خاورمیانه و سومین رئیس زن است. او برای یک دوره دو ساله تا نوامبر ۲۰۲۴ خدمت خواهد کرد و پیش از این، از نوامبر ۲۰۲۰ به‌عنوان نایب رئیس فدراسیون خدمت کرده است.

رسموکی در نوامبر ۲۰۱۷ به هیئت فدراسیون بین‌المللی حسابداران ملحق شد که در ابتدا از سوی کمیته حسابداران خبره مراکش (Ordre Des Experts Comptables-Morocco) نامزد شده بود.

او در سال ۲۰۲۰ به‌عنوان رئیس کمیته راهبری خدمت کرد، قبل از آن که در سالهای ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ نقش رئیس کمیته برنامه‌ریزی و امور مالی (PFC) را برعهده بگیرد.

افزون بر همکاری با فدراسیون، وی به‌دنبال شش سال خدمت در هیئت فدراسیون حسابداران آفریقا (PAFA)، اولین رئیس زن هیئت فدراسیون حسابداران آفریقا بود.

خانم رسموکی بیش از ۳۰ سال تجربه در این حرفه، به‌عنوان شریک حسابرسی در چهار موسسه بزرگ حسابرسی (Big-4) از جمله موسسه ای‌وای (EY) و دیلویت (Deloitte) دارد. او از سال ۲۰۲۰، حرفه مشاوره را در پیش گرفت که به سازمانهای مختلف در زمینه پروژههای مرتبط با حرفه و با خدمات مشاوره‌ای کمک می‌کند.

تاکید گزارش جدید فدراسیون بین‌المللی حسابداران بر نبود مقایسه‌پذیری در گزارشگری آب‌وهوای

شرکتها

فدراسیون بین‌المللی حسابداران به‌تازگی گزارش جدیدی را منتشر کرد که در آن دیدگاهی در مورد افشای اطلاعات مرتبط با آب‌وهوا ارائه کرده است.

این گزارش با عنوان «رسیدن به صفر خالص، بررسی جهانی موارد افشای شرکتها»، بر گزارشگری کاهش آلاینده‌های شرکتها تمرکز دارد. این گزارش نشان می‌دهد که ناهماهنگی و نبود مقایسه‌پذیری در موارد افشای هدف می‌تواند چالشهایی را برای سرمایه‌گذاران، مراجع انتظام‌بخشی و سایر ذینفعانی که به اطلاعات کاربردی نیاز دارند، ایجاد کند.

یافته‌های این گزارش، به‌شدت از جابه‌جایی رویه جهانی به‌سمت افزایش سریع سودمندی موارد افشای اهداف مرتبط با آب‌وهوا و برنامه‌های انتقال حمایت می‌کند.

گزارش پیشگفته، بر اساس گزارشگری شرکتها در سال ۲۰۲۰ تهیه شده و یک محک سودمند برای موارد افشای آبوهوا فراهم می‌کند که به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB)، کمیسیون بورس اوراق بهادار امریکا (SEC)، گروه مشورتی گزارشگری مالی اروپا (EFRAG) و دیگر اقدامها در حال تدوین هستند. این گزارش در صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» در دسترس است.

● به‌روزرسانی فعالیتهای هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای در زمینه پایداری

هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA) به‌تازگی سندی با عنوان «تداوم پیشرفت استانداردهای جهانی اخلاق حرفه‌ای و استقلال برای گزارشگری و اطمینان‌بخشی پایداری» منتشر کرد، که این گزارش یک دیدگاه کلی نسبت به تصمیمات هیئت در زمینه پایداری ارائه می‌کند. هیئت در نشست خود در ماه دسامبر ۲۰۲۲ دو پروژه جدید را به اتفاق آرا تصویب کرد؛ این پروژه‌ها به شرح زیر هستند:

پروژه پایداری

- استانداردهای استقلال جدای از حرفه، برای استفاده همه شاغلین در زمینه اطمینان‌بخشی پایداری
- مقررات مشخص اخلاق حرفه‌ای مربوط به گزارشگری و اطمینان‌بخشی پایداری

پروژه متخصصان

- مقررات مشخص اخلاق حرفه‌ای و استقلال که به استفاده سازمانها از متخصصان می‌پردازد، همچنین در زمینه قراردادهای حسابرسی و اطمینان‌بخشی (شامل اطمینان‌بخشی پایداری)
- برای مطالعه این گزارش، به صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» سر بزنید.

● گسترش نقشها در اولویتهای پایداری و تحول دیجیتال برای حسابداران حرفه‌ای

گزارش جدید فدراسیون بین‌المللی حسابداران بررسی می‌کند که چگونه حسابداران حرفه‌ای شاغل در کسب‌وکار و بخش عمومی، برای حمایت از سازمانهای خود در زمانهای پر هرج و مرج، گامی رو به جلو بر می‌دارند. گروه مشورتی حسابداران حرفه‌ای شاغل در کسب‌وکار (PAIB) فدراسیون بین‌المللی حسابداران، در گزارش جدیدی با عنوان «حسابداران حرفه‌ای به‌عنوان رهبران مالی و کسب‌وکار»، دیدگاههایی را در مورد چگونگی گذر حسابداران حرفه‌ای از شرایط نامطمئن جهانی و گسترش نقش خود در هر دو بخش خصوصی و دولتی گردآوری کرده است. این گزارش در صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» در دسترس است.

● اتصال برنامه‌ریزی آموزشی و روندهای نوپدید به‌وسیله گزارش جدید فدراسیون

فدراسیون بین‌المللی حسابداران، به‌منظور راهنمایی سازمانهای حرفه‌ای حسابداری (PAO) در مورد چگونگی امکان آماده‌سازی اعضای فعلی و آینده این سازمانها برای استفاده از فرصتهای ارائه‌شده توسط روندهای نوپدید، گزارش جدیدی با دیدگاههایی از گروه مشورتی و توسعه سازمانهای حرفه‌ای حسابداری (PAODAG) خود منتشر کرد. این دیدگاهها به چهار روند نوپدید می‌پردازد، از جمله گزارش‌دهی مرتبط با پایداری، اقدامات ضدفساد، مدیریت مالی عمومی صحیح و تغییرهای فناوری که به سازمانهای حرفه‌ای حسابداری کمک می‌کند از انعطاف‌پذیری، ارتباط و سازگاری خود و اعضایشان در زمان حال و آینده اطمینان پیدا کنند. این گزارش در صفحه اول مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی حسابرس، پیوند «منابع جدید» در دسترس است.

❶ امضای تفاهم‌نامه برای تاسیس دفتر هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری در پکن

اعضای هیئت امنای بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSF) در تاریخ ۲۹ دسامبر ۲۰۲۲ یک تفاهم‌نامه با وزارت امور مالی چین امضا کردند تا یکی از دفاتر بنیاد را در پکن افتتاح کنند. این تفاهم‌نامه در ابتدا برای یک دوره سه ساله اجرا می‌شود.

امضای این تفاهم‌نامه در پی بیانیه هیئت امنای در کنفرانس تغییر اقلیم ملل متحد در سال ۲۰۲۱ (COP26) در مورد تاسیس هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) و حضور آن در نقاط مختلف جهان صورت گرفت.

انتظار می‌رود دفتر پکن به‌عنوان یک دفتر نمایندگی در اواسط سال ۲۰۲۳ شروع به کار کند. این دفتر با همکاری دفاتر دیگر بنیاد در سراسر جهان کار خواهد کرد و تمرکز کارکنان بر رهبری و اجرای راهبرد هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری برای اقتصادهای نوپدید و در حال توسعه بوده و به‌عنوان یک قطب فعالیت برای ذینفعان در آسیا، تسهیل همکاری عمیقتر و اشتغال با ذینفعان، و انجام فعالیتهای ظرفیت‌سازی برای اقتصادهای نوپدید، کشورهای در حال توسعه و بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs) عمل خواهد کرد.

❷ انتشار رهنمودها و راهکارها برای موارد افشای مرتبط با اندازه‌گیری انتشار گازهای گلخانه‌ای

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری مجموعه‌ای از رهنمودها و راهکارها را برای حمایت از واحدهایی ارائه کرد که الزامات استاندارد مربوط به موارد افشای مرتبط با آب‌وهوا در استاندارد ۲ (S2) را در راستای افشای "انتشار گازهای گلخانه‌ای در تمام زنجیره ارزش شرکت" (معروف به حوزه ۳) در زمانی که برای شرکت اهمیت دارد، اعمال می‌کنند.

این رهنمودها و راهکارها برای کمک به شرکتها در تعبیه و بهبود فرایندهای اندازه‌گیری و افشای انتشار گازهای گلخانه‌ای در حوزه ۳ طراحی شده‌اند.

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری در نشست دسامبر ۲۰۲۲ موافقت کرد که چارچوبی را برای موارد افشای مرتبط با آب‌وهوا به‌منظور اندازه‌گیری انتشارات گازهای گلخانه‌ای در حوزه ۳ تعیین کند که مستلزم استفاده از اطلاعات معقول و درخور حمایت است که بدون هزینه یا تلاش غیرضروری در دسترس بوده و استفاده از برآورد را در بر می‌گیرد. استفاده یک شرکت از این چارچوب با افشاجری همراه خواهد بود تا سرمایه‌گذاران بتوانند مبنای اندازه‌گیری انتشار گازهای گلخانه‌ای در حوزه ۳ را درک کنند.

❸ فراخوان ارائه مقاله درباره الزامات حسابداری مصون‌سازی

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و نشریه حسابداری و مالی (Accounting & Finance journal) فراخوانی برای مقاله‌های پژوهشی در مورد کاربرد و تاثیر الزامات حسابداری مصون‌سازی ریسک در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ (IFRS 9) با عنوان «ابزار مالی» و الزامات جدید در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ (IFRS 7) با عنوان «ابزار مالی: موارد افشا» را اعلام کرده‌اند.

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به دنبال شواهدی در مورد این است که: آیا الزامات مطابق خواسته کار می‌کنند یا خیر؛ هر موضوع مهم یا بحث‌انگیزی که مورد توجه هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری قرار گرفته باشد؛ و هرگونه هزینه غیرمنتظره یا مسایل مربوط به پیاده‌سازی. هیئت زمان شروع بررسی پس از اجرای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ در زمینه حسابداری مصون‌سازی را در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ مشخص خواهد کرد.

مقاله‌ها باید از طریق سامانه برخط تا تاریخ ۱ سپتامبر ۲۰۲۳ ارسال شوند.

مشورته‌خواهی عمومی درباره حسابرسیهای گروهی با پیچیدگی کمتر

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) به تازگی مشورته‌خواهی عمومی برای بخش مخصوص حسابرسی گروهی در مورد استاندارد پیشنهادی حسابرسی برای بنگاه‌های با پیچیدگی کمتر (LCE) را آغاز کرد. بخش پیشنهادی، بخش ۱۰، با عنوان «حسابرسی صورتهای مالی گروهی» برای شکل‌دهی به قسمتی از استاندارد بین‌المللی حسابرسی پیشنهادی درباره حسابرسیهای صورتهای مالی بنگاه‌های با پیچیدگی کمتر (ISA FOR LCE)، پس از نهایی‌شدن، تهیه شده است. فرصت ارسال نظرها تا ۲ مه ۲۰۲۳ تعیین شده است.

اعطای جایزه رهبری جهانی به خانم اولیویا کرتلی و آقای ادوارد اولوو-اوکره برای مشارکت برجسته در حرفه حسابداری

فدراسیون بین‌المللی حسابداران، اولیویا کرتلی (Olivia Kirtley) از ایالات متحده (US) و ادوارد اولوو-اوکره (Edward Olo-wo-Okere) از نیجریه (Nigeria) را به عنوان دریافت‌کنندگان جایزه رهبری جهانی (GLA) فدراسیون بین‌المللی حسابداران در سال ۲۰۲۲ انتخاب کرده و از مشارکت آن‌ها در پیشرفت حرفه حسابداری جهانی و بازارهای سرمایه قدردانی کرد. جایزه رهبری جهانی فدراسیون بین‌المللی حسابداران که در سال ۲۰۱۷ از سوی هیئت فدراسیون بین‌المللی حسابداران مقرر شد، به افتخار رابرت سمپیر (Robert Sempier)، از افرادی که سهم برجسته‌ای در حرفه حسابداری جهانی دارند، قدردانی می‌کند. جایزه رهبری جهانی در جلسه شورای فدراسیون بین‌المللی حسابداران در ۱۵ نوامبر ۲۰۲۲ اعطا شد.

رای هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به حفظ رویکرد صرفا کاهش ارزش برای حسابداری سرقتی

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به تازگی در نشست نوامبر ۲۰۲۲، به حفظ رویکرد صرفا کاهش ارزش برای حساب سرقتی رای داد. این تصمیم آزمایشی منجر به یک ارزیابی کامل شد که با بازخورد اجرای (PIR) استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۳ (IFRS 3) با موضوع ترکیبهای تجاری در سال ۲۰۱۴ آغاز شد. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در تصمیم‌گیری خود، بازخورد سهامداران از بررسی اجرای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۳ در سند گفتگوی منتشر شده خود در مارس ۲۰۲۰ و پژوهشهای بعدی را در نظر گرفت. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به این نتیجه رسید که شواهد گسترده گردآوری شده، دلیل قانع‌کننده‌ای برای تغییر تصمیم قبلی خود در مورد حسابداری سرقتی را نشان نمی‌دهد.

از سوی هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) صورت گرفت:

الزام شرکتها به استفاده از تجزیه و تحلیل سناریو مرتبط با آب‌وهوا

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری به اتفاق آرا تایید کرد که شرکتها ملزم به استفاده از تحلیل سناریوهای مرتبط با آب‌وهوا برای آگاهی بخشی تحلیل انعطاف‌پذیری هستند.

در جلسه فوق العاده هیئت که در ۱ نوامبر ۲۰۲۲ برگزار شد، هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری برای تایید این که شرکتها ملزم به استفاده از تحلیل سناریوهای مرتبط با آب‌وهوا برای گزارش انعطاف‌پذیری آب‌وهوا و شناسایی ریسکها و فرصتهای مرتبط با آب‌وهوا برای حمایت از موارد افشای خود هستند، به این الزام رای داد.

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری همچنین موافقت کرد که برای تهیه‌کنندگان، دستورالعمل به‌کارگیری فراهم کند، از جمله استفاده از مطالب تهیه شده از سوی کارگروه افشای اطلاعات مالی مرتبط با آب و هوا (TCFD) برای ارائه رهنمود به تهیه‌کنندگان در مورد چگونگی انجام تحلیل سناریو. این تصمیم به پرسشهای ذینفعان در مورد این که منظور از اصطلاح «تحلیل سناریوی مرتبط با آب و هوا» چیست، پاسخ می‌دهد.

انتشار ابزار اجرایی جدید برای حساب‌رسان در زمینه شناسایی و ارزیابی ریسک تحریف با اهمیت

فدراسیون بین‌المللی حسابداران به‌تازگی منبع جدیدی با عنوان فرایند شناسایی و ارزیابی ریسک: نکاتی در مورد اجرای استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۳۱۵ (ISA 315) (تجدیدنظر شده در سال ۲۰۱۹) منتشر کرد. این ابزار جدید به حساب‌رسان کمک می‌کند که استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۳۱۵ که به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB) با موضوع شناسایی و ارزیابی ریسک تحریف با اهمیت منتشر شده است را پیاده‌سازی کنند، این استاندارد در حسابرسی صورتهای مالی برای دوره‌هایی که از ۱۵ دسامبر ۲۰۲۱ یا پس از آن شروع می‌شوند، لازم‌الاجراست.

ابزار اجرایی جدید یک نمای کلی از مفاهیم اصلی ارائه می‌دهد و الزامات جدید و قبلی را توضیح می‌دهد. همچنین این ابزار نمونه‌هایی را شامل می‌شود و بر مقیاس‌پذیری استاندارد با تمرکز بر واحدهای تجاری با پیچیدگی کمتر تاکید دارد.

این ابزار، جایگزین الزام استاندارد بین‌المللی حسابرسی ۳۱۵ (تجدیدنظر شده در سال ۲۰۱۹)، از جمله کاربرد آن و سایر مطالب توضیحی نمی‌شود.

اعلام زمان برگزاری همنشینی پژوهشی در سال ۲۰۲۳ از سوی بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در ۲ و ۳ نوامبر ۲۰۲۳، میزبان همنشینی پژوهشی ۲۰۲۳ هیئت در پاریس خواهد بود. این همنشینی با همراهی نشریه‌های دانشگاهی حسابداری در اروپا (Accounting in Europe) و بررسی حسابداری اروپا (European Accounting Review) برای بحث در مورد حسابداری داراییهای نامشهود برگزار خواهد شد.

زمان برگزاری همنشینی پژوهشی در کنفرانس مشترک هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، هیئت استانداردهای حسابداری مالی (FASB) و نشریه بررسی حسابداری (Accounting Review) با عنوان «حسابداری برای جهان همیشه در حال تغییر» که در تاریخ ۲ تا ۴ نوامبر ۲۰۲۲ در نیویورک برگزار شد، اعلام شد. در این کنفرانس متخصصان، تدوین‌کنندگان استاندارد و افراد دانشگاهی را مشارکت داشتند.

انتصاب مشاور ویژه رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری

هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری به‌تازگی انتصاب کن شیوساوا (Ken Shibusawa) را به‌عنوان مشاور ویژه رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری اعلام کرد. شیوساوا همچنین به‌عنوان عضو گروه راهبری اثر هدف توسعه پایدار (SDG) برنامه توسعه ملل متحد (UNDP) و به‌عنوان مدیر کی‌زای دویوکای (Keizai Doyukai) (انجمن مدیران اجرایی شرکتهای ژاپن (JACE)) خدمت می‌کند.

شیوساوا در نقش خود به‌عنوان مشاور ویژه، برای رئیس هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری، امانوئل فابر (Emmanuel Faber)، با تمرکز ویژه بر حوزه‌های گزارشگری در رابطه با پذیرش استانداردهای افشای پایداری (SDS) زیرمجموعه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ژاپن، توصیه‌های راهبردی ارائه خواهد کرد.

پیامد ایجاد نهاد ناظر:

افزایش ضریب نفوذ حسابرسی

هوشنگ نادریان

مدیرعامل موسسه حسابرسی مفیدراهبر

سایبرس

با آقای هوشنگ نادریان چهره نام آشنای حسابرسی ایران در این شماره هم صحبت می‌شویم. به ایشان خوش آمد می‌گوییم. از بطن کار حسابرسی که بگذریم دغدغه‌مندان از طیفهای گوناگون خواستار نظارت جدی بر کار حسابرس و موسسات حسابرسی هستند و آن را زمینه‌ساز و عامل مهم اعتماد عموم به حسابرس و گزارش حسابرس می‌دانند. این مطالبه به حق جز با پاسخگودن کننده کار یعنی حسابرس نسبت به گزارش خود و نهادینه شدن فرهنگ پاسخگویی ممکن نیست. ابتدا نظر خود را در خصوص فرهنگ پاسخگویی و جایگاه آن در کشور بفرمایید.

به‌طور مشخص در چه می‌دانید؟

نادریان

در جامعه به‌دلیل انتخاب اعضای کمیته‌های تخصصی به‌ویژه کمیته کنترل کیفیت که مسئول اصلی نظارت بر موسسات است و هیئت‌های بدوی که محور صدور آرای انضباطی است، توسط شورای عالی، موضوع تضاد منافع و عدم‌استقلال این ارکان مورد اشکال است. شکایات جدی از همکاران حرفه در مورد عدم‌برخورد یکسان و عادلانه با آن‌ها مطرح است. در سازمان حسابرسی نیز هیئت‌عالی نظارت در عمل ورود به بحث نظارت بر عملکرد حرفه‌ای سازمان ندارد و بیشتر نقش حسابرس و بازررس سازمان را ایفا می‌نماید و در عمل سازمان حسابرسی هم از بعد کنترل کیفیت خودانتظام است. علاوه‌بر این سایر وظایف نهاد نظارتی در دنیا مانند تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی، تعیین صلاحیت حسابداران رسمی، هم در یک نهاد متمرکز نیست.

نادریان

فرهنگ پاسخگویی در هر کشوری تابع قوانین و مقررات حاکم و داشتن اختیار پاسخ‌خواهی ذینفعان می‌باشد. از آنجایی که محور اصلی نظام حسابداری بنگاه‌های کشور برپایه قانون تجارت است که اصلاحیه آن قدمت ۵۴ ساله دارد لذا، قطعاً پاسخگوی شرایط فعلی بنگاه‌ها نیست. هرچند در گذر زمان اصلاحاتی در سایر قوانین ایجاد شده که تأکید بر پاسخگویی دارد مانند قانون تشکیل سازمان حسابرسی، بورس، دیوان محاسبات و لکن کماکان ضعف‌های جدی در این رابطه وجود دارد. لذا فاقد قوانین و مقررات منسجم جهت تقویت فرهنگ پاسخ‌خواهی و نظارت و پاسخگویی هستیم.

سازمان

با این توصیف باید از مسیر قانون‌مندکردن پاسخگویی، نظارت را تقویت کنیم. اگر مایل باشید ساختار فعلی نظارت بر حرفه را برای خوانندگان حسابرسی تشریح کنید.

نادریان

در حال حاضر در جامعه حسابداران رسمی سازوکارهای نظارتی مختلفی پیش‌بینی شده است. سه نفر به‌نماینده از وزیر امور اقتصادی و دارایی، بورس و بانک مرکزی در جلسات شورای عالی بدون حق رأی شرکت می‌کنند. هیئت‌عالی نظارت منصوب وزیر امور اقتصادی و دارایی هم بر جامعه نظارت می‌کنند. در سازمان حسابرسی هم هیئت‌عالی نظارت متشکل از نمایندگان سه قوه حضور دارند.

سازمان

ایراد نظارت این چنینی در چیست؟

نادریان

ایراد موجود آن است که هیچ‌یک از نظارت‌های موجود که به‌صورت متکثر و ناهماهنگ از طرف دولت، جامعه، بورس، بانک مرکزی و ... اعمال می‌شود، موجب عملکرد صحیح و قابل اتکاء دست‌اندرکاران حرفه نشده و از این بابت شاهد اشکالات جدی و برخوردهای متفاوت و غیریکسانی هستیم.

سازمان

با اشاره به متولیان امر نظارت بر حرفه حسابرسی شامل جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی ایراد را

وجود سازوکارهای قوی و کارآمد

جهت نظارت بر حساب‌رسان از جمله

بحث نهاد ناظر برای

افزایش اعتماد به

حرفه حسابرسی در کشور

نیاز از ضروریات است

حسابرس

با این توصیف راه حل از نظر شما چیست؟

نادریان

با توجه به مراتب فوق ضرورت ایجاد نهاد نظارتی جهت اعمال نظارت مستقل، یکسان و همه جانبه بر همه شاغلین در حرفه اعم از خصوصی و دولتی بیش از پیش احساس می شود. در نبود چنین نهاد نظارتی، دستگاه های مختلف خود را مجاز به ورود به مسایل جامعه می دانند و این تعدد نظارت و فقدان معیارهای مناسب موجب ناکارآمدی آن شده است.

حسابرس

مفهوم نظارت و اهمیت آن در حرفه حسابرسی با توجه به محیط کسب و کار ایران را برای خوانندگان حسابرسی تشریح کنید.

نادریان

امر نظارت، پایش رفتارها و عملکردهاست که می بایستی با کیفیت مناسب، جامع، مستقل و مستمر انجام شود تا تاثیرگذار باشد. نظارت موثر سبب تشخیص انحرافات جهت اصلاح امور باشد. لازمه نظارت کارآمد وجود معیارهای مناسب، سازوکار مناسب، اختیارات کافی و وجود ضمانت اجرایی لازم می باشد.

در حرفه حسابرسی با توجه به مسئولیت اجتماعی حسابرسان در مقابل منافع عمومی و تلاقی کار حسابرسان با منافع خیل عظیم ذینفعان، حسابرسان مکلفند کار حسابرسی را با کیفیت مناسب طبق استانداردها و با رعایت اخلاق حرفه ای انجام دهند تا نتایج حسابرسی مورد قبول و قابل اتکا برای ذینفعان باشد. لذا نظارت بر حرفه از اهمیت ویژه ای برخوردار است و وجود سازوکارهای قوی و کارآمد جهت نظارت بر حسابرسان از جمله بحث نهاد ناظر برای افزایش اعتماد به حرفه حسابرسی در کشور نیز از ضروریات است.

حسابرس

به نظر شما ساختار نهاد ناظر در ایران چگونه باید باشد؟

نادریان

ساختار نهاد ناظر ضمن آن که می بایستی شامل نمایندگان از حاکمیت باشد لکن حضور افراد حرفه ای در ارکان آن ضروری است. در بحث نهاد ناظر جایگاه آن بسیار مهم است. در تجارب جهانی این نهاد عمدتاً زیر نظر ارکان حاکمیتی مانند دولت، وزارت اقتصاد و دارایی، پادشاه و ... قرار گرفته است. در ایران نیز به طور قطعی بهترین جایگاه زیر نظر دولت یا وزارت امور اقتصادی و دارایی است البته با توجه به مشکلات و محدودیتهای دستگاه های دولتی باید شخصیت حقوقی نهاد ناظر در کشور، نهاد عمومی غیردولتی تعریف شود تا امکان انجام امور با دست باز و توان جذب افراد حرفه ای ذیصلاح را فارغ از محدودیتهای دولتی داشته باشد.

حسابرس

این نهاد چه اختیارات و مسئولیتهایی باید داشته باشد؟

نادریان

مسئولیتهای این نهاد می بایستی اختیار نظارت جامع و تام بر کلیه شاغلین در حرفه، تدوین استانداردهای گزارشگری مالی و حسابرسی، تدوین آیین رفتار حرفه ای و امکان صدور آرای انضباطی جهت موارد تخلف، تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی و رتبه بندی شاغلین حرفه را داشته باشد. در کنار این مسایل عزم و اراده واقعی دولت در اهمیت دادن به حرفه، عزم دست اندرکاران حرفه برای پذیرش نظارت مستقل و عزم استفاده کنندگان از گزارشات مالی جهت پذیرش شفافیت و انضباط مالی به طور قطعی بر موفقیت نهاد ناظر تاثیرات به سزایی خواهد داشت.

حسابرس

وجود نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه سودمندی برای نظام گزارشگری مالی و حسابرسی دارد؟

نادریان

وجود نهاد ناظر موثر و کارآمد در حرفه به طور قطع موجب تقویت حرفه خواهد شد. اولین تاثیر آن افزایش قابل اتکا و بهبود کیفیت گزارش دهی مالی در کشور به دلیل

می‌بایستی جایگزین این نظارت شود.

سایبرس

سازوکارهای حفظ استقلال این نهاد و یا به‌طور واضح مولفه‌های اثرگذار بر استقلال نهاد ناظر را برای خوانندگان سایبرس برشمارید؟

نادریان

مولفه‌های موثر بر استقلال نهاد ناظر، ابتدا قوانین و مقررات حاکم بر ایجاد آن، جایگاه آن، صلاحیت حرفه‌ای دست‌اندرکاران اجرایی آن، کیفیت استانداردها و ضوابط مورد

افزایش کیفیت حسابرسیهای مورد عمل، افزایش اعتماد به کار حسابرسان و انضباط بیشتر، رعایت آیین‌رفتار حرفه‌ای و استانداردهای حسابرسی، شناسایی منسجم حسابداران رسمی، احساس امنیت بیشتر حسابرسان از عدم‌برخوردهای شخصی و سلیقه‌ای در آرای انضباطی و احساس آرامش بیشتر ذینفعان از وجود نظارت موثر و کارآمد بر حرفه حسابرسی می‌باشد.

سایبرس

در مورد گستره نظارت این نهاد صحبت کنیم. آیا نهاد ناظر تنها باید بر حسابرسی مستقل واحدهای با منافع عمومی نظارت داشته باشد و یا بر تمامی حسابرسان و خدمات اطمینان‌بخشی نظارت کند؟

نادریان

دامنه نظارت نهاد نظارتی نباید محدود به واحدهای با منافع عمومی باشد اما به‌طور طبیعی چون با حضور نهاد نظارتی مسئولیت جامعه حسابداران رسمی در نظارت بر عملکرد شاغلین حرفه حذف نمی‌شود، از لحاظ منطقی تمرکز و انرژی بیشتر نهاد ناظر باید معطوف به دستگاه‌های با ذینفعان و مخاطبین بیشتر بوده و با توجه به امکان نظارت بر عملکرد حرفه‌ای جامعه، امکان رصد چگونگی نظارت جامعه بر حسابرسی سایر دستگاه‌ها را خواهد داشت.

سایبرس

برخی نظارت سازمان بورس را که در حال حاضر وجود دارد کافی دانسته و وجود نهاد ناظر را دوباره‌کاری می‌دانند. نظر شما در این خصوص چیست؟ با توجه به این‌که تمام موسسات حسابرسی معتمد بورس نیستند، نظارت سازمان بورس بر موسسات حسابرسی را تا چه حد دارای وسعت و جامعیت لازم می‌دانید؟

نادریان

نظارت سازمان بورس محدود به شرکتهای پذیرفته‌شده و یا در حال پذیرش و شرکتهای تابعه آنها می‌باشد که این سهم بزرگی از اقتصاد و بنگاهداری کشور را دربر نمی‌گیرد. لذا جامعیت ندارد و نهاد ناظر جهت یکسانی برخوردهای نظارتی

با توجه به مشکلات و محدودیتهای

دستگاه‌های دولتی

باید شخصیت حقوقی

نهاد ناظر در کشور

نهاد عمومی غیردولتی تعریف شود

تا امکان انجام امور با

دست باز و توان جذب

افراد حرفه‌ای ذیصلاح را فارغ

از محدودیتهای دولتی

داشته باشد

عمل، نحوه نظارت بر آن جهت اطمینان از رعایت استقلال در عملکرد می‌باشد.

سایبرس

حسابرسی حرفه‌ای بین‌المللی است و از تغییرات جهانی حرفه نیز تاثیر می‌پذیرد. در مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) از برخی کشورها دو نماینده دیده می‌شود. آیا شما حضور این چینی در صحنه بین‌المللی را مفید به فایده می‌دانید؟

نادریان

با توجه به ضرورت هماهنگی در استانداردهای مورد عمل با نهادهای بین‌المللی، به‌طور قطع حضور موثر در این مجامع جهت تبادل پیامها، ضروری است و این امر به‌جبران عقب افتادگی تکنولوژیکی و دسترسی به فناوریها و استانداردهای نوین در حرفه کمک خواهد کرد.

سایبرس

پای صحبت طیف ارایه‌کنندگان خدمات به‌خصوص حسابرسی که می‌نشینیم دستمزدهای پایین حسابرسی را یکی از معضله‌های کیفیت کار حسابرسی می‌دانند. از نظر شما آیا با ظهور نهاد ناظر معضل دستمزدهای پایین حسابرسی که به‌طور حتم کیفیت حسابرسی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، حل می‌شود؟

نادریان

یکی از وظایف اساسی و جدی نهاد ناظر باید توسعه بازار حسابرسی و افزایش ضریب نفوذ حسابرسی در جامعه، شناساندن مزایای حسابرسی، ایجاد اعتماد در ذینفعان جهت ارجاع کار با اطمینان به حسابرسان می‌باشد. به‌طور قطع این اقدامات موجب افزایش درآمد موسسات حسابرسی و افزایش توان آنها در تجهیز به تکنولوژی و تقویت نظام پرداخت به پرسنل می‌باشد. با ایجاد زمینه تنوع خدمات حرفه‌ای به‌نحوی که در موسسات بین‌المللی انجام می‌شود و افزایش کیفیت خدمات می‌شود شاهد جهش عمده‌ای در سطح کارامدی موسسات باشیم. همانطور که مستحضرید اکنون بیش از ۶۰ درصد درآمد

خدمات حرفه‌ای در دنیا غیر از خدمات اطمینان بخشی است و ضریب نفوذ حسابرسی و وضعیت نسبت درآمد موسسات حسابرسی به تولید ناخالص داخلی (GDP) به‌مراتب بالاتر از کشور ماست و توسعه کار حسابرسی به یقین موجبات بهبود درآمد موسسات و همکاران آنها را فراهم خواهد کرد.

سایبرس

قدری هم در خصوص اهرمهای انضباطی در نهاد ناظر صحبت کنید. آیا به‌اندازه کافی وقوع تخلف برای

یکی از وظایف اساسی و

جدی نهاد ناظر

باید توسعه بازار حسابرسی و

افزایش ضریب نفوذ

حسابرسی در جامعه

شناساندن مزایای حسابرسی

ایجاد اعتماد در ذینفعان

جهت ارجاع کار

با اطمینان به حسابرسان می‌باشد

نادریان

در پیش‌نویس ایجاد نهاد ناظر، منابع اصلی درآمد نهاد نظارتی، حق عضویت پرداختی موسسات عضو جامعه، بودجه عمومی، درآمد حاصل از آموزش و تحقیقات و ۵ درصد کارمزدهای سازمان بورس و اوراق بهادار پیش‌بینی شده است. کمک بودجه عمومی و ۵ درصد کارمزد سازمان بورس منابع مناسبی هستند لکن بحث حق عضویت از موسسات با پرداختی فعلی آن‌ها به جامعه همپوشانی دارد و باید تعیین تکلیف شود. البته هر چقدر منابع جامعه به اعضای آن و سازمان بورس وابسته باشد تا به درآمد بودجه عمومی، شرایط مناسب‌تر خواهد بود.

سازمان

در پایان به‌عنوان صاحب‌نظر در حوزه نظارت بفرمایید چه نوع تمهیداتی در خصوص نحوه اطلاع‌رسانی نهاد ناظر به‌عموم ذینفعان در نظر گرفته شده است؟

نادریان

جهت اجرای قانون شفافیت، منطقاً دسترسی به اطلاعات و عملکرد مالی حسابرسی شده بنگاه‌های فعال در اقتصاد ضروری است و یکی از وظایف نهاد ناظر نیز می‌بایستی انتشار این اطلاعات در پایگاه‌های اطلاع‌رسانی باشد. در اساسنامه پیشنهادی نیز اشاراتی به این امر شده که باید در اصلاحات بعدی تقویت شود.

به هر میزان فعالیت و نتایج عملکرد بنگاه‌ها شفاف‌تر باشد گردش مالی کشور از انضباط و سلامت بیشتری برخوردار خواهد بود. این مورد در پایگاه داده‌ای کدال بورس و ... سحر جامعه حسابداران رسمی تجربه شده و نتایج مثبت و قابل قبولی داشته است.

سازمان

امیدواریم حرفه حسابرسی با ایجاد چنین ساختاری به‌دور از رهاشدگی در جهت مأموریت اصلی خود گام برداشته و اعتماد سرمایه‌گذاران را بهبود ببخشد. آرزوی

سلامتی برای جنابعالی.

به هر میزان فعالیت و نتایج

عملکرد بنگاه‌ها شفاف‌تر باشد

گردش مالی کشور از انضباط و

سلامتی بیشتری برخوردار

خواهد بود

موسسات هزینه‌زا و احکام انضباطی دیده شده بازدارنده می‌باشد؟

نادریان

در پیش‌نویس تهیه شده برای نهاد نظارتی، هیئت‌های انتظامی بدوی و عالی هر یک با ریاست یک قاضی و دو متخصص حرفه‌ای پیش‌بینی شده است. علاوه بر مجازات‌هایی که در حال حاضر نیز وجود دارند جرایم نقدی هم برای برخورد با تخلفات در نظر گرفته شده است. سرفصل‌های اصلی تخلفات انضباطی هم لحاظ شده است. در صورت استفاده از سازوکار مناسب نهاد نظارتی جهت شناسایی موارد تخلف، استفاده از نظرات ذیصلاح، تصویب آیین‌دادرسی و آیین‌نامه انضباطی مناسب و سایر نکاتی که در بحث ساختار نهاد نظارتی مطرح شد، می‌توان بهبود عملکرد اطمینان‌بخشی را شاهد بود.

سازمان

یک راه مستقل بودن نهاد ناظر، استقلال از لحاظ تامین منابع مالی است. چه راه‌حلی برای تامین منابع مالی نهاد ناظر در نظر گرفته شده است؟

غلامرضا سلامی حسابدار رسمی

چاره رفع ایرادهای نظارت را در ایجاد نهاد ناظر دولتی نمی‌دانم

استاد غلامرضا سلامی در پنجاهمین سالگرد تاسیس انجمن حسابداران خبره ایران به عنوان چهره ماندگار سال ۱۴۰۱ انتخاب شدند. مجله حسابرسان به ایشان تبریک می‌گوید و آرزوی سلامتی برایشان دارد.

حسابداری

تحولات ساختاری نیاز به واکاوی و دریافت نظر اهل فن دارد. به همین علت در آستانه تحول ساختاری در حرفه، از آقای سلامی در باب گفتگو درباره نهاد ناظر دعوت به عمل آوردیم. این شماره از مجله حسابرسان را با حضور شما به واکاوی نظارت بر حسابرسانی و به طور مشخص، ویژگیهای نهاد ناظر بر حرفه حسابرسانی اختصاص داده‌ایم. ضمن خوشامدگویی، اگر مایلید ابتدا جهت روشن شدن هرچه بهتر موضوع مورد گفتگو، از تاریخچه مدل‌های نظارت بر حسابرسانی

سلامی

از نظر من به امر نظارت بر کار حسابرسی مستقل در ایران ایرادهای بسیاری وارد است، ولی من چاره رفع این ایرادها را در ایجاد نهاد ناظر دولتی نمی‌دانم.

سازش

لطفا نظراتان را بیشتر توصیف کنید؟

سلامی

اعتقاد دارم چنانچه عزم جزمی از طرف اکثریت اعضای حرفه وجود داشته باشد، در قالب همین ساختار فعلی امکان نظارت کارآمد و رفع نگرانیهای به حق، وجود دارد. طبق مقررات، جامعه حسابداران رسمی به تقریب در گزینش اعضای خود و انفصال آنها از عضویت، مسلوب الاختیار است و همچنین هیچ نوع مشارکتی در تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی ندارد و بسیاری از تصمیم‌گیریهایی ذاتی آن هم خارج از جامعه و توسط نهادهای دیگر به عمل می‌آید، بنابراین انتظار این

در کشورهای پیشرفته صنعتی برای ما و خوانندگان حسابرس بگویید.

سلامی

در کشورهای پیشرفته از ابتدا تا چندین سال پیش، نهاد ناظر بر موسسات حسابرسی، نهادهای برخاسته از خود حرفه بود. برای مثال در خود آمریکا تا قبل از افشای تخلفات مالی گسترده در شرکتهای انرون، ورلدکام و... هم نهاد ناظر بر موسسات حسابرسی و هم نهاد استانداردگذار، مستقل از دولت به صورت خودانتظام در خود حرفه سازمان‌دهی می‌شد و انجام وظیفه می‌کرد. تا آن تاریخ هم همه تحولات مثبت و پیشرفت حرفه حسابداری همگام با توسعه خارق‌العاده صنعتی، اقتصادی و تکنولوژی آن جوامع حرکت می‌کرد. با افشای آن رسواییهای بزرگ، قانونگذاران بر آن شدند تا نظارت بر موسسات حسابرسی را در قالب یک نهاد حاکمیتی صورت گیرد.

سازش

نهاد ناظر این چنینی آیا جلوی تکرار تقلبهای با این حجم را می‌گیرد؟

سلامی

البته هنوز خیلی زود است که قضاوت شود این تدبیر بتواند جلوی تکرار آن رسواییهای مالی را بگیرد و به طور شخصی اعتقاد دارم که این چنین نخواهد بود.

سازش

با این توصیف، مدل مناسب موردنظر شما چیست؟

سلامی

به نظر من سازوکار مناسب مراقبتهای قانونی و مستمر بر چگونگی و کفایت نظارت بر حسابداری شرکتهای و موسسات حسابرسی، به خصوص در مورد بنگاههای اقتصادی عمومی و شرکتهای پذیرفته شده در بورس، باید محتوایی مورد توجه قرار گیرد و جایگاه دولتی یا مدنی آن نمی‌تواند تعیین کننده باشد.

سازش

آیا در کل ابرادی به ساختار فعلی نظارت که در حیطه وظایف جامعه حسابداران رسمی است، وجود دارد؟ چاره کار از نظر شما؟

از نظر من مهمترین علت وجودی

جامعه حسابداران رسمی

به عنوان یک نهاد حرفه‌ای

نقش نظارتی آن است که

متأسفانه تاکنون

به دلایل مختلف به درستی

ایفا نشده است

بود که وظیفه نظارت بر اعضایش را به عنوان یک نهاد خودانتظام، خودش انجام دهد.

حسابرس

با توجه به وظایف دیگر نهادها که هر کدام وظیفه مستقلی برای نظارت دارند، خودانتظامی که از آن نام بردید چه تفسیری دارد؟

سلامی

این خودانتظامی به معنای آن نیست که نهادهای ناظر دیگر مانند دیوان محاسبات، سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی در چارچوب وظایف نظارتی خود اقدامی در این زمینه انجام ندهند، بلکه برعکس، وظیفه اصلی نظارت بر بنگاه‌های اقتصادی زیر نظر آن‌ها برعهده آنان بوده و این نظارت به خصوص در زمینه حسابداری و حسابخواهی بسیار حائز اهمیت است.

حسابرس

برای خوانندگان حسابرس بفرمایید که ایراد اساسی در این خصوص را در چه می‌دانید؟

سلامی

ایراد اساسی در تداخل وظایف این نهادهای ناظر است، به نظر من در زمینه‌های نکات فنی و تکنیکی (مانند نظام‌پزشکی و نظام‌مهندسی) حسابداری و حسابرسی هیچ یک از نهادهای ناظر دیگر قادر به رسیدگی منصفانه و کارآمد نیست و این جامعه حسابداران رسمی است که باید این وظیفه اساسی را به درستی انجام می‌داد. متأسفانه از ابتدای تاسیس جامعه، آن‌طور که نیاز بود به مسئله نظارت توسط ارکان آن توجه لازم می‌ذول نگردید و این در حالی بود که مهمترین دلیل وجودی جامعه به عنوان یک تشکل حرفه‌ای امر نظارت بوده و هست و بی‌توجهی به آن باعث به وجود آمدن ایده ایجاد یک نهاد ناظر دولتی شده است.

حسابرس

برخی نگرانیها در مورد مزاحم بودن نظارت بر فرایند انجام کار توسط نهاد ناظر وجود دارد. شما در این مورد چه نظری دارید؟ ایرادها را در چه می‌بینید؟

سلامی

با توجه به پیشینه موجود در ساختار اداری کشور به طور

کلی دیوان سالاری دولتی در همه زمینه‌ها به عنوان عامل مزاحم در توسعه کسب و کار کشور تلقی می‌شود، برای مثال توجه کنید که میزان نارضایتی از رفتار عوامل سازمان امور مالیاتی، تامین اجتماعی، شهرداری و ... تا چه میزان است و نقش آن‌ها به عنوان موانع توسعه کسب و کار تا چه حد ارزیابی می‌شود. برخلاف کشورهای مطرح دارندة نظام دموکراسی که در آن‌ها دولتها خدمتگزار مردم هستند و حفظ کرامت انسانها سرلوحه شعار و عمل نهادهای حکومتی است، در ایران متأسفانه به دلایل تاریخی حکومت پاسخ‌گویی لازم به مردم را ندارد. در چنین شرایطی باید تلاش کرد از طریق ایجاد نهادهای مدنی و تشکیلات خودانتظام بیشتر سازوکارهای دموکراسی در کشور را نهادینه کرد نه این‌که با اضمحلال نهادهای مدنی اندک فعلی مسیری قهقهرایی را طی کرد.

حسابرس

عاملی که نظارت بر موسسات حسابرسی را در اطمینان بخشی به گزارشگری مالی الزامی می‌کند، حفظ منافع عمومی است. منافع عمومی را چگونه می‌توان توصیف کرد؟

سلامی

منافع عمومی در هر جامعه‌ای از طریق توسعه متوازن کشور در زمینه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی تامین می‌شود. هرچند که در اکثر زمینه‌های فوق حرفه حسابداری دارای نقش درخور توجهی است، ولی به هر حال حسابداری جزئی از علوم اقتصادی محسوب شده و نقش آن در توسعه اقتصادی تعیین کننده می‌باشد. ویژگیهای چون ایجاد اطلاعات قابل استفاده در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، اعتبار بخشی به ادعاهای مدیریت بنگاه‌ها و نهادهای اقتصادی و حتی غیرانتفاعی، شفافیت اطلاعاتی، کاربرد سیستمهای کنترل و حسابرسی داخلی برای مقابله با ریکت و پاش، حیف و میل و سوءاستفاده در فعالیتهای اقتصادی و حتی غیرانتفاعی و اعتبار بخشی به گزارشهای مالی، جایگاه حرفه حسابداری را در حفظ منافع عمومی مشخص می‌سازد.

حسابرس

ساختار کنونی نظارت بر حسابرسان در ایران چه

مساجد

البته نظارت بدون حضور ذینفع، ایده دیگر تشکیل نهاد ناظر بوده، به عبارتی ناظر نباید از بدنه حرفه باشد؛ با این توصیف با فرض وجود چنین توانمندی تخصصی در ناظر بیرونی، شما در این باره چه نظری دارید؟

سلامی

روشن است که اعضای حقیقی این واحدها و هیئتها باید از آن چنان توانایی در کار خود برخوردار باشند که اکثریت اعضای جامعه به این توانایی و صلاحیت اذعان کنند. ولی متأسفانه می‌بینیم که در این دوران در اکثر موارد عکس آن صادق بوده است.

به این دلیل که به‌کارگیری افراد با صلاحیت ممتاز در این ارکان، از توان مالی جامعه فراتر است به‌نظر من عذر بدتر از گناه است؛ زیرا لازم است که جامعه بیش از ۹۰ درصد درآمدهای بالفعل و بالقوه خود را مصروف فرایند نظارت بکند. تصور این که کارشناس رسیدگی به پرونده‌های حسابرسی موسسات، حداکثر درحد یک حسابرس ارشد

نارساییهایی دارد؟

سلامی

همان‌طور که گفته شد، از نظر من مهمترین علت وجودی جامعه حسابداران رسمی به‌عنوان یک نهاد حرفه‌ای، نقش نظارتی آن است که متأسفانه تاکنون به‌دلایل مختلف به‌درستی ایفا نشده است. ابتدا باید دانسته شود که نظارت کارآمد برکار حسابداران حرفه‌ای، نه‌تنها حافظ منافع عمومی است، بلکه در نهایت منافع مادی و معنوی اعضای جامعه را هم به‌نحو شایسته‌ای تامین می‌کند. متأسفانه وجود تعارض بین منافع کوتاه‌مدت و بلندمدت، یک عارضه مهلک فرهنگی است که گریبان جوامعی مانند ایران را گرفته و مانع بزرگی در راه توسعه آن‌ها به‌شمار می‌رود. برای نمونه تعدادی از اعضای جامعه که متأسفانه اقلیت بزرگی را هم شکل می‌دهند، اصولاً از نظارت و عواقب آن گریزانند و همدلی لازم را برای تقویت این جبهه مهم نشان نمی‌دهند. غیر از مسایل فرهنگی، عوامل دیگری در وجود چنین دیدگاهی وجود دارد از جمله عدم صلاحیت حرفه‌ای تعدادی از اعضاء که به بهانه‌های مختلف از فیلترهای احراز صلاحیت لازم عبور نکرده‌اند. علت مهم دیگر، ناشی از وضعیت بد اقتصادی بیشتر موسسات حسابرسی است که نظارت را به‌عنوان امری مزاحم و زائد جلوه‌گر می‌سازد. وجود چنین دیدگاهی و جبهه‌گیری در مقابل نظارت از طرف تعدادی از اعضا ارکان منتخب را دچار تردید می‌کند و غیر از ایجاد ضعف ساختاری در فرایند نظارت، نهادهای غیرمنتخب یا خارج از جامعه را نیز به دخالت بیشتر در وظایف اصلی جامعه ترغیب می‌کند. از نظر من نکته مهمتر عدم‌درک کافی ارکان منتخب جامعه از اهمیت نظارت به‌عنوان اصلی‌ترین وظیفه آن، در این حدود بیست سالی که از تاسیس آن می‌گذرد، می‌باشد.

مساجد

دلیل بر این ادعا ذکر کنید؟

سلامی

دلیل این ادعا کیفیت پائین (به‌نسبت آنچه که باید باشد) ارکان نظارتی اصلی جامعه شامل هیئت‌مدیره، کارگروه کنترل کیفیت (و کارگروه‌های مرتبط دیگر)، واحد کنترل کیفیت، هیئتهای بدوی انتظامی و عالی انتظامی و ... می‌باشد.

بدیهی است که با این

پرداختهای فعلی جامعه

اشخاص واجد صلاحیت

موردنظر حاضر نیستند

در هیچ یک از ارکان نظارتی

جامعه وقت و انرژی

کامل بگذارند

توانایی نظارت را داشته باشد، نقض غرض نظارت است. از طرف دیگر یک کارشناس کنترل کیفیت ارشد (چه در کارگروه کنترل کیفیت و چه در واحد کنترل کیفیت) و اعضای هیئتهای انتظامی، لازم است حداقل صلاحیت یک مدیر ارشد حسابرسی را داشته و از ویژگیهای شخصیتی لازم برای این مسئولیتها نیز برخوردار باشند. بدیهی است که با این پرداختهای فعلی جامعه، اشخاص واجد صلاحیت موردنظر حاضر نیستند در هیچ یک از ارکان نظارتی جامعه وقت و انرژی کامل بگذارند. همچنین لازم است که حداقل یکی از اعضای کارگروه کنترل کیفیت، هیئتهای بدوی انتظامی و عالی (منتخب جامعه) با داشتن صلاحیت لازم به صورت تمام وقت انجام وظیفه کنند.

حسابرس

آیا ایجاد نهاد ناظر خارج از جامعه به نحوی که در طرح در دست بررسی مجلس وجود دارد، می تواند نارساییها و ایرادهای مطرح شده را مرتفع سازد یا خیر؟

سلامی

با صراحت می گویم خیر؛ زیرا نه تنها این ایرادها و نارساییهای

پیش گفته می تواند در نهاد ناظر جدید وجود داشته باشد، بلکه در آن صورت جامعه حسابداران رسمی ایران نیز تبدیل به یک شیر بی یال و دم و اشکم خواهد شد و حسابداران رسمی و موسسات حسابرسی از شأن و جایگاه حرفه ای فعلی (که در قیاس با استانداردهای جهانی چندان هم بالا نیست) تنزل خواهد یافت. روشن است که در چنین شرایطی اقبال اشخاص نخبه به این حرفه روز به روز کمتر خواهد شد و این به طور قطع به زیان آینده کشور خواهد بود. از نظر من یک حسابرس دارای شخصیت جهانی به هیچ وجه زیر بار نظارت و در بعضی موارد تحقیری که توسط اشخاص غیر واجد صلاحیت بر آنها تحمیل خواهد شد، نخواهند رفت. برای نمونه من به عنوان یک حسابرس متوسط اگر هنوز حسابرسی می کردم، هرگز این شیوه رفتار سازمان بورس و اوراق بهادار با حسابرسان را بر نمی تافته و عطا ی آن را به لقایش می بخشیدم. از طرف دیگر توجه داشته باشیم که همان محدودیتهای بودجه ای و نیروی انسانی و سازوکارهای اعمال نظارت می تواند به طریق اولی در نهاد ناظر جدید نیز وجود داشته باشد.

حسابرس

آیا نهاد ناظر تنها باید بر حسابرسی مستقل واحدهای بامناف عمومی نظارت داشته باشد و یا بر تمامی حسابرسان و خدمات اطمینان بخشی نظارت کند؟

سلامی

از دیدگاه من نظارت بر کار حسابداران حرفه ای باید شامل تمام خدمات اطمینان بخشی باشد زیرا منافع عمومی متأثر از همه اینگونه خدمات هست و احصا منافع عمومی به فعالیتهای یک یا چند گروه ویژه از بنگاه ها درست نیست.

حسابرس

آیا با استقرار نهاد ناظر، حجم رسیدگیهای حسابرس و همچنین کیفیت آن تاثیر می پذیرد؟ به عبارتی آیا ظهور نهاد ناظر می تواند اثربخشی در حسابرسی را ارتقا ببخشد؟

سلامی

ما در حال حاضر جامعه حسابداران رسمی را به عنوان نهاد ناظر داریم بنابراین صرف ایجاد یک نهاد ناظر جدید ارزش افزوده ای به وجود نمی آورد، زیرا چه در نهاد ناظر

چه در نهاد ناظر موجود و

چه در نهاد ناظر جدید

تا کیفیت نظارت ارتقا پیدا نکند

هیچ تحولی در حسابداری حرفه ای

پدید نمی آید

به دست نمی‌آورد بلکه این امکان وجود دارد که در آینده نزدیک نهاد ناظر جدید به یک دستگاه با ردیف بودجه هزینه‌ای تبدیل شود، زیرا نمی‌توان تمام هزینه‌های ناکارایی دولت در نهاد جدید را به موسسات حسابرسی و بورس تحمیل کرد. در چنین حالتی و در صورت عدم تأمین کسری از طریق بودجه سالانه دولت در حد کفایت، روشن است که این نهاد هم به بسیاری از نهادهای موازی و بی‌خاصیت دولت مبدل خواهد شد.

مساجد

برخی نظارت سازمان بورس را که در حال حاضر وجود دارد کافی دانسته و وجود نهاد ناظر را دوباره‌کاری می‌دانند. نظر شما در این خصوص چیست؟ با توجه به این که تمام موسسات حسابرسی معتمد بورس نیستند، نظارت سازمان بورس بر موسسات حسابرسی را تا چه حد دارای وسعت و جامعیت لازم می‌دانید؟

سلامی

از نظر من نظارت بورس بر موسسات حسابرسی هم ضعیف، در بعضی مواقع تبعیض‌آمیز، در بسیاری از موارد غیرکارشناسانه و گاه دور از شأن حسابرسان بوده است. اعتقاد داشته و دارم که سازمان بورس و اوراق بهادار فقط کافیست تا شکایت و مستندات خود را از کار حسابرسان به جامعه حسابداران رسمی منعکس کند، تا در آنجا فرایند رسیدگی به پرونده و طرح در هیئتهای بدوی و عالی انتظامی طی شده و سازمان بورس به رأی صادره در هیئت عالی انتظامی که رییس آن را رئیس شورای بورس انتخاب می‌کند، تمکین کند. البته معتقدم که با اصلاح مقررات جامعه باید این حق برای دبیرکل جامعه، بورس و هیئت عالی نظارت (از طرف خود و سایر ذینفعان) ایجاد شود که طبق آن بتوانند به آرای هیئتهای بدوی انتظامی اعتراض و درخواست تجدیدنظر کنند.

مساجد

به پایان گفتگوی تخصصی راجع به مسئله نظارت بر حرفه حسابرسی می‌رسیم. آقای سلامی از این که در این مجال با ما بودید کمال تشکر را داریم.

از نظر من نظارت بورس بر

موسسات حسابرسی هم ضعیف

در بعضی مواقع تبعیض‌آمیز

در بسیاری از موارد غیر کارشناسانه و گاه

دور از شأن حسابرسان بوده است

موجود و چه در نهاد ناظر جدید تا کیفیت نظارت ارتقا پیدا نکند، هیچ تحولی در حسابداری حرفه‌ای پدید نمی‌آید. بدیهی است با تغییر رویکرد اشخاص ذیربط به خصوص خود حسابداران رسمی به مقوله نظارت بر حرفه به شرحی که گفته شد، اثربخشی حسابرسی در کشور به مراتب افزایش خواهد یافت. بنابراین به جای ایجاد یک نهاد جدید برای نظارت بر حرفه حسابداری بهتر است با تشخیص مشکل اصلی، سعی کنیم تحولی اساسی در امر نظارت در نهاد ناظر موجود ایجاد کنیم. هم منطقی‌تر است، هم اقتصادی‌تر، هم اثربخش‌تر و هم از فربه شدن بیشتر دولت جلوگیری می‌کند.

مساجد

در بحث نظارت، دولت منافع درامدی ندارد بلکه جهت پاسخگویی و اطمینان بخشی به سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی است، آیا با توجه به تخصصی بودن نظارت در حرفه حسابرسی ذینفع نبودن دولت مزیت تلقی می‌گردد یا خیر؟

سلامی

در این طرحی که من دیدم، دولت نه تنها منابع درامدی

دکتر کیهان مهام

رئیس هیئت مدیره

موسسه حسابرسی

فریوران راهبرد

حرفه حسابرسی نیازمند وجود یک نهاد ناظر "مستقل" و "حرفه‌ای"

حسابرس

با سلام. گفتگوی این مجال درباره نهاد ناظر و ضرورت تشکیل آن است. موضوعی بسیار چالشی و دارای اهمیت برای حرفه. داریم دست به دست هم می‌دهیم تا زوایای موضوعی را کاوش کنیم که اعتقاد بر این است از یک سو مشکل بزرگی از ذینفعان حل می‌کند و از طرفی محیط و فضای کار را برای ارائه‌دهنده خدمات اطمینان‌بخش، یعنی حسابرس، شفاف و برابر می‌کند. نسخه‌ای که قرار است تعارض منافع را کاهش دهد و حسابرس و موسسه حسابرسی را پاسخگو. در شروع گفتگو، تعریف علمی پاسخگویی برای خوانندگان برای همراهی هرچه بیشتر آنان مفید خواهد بود.

دکتر مهام

به عنوان مقدمه عرض کنم پاسخگویی را می توان به معنای مسئول بودن در برابر تصمیمات و اعمال تعریف کرد و پاسخگو شخصی است که در مقابل پرسشهای پاسخ خواه، تصمیمات و اعمال خود را به صورت شفاف توضیح می دهد و مسئولیت تصمیمات و اعمال خود را می پذیرد.

سایبرس

از جایگاه پاسخگویی در کشور چه تصویری دارید؟

دکتر مهام

با این مقدمه، بطور قطع فرهنگ پاسخگویی به طور کلی در کشورمان جایگاه مناسبی ندارد و باید به طور جد تقویت شود.

سایبرس

به تعبیری سوگندمان را باید پایبند باشیم. رشد فرهنگ پاسخگویی آیا زمینه ساز بروز مدلهای نظارتی همچون نهاد ناظر می شود یا خیر. نظر شما چیست؟

دکتر مهام

به رغم ضعف فرهنگ پاسخگویی در کشور، معتقدم نباید میان ضرورت تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای در حسابرسی و میزان بلوغ فرهنگ پاسخگویی در کشور رابطه ای یک به یک برقرار کرد. به عبارت دیگر، صرف نظر از جایگاه فعلی فرهنگ پاسخگویی، باید ضرورت تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای را مورد بحث و بررسی قرار داد. تجربه شخصی اینجانب گویای آن است که در حال حاضر طیف وسیعی از موسسات حسابرسی، بیش از میانگین ظرفیت پاسخگویی در کشور، پاسخگوی عملکرد خود در مقابل دستگاههای نظارتی هستند و لوابج و طرحهایی که در خصوص تقویت نظارت بر حرفه و موسسات حسابرسی در کشور مطرح شده، نشان می دهد پاسخ خواهی از حسابرسی و موسسات حسابرسی با شدت و حدت بیشتری نسبت به پاسخگویی عمومی در جریان است. طور دیگری بگویم؛ اشخاصی که وارد این حرفه شدند یا می شوند بدانند میانگین توقع جامعه از عملکرد آنها بیش از میانگین توقع جامعه از سایر مشاغل و حرف می باشد. این ویژگی تنها یکی از ویژگیهای متمایزکننده و منحصر به فرد حرفه حسابرسی است.

سایبرس

نیاز حرفه در حال حاضر چیست؟

دکتر مهام

حرفه حسابرسی نیازمند وجود یک نهاد ناظر مستقل و حرفه ای است.

سایبرس

نظارت را اکنون چه نهادهایی انجام می دهند؟

دکتر مهام

در حال حاضر موسسات حسابرسی با تعدد نهادهای ناظر مواجه هستند که جامعه حسابداران رسمی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مهمترین آنها به شمار می روند.

سایبرس

دلیل این نظارتهای موازی چیست؟

دکتر مهام

شکل گیری نظارت بر حرفه و موسسات حسابرسی در سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تا حدودی معلول نارساییهای نظارت در جامعه حسابداران رسمی ایران بوده است. در واقع، سازوکار نظارتی در جامعه حسابداران رسمی ایران طوری نبوده که به استفاده کنندگان اصلی خدمات حرفه ای موسسات حسابرسی در این زمینه اطمینان خاطر کافی بدهد.

سایبرس

ذینفعانی که به نارسایی در عملکرد نظارتی جامعه حسابداران رسمی ایران معترضند را برای خوانندگان حسابرسی برشمارید.

دکتر مهام

نارسایی در عملکرد نظارتی جامعه حسابداران رسمی ایران، مسئله ای نیست که فقط سایر دستگاهها به آن اعتراض کرده باشند. بسیاری از حسابرسیان و موسسات حسابرسی به نارساییهای نظارتی و تبعیض در نظارت و احکام ناعادلانه و برخوردهای دوگانه معترض بوده و هستند. افزون بر این، مسئله نفوذ عده ای قلیل در ساختار جامعه طی چند سال گذشته همواره مورد اعتراض جدی بسیاری از حسابرسیان و موسسات حسابرسی بوده است. از سوی دیگر، مسائلی که در ارتباط با حسابرسی شرکتهای پدیده شاندیز، کنتورسازی، هایوب، بانک پارسیان و نظایر آنها مطرح شد، تعبیر به ضعف نظارت

در ساختار جامعه حسابداران رسمی و برخورد های تبعیض آمیز و دوگانه شد.

حسابرسی

انتقاد مهم به ساختار نظارتی جامعه حسابداران رسمی از نظر شما چیست؟

دکتر مهام

انتقاد مهمی که به ساختار نظارتی جامعه حسابداران رسمی ایران وارد می شود، انتخاب اعضای کارگروه های نظیر کارگروه های کنترل کیفیت، آیین رفتار حرفه ای و ... و اعضای هیئت انتظامی بدوی توسط شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران است، که استقلال کارگروه ها و هیئت انتظامی بدوی را زیر سوال برده و این مسئله اعتراض های زیادی را در پی داشته است و باعث شده بحث ایجاد نهاد ناظر به صورت جدی مطرح و پیگیری شود. این پیگیری ها هم در سطح دولت و هم در سطح مجلس ادامه دارد.

حسابرسی

مفهوم نظارت چیست و نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه تعریفی دارد؟ ضرورت آن برای محیط کسب و کار ایران چیست؟

دکتر مهام

نظارت می تواند مفاهیم گوناگونی داشته باشد؛ ولی از نهاد ناظری که بحث آن در کشور مطرح است، انتظار می رود پایش و بازرسی موسسات حسابرسی را برعهده بگیرد و در صورت لزوم اقدام های انضباطی را علیه حساببران و موسسات حسابرسی متخلف اعمال کند.

حسابرسی

ویژگی های مهم این نهاد ناظر چیست؟

دکتر مهام

به اعتقاد اینجانب، ویژگی های مهمی که نهاد ناظر بر حرفه حسابرسی باید داشته باشد، مستقل بودن و حرفه ای بودن آن است. لذا همه جا وقتی صحبت از نهاد ناظر می شود آن را کافی نمی دانم و به نهاد ناظر مستقل و حرفه ای اشاره می کنم. اگر نهاد ناظری که تشکیل می شود این دو ویژگی اساسی را نداشته باشد، به اعتقاد اینجانب نبود آن از وجود آن بهتر خواهد بود. بنابراین، در ایجاد نهاد ناظر مستقل و حرفه ای باید به واژگان

مستقل و حرفه ای بهای زیادی داده شود تا چنین نهادی بتواند رسالت خود را آن گونه که هدف آن است، ایفا کند.

حسابرسی

ضرورت آن برای محیط کسب و کار ایران چیست؟

دکتر مهام

ضرورت تشکیل این نهاد برای ادامه حیات بخش خصوصی حرفه حسابرسی و موسسات حسابرسی محرز است. اعتقاد دارم اگر چنین ساختاری شکل نگیرد باید بسیار بیم آن را داشته باشیم که جامعه حسابداران رسمی ایران به زودی با تصمیم های مراجع بالادستی برچیده شود. انحلال جامعه حسابداران رسمی برای مقامات بالادستی و حکومتی کار دشواری نیست و مسبوق به سابقه است. برای این که چنین بهانه ای از مراجع حکومتی و مسئولان بالادستی گرفته شود، بهترین اقدام را برای تضمین ادامه حیات موسسات حسابرسی، تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای می دانم. در غیر این صورت، زمینه برای مداخله های شدید حاکمیت و حذف بخش خصوصی حسابرسی مهیا است و باید دیر یا زود شاهد آن باشیم.

حسابرسی

وجود نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه سودمندی برای نظام گزارشگری مالی و حسابرسی دارد؟

دکتر مهام

در پاسخ به پرسش های قبلی، تا حدود زیادی به سودمندی تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای برای ادامه حیات حرفه حسابرسی در بخش خصوصی اشاره شد. تاکید می کنم این نهاد اگر حرفه ای و مستقل نباشد فواید احتمالی آن محقق نخواهد شد و حتی می تواند مشکل آفرین باشد.

در خصوص ارتقای گزارشگری مالی البته باید در نظر داشت تقویت آن نیازمند توجه به زنجیره گزارشگری مالی است که موسسات حسابرسی در انتهای این زنجیره قرار می گیرند و به بخش های دیگر این زنجیره توجه کافی نشده است. لذا اگر چه تقویت نظارت بر موسسات حسابرسی و حساببران تا حدودی می تواند به ارتقای گزارشگری مالی بیانجامد ولی باید توجه داشت ارتقای گزارشگری مالی تنها معلول تقویت نظارت

خواهد بود. بار دیگر، تاکید می‌کنم فرایند انتصابات مرتبط با مسئولیتهای اجرایی در نهاد ناظر مورد بحث از حساسیت بسیار بالایی برخوردار است و باید به دور از هرگونه رقیق‌بازی و ... باشد.

سازمان

تعدد نظارت را تا چه حد راه‌گشا یا مانع ارتقای کیفیت نظارت می‌دانید؟ آیا با تمرکز نظارت موافقید؟ با سطح‌بندی نظارت چطور؟

دکتر مهام

برداشت اینجانب از دلایل تعدد نظارت بر حرفه حسابرسی، این است که برخی استفاده‌کنندگان پر قدرت خدمات حسابرسی، نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران بر حسابرسان و موسسات حسابرسی را ناکارآمد، ناکافی یا نارسا قلمداد کردند. صرف‌نظر از میزان صحت برداشت استفاده‌کنندگان یادشده، واکنش آنان، اعمال نظارت جداگانه بود که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بر حرفه حسابرسی نبوده و باید قسمتهای دیگر این زنجیره نظیر تقویت عمومی فرهنگ و نظام پاسخگویی، ارتقای نظام آموزشی، متناسب‌سازی حق‌الزحمه‌های حسابرسی با مسئولیتهای حسابرسان و موسسات حسابرسی، تقویت و ارتقای کمیته‌های حسابرسی و نظایر آن نیز مورد توجه کافی قرار گیرد.

سازمان

برخی نگرانیها در مورد مزاحم بودن نظارت بر فرایند انجام کار توسط نهاد ناظر وجود دارد. شما در این مورد چه نظری دارید؟ ایرادها را در چه می‌بینید؟

دکتر مهام

نگرانیها به‌طور عمده ناشی از نبود فهم و زبان مشترک است. به‌همین دلیل بود که عرض کردم باید نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای تشکیل شود. اگر نهاد ناظر ایجاد می‌شود، این دو ویژگی را داشته باشد، نگرانی معنایی ندارد. البته باید توجه داشت اشخاصی که مسئولیتهای تعریف شده را در نهاد ناظر برعهده می‌گیرند، در اجرای مناسب نظارت نقش مهمی ایفا خواهند کرد. از سوی دیگر، افرادی که فاقد ویژگیهای لازم باشند می‌توانند چهره نهاد ناظر را مخدوش کنند. لذا بانیان این نهاد باید مراقب باشند چه اشخاصی را در مسئولیتهای اجرایی این نهاد به‌کار می‌گمارند. بنابراین، باید فرایند انتصابات در نهاد ناظر از دقت بسیار بالایی برخوردار باشد. باید شرایط احراز مشاغل و ویژگیهای اخلاقی و حرفه‌ای مورد انتظار مسئولان این نهاد با دقت تعریف شود و فقط اشخاصی که بالاترین امتیازات را با توجه به شرایط تعیین‌شده و سوابق قبلی فعالیتهای خود احراز می‌کنند به‌کار گمارده شوند. در عین حال، باید عملکرد نهاد ناظر به‌صورت مستمر پایش و ارزیابی و انحرافهای احتمالی مسئولان آن تصحیح شود. به‌عبارت دیگر تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای، هدف غایی نیست، بلکه هدفی که تشکیل این نهاد باید دنبال کند، کارکرد حرفه‌ای، مستقل و غیرتبعیض‌آمیز و ارشادی آن است.

اگر در این امور، دقت کافی صورت گیرد و رقیق‌بازی و پارتی‌بازی و سیاسی‌کاری و نظایر آنها به این نهاد نفوذ نکند، نباید چندان نگران تشکیل چنین نهادی بود. در غیراین صورت، هرگونه نگرانی قابل توجیه و قابل فهم

طور دیگری بگویم اشخاصی که

وارد این حرفه شدند

یا می‌شوند بدانند

میانگین توقع جامعه از

عملکرد آنها بیش از

میانگین توقع جامعه از

سایر مشاغل و حرف

می‌باشد

دکتر مهام

معضل حق الزحمه پایین یا ناچیز حسابرسی تا حدود زیادی نتیجه عملکرد ضعیف موسسات حسابرسی و نظارت غیرموثر جامعه حسابداران رسمی ایران بوده و همچنان ادامه دارد. اگر ساعتهای کار واقعی یا ساعتهای کار شارژشده در نرخهای مصوب ضرب شود، متوجه خواهیم شد دستمزدها حتی در مقایسه با نرخهای مصوب چقدر پایین است. در هر صورت، فارغ از مقصران این وضعیت نابه سامان، به نظر می رسد مدل تعیین حق الزحمه حسابرسی باید به کل دگرگون شود. در واقع مدلهای فعلی که متکی به افزایش نرخ دستمزد ساعتی متناسب با نرخهای تورم اعلامی است به هیچ وجه راه به جایی نخواهد برد و مشکل را حل نخواهد کرد.

یکی از مهمترین رسالتهای نهاد ناظر ایجادى، همین است که مدلی مناسب برای تعیین حق الزحمه حسابرسی طراحی یا تدوین کند. اگر نهاد ناظر ایجادى از چنین مسئله مهمی غفلت کند، امید زیادی به بهبود عملکرد موسسات حسابرسی نباید داشته باشد و نهاد ناظر ایجادشده از همین نقطه بزرگترین لطمه ها و صدمه ها را خواهد خورد.

به عبارت دیگر، اگر نهاد ناظر مستقل و حرفه ای بخواهد موقعیتی برای خود دست و پا کند، راهی ندارد جز این که به صورت جدی وارد مقوله مدل سازی برای تعیین حق الزحمه حسابرسی شود. اگر نهاد ناظر ایجادى به این مسئله توجه کافی داشته باشد و راه حلی مناسب برای آن پیدا کند هم باعث توسعه پایدار حرفه حسابرسی می شود و هم به توفیقات خوبی در عملکرد خود دست می یابد.

سازش

به طور نمونه، قدری در خصوص عملکرد نظارتی سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان یکی از نهادهای ناظر صحبت کنید.

دکتر مهام

قبل از پاسخ به این پرسش، می توان با اشاره به مصادیق و به نوعی با شبیه سازی به چشم انداز دقیقتری دست یافت. لذا قصد دارم به عملکرد نظارتی سازمان بورس و اوراق بهادار در این سالهای فعالیت خود اشاره کنم. اگرچه عملکرد سازمان بورس و اوراق بهادار در نظارت بر موسسات حسابرسی به

یکی از مهمترین

رسالتهای نهاد ناظر ایجادى

همین است که مدلی مناسب برای

تعیین حق الزحمه حسابرسی

طراحی یا تدوین کند

به تدریج جاری و ساری گشت و جامعه حسابداران رسمی ایران و موسسات حسابرسی و حسابران به رغم مخالفت های اولیه خود، در عمل با این نظارتهای به اصطلاح موازی کنار آمدند و به اقدامها و فعالیتهای نظارتی آنها تن دادند و پاسخگوی پرسشها و ابهامها و خواسته ها و الزامهای آنها شدند.

پاسخ پرسش شما را این طور می توانم خلاصه کنم که اگرچه موسسات حسابرسی و حسابران از تمرکز نظارت استقبال می کنند ولی تا زمانی که نهاد ناظر متمرکزی که خواسته های گوناگون سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی را برآورده می کند، شکل نگیرد، بعید می دانم نظارتهای چندگانه و متعدد منتقی شود. از این رو، اعتقاد دارم حتی با تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای، بلافاصله این نظارتهای به اصطلاح موازی حذف نخواهد شد، مگر با ضرب و زور (الزام قانونی) یا در صورت اثبات جامعیت فعالیتهای نظارتی نهاد ناظر مستقل و حرفه ای، در صورت تشکیل این نهاد به صورت قانونی.

سازش

از نظر شما آیا با ظهور نهاد ناظر، معضل دستمزدهای پایین حسابرسی که به طور حتم کیفیت حسابرسی را تحت تاثیر قرار می دهد، حل می شود؟

سازمان

آیا ظهور نهاد ناظر می‌تواند اثربخشی در حسابرسی و در نتیجه کیفیت عملکرد مؤسسات حسابرسی را ارتقا ببخشد؟

دکتر مهام

نهاد ناظر، یک نهاد تخصصی حرفه‌ای و مستقل خواهد بود که وظیفه اصلی آن در اساس محدود به نظارت بر مؤسسات حسابرسی است و می‌تواند عملکرد به‌مراتب بهتری از سازمان بورس و اوراق بهادار در عرصه نظارت بر مؤسسات حسابرسی داشته باشد، چراکه سازمان مذکور وظایف بی‌شمار و متعددی دارد و در نتیجه، معتقدم نظارت بر مؤسسات حسابرسی نباید جزو وظایف این سازمان باشد اگرچه می‌تواند با نهاد ناظر تعامل داشته باشد و حتی نهاد ناظر در بخش شرکتهای سهامی عام پذیرفته شده در بورس به نوعی زیر نظر سازمان مذکور قرار گیرد.

پاسخ خود را در این قسمت خلاصه می‌کنم. به اعتقاد من، وجود یک نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای، به‌طور قطع به ارتقای کیفیت حسابرسیها و عملکرد مؤسسات حسابرسی کمک خواهد کرد، اگرچه معتقدم به‌طور طبیعی نباید از این سازمان توقع معجزه داشت. ارتقای عملکرد مؤسسات حسابرسی با تشکیل نهاد ناظر حاصل نخواهد شد، مگر این‌که یک پروژه پژوهشی وسیع پیرامون دلایل نارسایی عملکرد مؤسسات حسابرسی تعریف شود. تا آنجا که مطلع هستم مشکلات حرفه حسابرسی و مؤسسات حسابرسی یکی دوتا نیست و اگر خواهان افزایش کیفیت حسابرسی هستیم، باید به‌صورت مداوم مشکلات حرفه حسابرسی و مؤسسات حسابرسی را زیر ذره‌بین قرار دهیم و تلاش کنیم موانع و نارساییهای شناسایی شده را با ابزارهای روز دنیا رفع کنیم. در غیراین صورت، ممکن است نهاد ناظر به‌جایی برسد که خود نیاز به یک نهاد ناظر داشته باشد، یعنی شکست بخورد.

سازمان

دیدگاه ارائه‌شده در طرح تشکیل نهاد ناظر آن را چگونه معرفی می‌کند. به‌نظر شما ساختار نهاد ناظر در ایران چگونه باید باشد؟ چه اختیارات و مسئولیتهایی باید داشته باشد؟

اصطلاح معتمد تا حدودی قابل نقد است و مقررات آن در برخی قسمت‌ها یک‌طرفه و غیرقابل دفاع می‌باشد، اما در عین حال باید اذعان کرد که نتایج نظارت سازمان مذکور بر مؤسسات حسابرسی تا حدودی قابل قبول بوده و سبب دقت و ارتقای عملکرد مؤسسات حسابرسی معتمد و در نتیجه افزایش کیفیت حسابرسی شده است.

البته طی همین دوران، مشکلات متعددی در گزارشهای حسابرسی صادرشده توسط مؤسسات حسابرسی معتمد مشاهده شده که گه‌گاه سروصدای زیادی در کشور به پا کرده است و می‌توان گفت بحث تشکیل نهاد ناظر تا حدود زیادی به این مسایل مربوط بوده و متأثر از ایرادهای مطرح شده در خصوص پاره‌ای از گزارشهای حسابرسی شرکتهای بورسی بوده است. به عبارت دیگر، نمی‌توان گفت عملکرد نظارتی سازمان مذکور به‌طور مطلق خوب یا به‌طور مطلق بد بوده است. در مجموع، ارزیابی شخصی اینجانب این است که عملکرد نظارتی سازمان بورس و اوراق بهادار طی این سالها ضروری بوده و از این‌رو مناسب است.

شکل‌گیری نظارت بر

حرفه و مؤسسات حسابرسی

در سازمان بورس و اوراق بهادار و

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تا حدودی معلول نارساییهای

نظارت در جامعه

حسابداران رسمی ایران

بوده است

دکتر مهام

به اعتقاد اینجانب، نهاد ناظر نباید یک موسسه دولتی باشد، ولی ملاحظه می‌کنیم که دولت و مجلس مصر هستند که نهاد ناظر باید در قالب یک موسسه دولتی تشکیل شود. با توجه به تجربه‌ها در کشور ما، بهترین حالت برای نهاد ناظر این است که به صورت یک نهاد عمومی غیردولتی مانند سازمان بورس و اوراق بهادار تشکیل شود. اگر نهاد ناظر در قالب یک موسسه دولتی تاسیس شود، بعید به نظر می‌رسد مشکلی از مباحث نظارتی حرفه حسابرسی حل شود. همان‌گونه که پیش از این عرض شد، نهاد ناظر موردنظر بنده باید مستقل و حرفه‌ای باشد و به طبع اگر به صورت یک موسسه دولتی تاسیس شود، با توجه به عملکرد کلی بخش دولتی کشور، امید زیادی به چابک بودن، جذب اشخاص حرفه‌ای و موثر بودن تصمیم‌های آن وجود نخواهد داشت.

از لحاظ ساختاری، تصور می‌کنم تشکیلاتی مشابه تشکیلات نظارتی فعلی جامعه حسابداران رسمی ایران اگر در نهاد ناظر شکل بگیرد می‌تواند منشا آثار و تحولات خوبی در حرفه ما باشد.

بدین منظور باید کمیته انتصاب نیرومند و دلسوزی که آشنا با ظرفیتهای جامعه حسابداران رسمی ایران باشد شکل بگیرد،

تا همان‌گونه که بارها عرض کردم اشخاص مستقل و حرفه‌ای مسئولیتهای نظارتی و اجرایی و حتی انضباطی و انتظامی را در نهاد ناظر برعهده بگیرند و عملکرد مسئولان نهاد ناظر مورد پایش قرار گیرد تا از درست بودن مسیرها و اقدامها و وجود چشم‌اندازی روشن کسب اطمینان شود.

اختیارات و مسئولیتهای نهاد ناظر به طبع باید متوازن باشد. به طور قطع مسئولیتهای و اختیارات باید با توجه به اهداف نهاد ناظر تبیین شود، ولی نظارت بر عملکرد حرفه‌ای موسسات حسابرسی و اعمال تنبیه‌های انضباطی به طور طبیعی عمده‌ترین مسئولیتهای و اختیارات نهاد ناظر خواهد بود. با توجه به تنوع مسئولیتهای و اختیارات نهاد ناظر، در حال حاضر به همین حد اکتفا می‌کنم.

سازمان

تامین منابع مالی نهاد ناظر چگونه باید صورت گیرد؟

دکتر مهام

همان‌گونه که می‌دانید در حال حاضر منابع لازم برای نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران بر موسسات حسابرسی توسط اعضا از محل حق عضویت ثابت و متغیر تامین می‌شود. با وجود این، استفاده‌کنندگان اصلی و عمده خدمات حسابرسی نظیر دولت یا حاکمیت به طور عام و دستگاه‌های ذیربط نظیر سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت امور اقتصادی و دارایی، شرکتهای تخصصی سرمایه‌گذاری و ... در تامین منابع مذکور نقش یا مسئولیتی ندارند.

به نظر اینجانب در صورت تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای به جا و مناسب است که تامین منابع مالی مورد نیاز آن توسط دولت از محل بودجه عمومی صورت پذیرد. موسسات حسابرسی به قاعده باید به شکل حرفه‌ای ذیربط حق عضویت بپردازند. در صورت تشکیل نهاد ناظر به موازات جامعه حسابداران رسمی ایران، ممکن است هر دو مجموعه از اعضای خود یا اشخاص مورد نظارت مطالبه منابع مالی کنند که احتمال آن بسیار زیاد است. با این حال، معتقدم شأن نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای می‌طلبد که در ظاهر و در واقع وابستگی خاصی به اشخاص مورد نظارت نداشته باشد و از منابع عمومی بهره‌مند شود.

بهترین اقدام را برای

تضمین ادامه حیات موسسات حسابرسی

تشکیل نهاد ناظر

مستقل و حرفه‌ای می‌دانم

تاکید می‌کنم

فرایند انتصابات مرتبط با

مسئولیت‌های اجرایی

در نهاد ناظر مورد بحث از

حساسیت بسیار بالایی برخوردار است

و باید به‌دور از

هرگونه ریفیق‌بازی و ... باشد

جلوگیری از انحراف‌های احتمالی و سرانجام عملکرد مناسب‌تر
مؤسسات حسابرسی و توسعه پایدار حرفه حسابرسی داشته
باشد که برکات آن نصیب آحاد ملت ایران خواهد شد.

سازش

نکته پایانی اگر دارید بیان کنید.

دکتر مهام

در آخر باید عرض کنم مطالب اینجانب بدون در نظر گرفتن
آثار مثبت تصمیمات اخیر شورای عالی هشتم درباره ترکیب
اعضای هیئت‌مدیره و آثار آن بر کارگروه‌ها است و بدیهی است
در صورت تسری این تصمیم‌ها به کارگروه‌ها، عملکرد نظارتی
جامعه می‌تواند ارتقای چشمگیری در این دوره شورای عالی
داشته باشد.

سازش

از همراهی شما بار دیگر تشکر می‌کنیم. پاسخهای
شما رهنمودهای سودمندی برای شرایط گذار و این
تحول ساختاری در نظارت بر حرفه حسابرسی دارد که
امیدواریم مورد توجه قرار گیرد.

سازش

آیا نهاد ناظر گزارش نظارتی خود را برای آگاهی
مؤسسات حسابرسی، سرمایه‌گذاران و عموم مردم باید
منتشر کند یا باید به مرجع خاص ارائه دهد؟

دکتر مهام

یک نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای باید در همه ابعاد و وجوه
خود، شفاف عمل کند و براساس سیاستهای اصولی که
خود تعیین می‌کند اقدام نماید و نباید مداخله‌های سیاسی،
فعالیت‌های حرفه‌ای آن را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. باتوجه
به این مقدمه، سیاستهای اطلاع‌رسانی نهاد ناظر ایجاد می
باید مبتنی بر تصمیم‌های حرفه‌ای و مستقل و به‌دور از
مداخله‌های غیرضرور باشد. به‌شخصه اعتقاد دارم شفافیت در
اطلاع‌رسانی و پاسخگویی نهاد ناظر به‌ویژه در قبال مؤسسات
حسابرسی فوق‌العاده مهم است و نهاد مذکور باید اطلاع‌رسانی
دقیقی در خصوص فعالیت‌های خود به مؤسسات حسابرسی
داشته باشد و اجازه ندهد پنهان‌کاری و ضعف اطلاع‌رسانی،
سبب درز اخبار و شایعات شده و در نهایت وجهه نهاد ناظر را
تخریب یا مخدوش سازد.

به بیان دیگر، اطلاع‌رسانی نهاد ناظر نباید محدود به
دستگاه‌های دولتی ذیربط و ذی‌مدخل محدود شود و لازم
است فعالیت‌های آن با جزییات به مؤسسات حسابرسی گزارش
شود. البته در مورد حدود و ثغور اطلاع‌رسانی می‌توان بحث‌های
کارشناسی ترتیب داد، اما نباید با سانسور یا پنهان‌کاری و یا
مستمسک قرار دادن نگرانی نسبت به پیامدهای شفافیت و
اطلاع‌رسانی، زمینه را برای انحراف عملکرد نهاد ناظر فراهم
ساخت.

انتظار می‌رود نهاد ناظر به عموم مردم در مورد عملکرد
نظارتی خود اطلاع‌رسانی کند تا اعتماد عموم مردم به صحت
عملکرد کلی مؤسسات حسابرسی و در نتیجه شفافیت و کارایی
اطلاعاتی بیشتر بازارهای سرمایه و پول و حتی سایر بازارهای
عمده و اصلی حوزه اقتصاد جلب شود. البته در این مورد
نیز می‌توان با برگزاری جلسه‌های کارشناسی حدود و ثغور
اطلاعات قابل انتشار را مشخص کرد اما دوباره تاکید می‌کنم
که ارائه و افشای اطلاعات صحیح و واقعی در مورد عملکرد
نهاد ناظر، می‌تواند تاثیر به‌سزایی در بهبود عملکرد آتی آن و

تشکیل نهاد ناظر یا اصلاح نارساییه‌های قبلی

فرهاد پناهی

دبیرکل و رئیس هیئت‌مدیره
جامعه حسابداران رسمی ایران

حسابرس

به دنبال طرح پیشنهادی مجلس شورای اسلامی و همچنین به موازات آن، لایحه پیشنهادی دولت در خصوص اصلاح ساختار نظارت و موضوعات دیگر حرفه حسابداری و حسابرسی، مجله حسابرس دعوت از کارشناسان و اهل نظر را در راستای رسالت اطلاع‌رسانی، سرلوحه کار خود قرار داده و از شما درباره بحث موردنظر دعوت به عمل آمده تا در این مجال خوانندگان حسابرس را با نقطه‌نظرهای شما آشنا کنیم. ابتدا با تصویر موردنظر شما از دغدغه نظارت در سطح جهان آشنا شویم و این‌که از چه زمان و به دنبال بروز چه مسائلی بحث نظارت جدی‌تر شد؟

سازمان

چه ایرادهایی به ساختار فعلی نظارت که در حیطه وظایف جامعه حسابداران رسمی است وجود دارد که ایجاد نهاد ناظر را پیش از پیش ضروری می‌کند؟

پناهی

در ایران تا پیش از سال ۱۳۷۸ سازوکار مشخصی برای نظارت بر حرفه حسابرسی بخش خصوصی وجود نداشت. در سال ۱۳۸۷ جامعه حسابداران رسمی به منظور تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی در کشور و نظارت حرفه‌ای بر حسابداران رسمی تاسیس شد. طبق اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، ارکان جامعه شامل مجمع عمومی، شورای عالی، هیئت مدیره و هیئت عالی نظارت می‌باشد.

• اعضای شورای عالی از میان اعضای جامعه توسط اعضا در مجمع عمومی انتخاب می‌شوند و رئیس هیئت عالی نظارت یا یکی از اعضای هیئت یادشده و سه نفر بدون حق رأی در جلسه‌های شورای عالی جامعه شرکت می‌کنند که به ترتیب عبارتند از: نماینده وزیر امور اقتصادی و دارایی، یک نفر به انتخاب رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یک نفر به انتخاب رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار تهران.

پناهی

پس از ورشکستگی شرکت‌هایی نظیر انرون، ورلدکام و موارد متعدد تقلب (از سال ۲۰۰۱) که به‌ویژه در چند سال اخیر در بازار سرمایه آمریکا روی داد، موضوع نظارت بر حرفه حسابرسی به عنوان نگرانی اغلب دولتها مطرح گردید. بر همین اساس، دولتها و بازار سرمایه برای فرار از اتهام و جلوگیری از سقوط و جلب اعتماد مردم در راستای پاسخگویی ناچار به اعمال تمهیداتی به منظور نظارتهای وسیع تر بر حرفه حسابرسی شدند.

سازمان

با اشاره به طرح تشکیل نهاد ناظر بفرمایید در ایران فرهنگ پاسخگویی چگونه است؟

پناهی

در ایران نیز، اگرچه ارائه طرح نظام جامع حسابرسی توسط کمیسیون اقتصادی مجلس، حاکی از انجام بحثهای کارشناسی و علمی در زمینه تشکیل نهاد ناظر بر حرفه حسابرسی کشور است، به نظر می‌رسد ادبیات و دانش فرهنگ پاسخگویی در کشور و نیز مکانیسم پاسخگویی در حرفه موجود است، اما در محیط خارج از حرفه فرهنگ پاسخگویی نهادینه نشده است. به عبارتی اگر متقاضیان کار حسابرسی یعنی مدیران بنگاههای اقتصادی در راستای حفظ منافع عمومی به پاسخگویی تمایل و اعتقاد بیشتری داشتند، مسلماً تقاضا برای کار حسابرسی افزایش می‌یافت. بنابراین تمرکز نهاد ناظر فقط بر حسابر و بازرس کفایت نمی‌کند و این تمرکز بر مدیران بنگاههای اقتصادی در راستای ارتقای فرهنگ پاسخگویی نیز ضرورت می‌یابد که حرفه حسابرسی با طرح خطوط دفاعی کنترل‌های داخلی که یکی از اجزای آن حسابر مستقل است، به آن پاسخ داده است.

در طرح مجلس پیشنهاد می‌شود از نظرهای بزرگان حرفه استفاده شود و نادیده گرفته شدن پشتوانه تجربه‌های ۲۱ ساله نظارت حرفه‌ای توسط جامعه حسابداران رسمی ایران، ممکن است این طرح در حین اجرا با چالشهای زیادی روبه‌رو گردیده و فاقد اثربخشی لازم باشد.

با ایجاد نهاد ناظر

تکلیف جدیدی

برای حساب‌رسان

مطرح نیست

• اعضای هیئت مدیره مرکب از سه نفر از اعضای جامعه توسط شورای عالی انتخاب و با حکم رئیس شورای عالی منصوب می شوند.

• هیئت عالی نظارت از میان حسابداران رسمی عضو جامعه توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین می شود.

اگرچه جامعه حسابداران رسمی ایران نهادی خودانتظام تلقی می گردد، اما با توجه به فرایند گزینش اعضای ارکان و انتصاب اعضای هیئت عالی انتظامی که توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر دادگستری صورت می گیرد، در حقیقت فاقد ویژگیهای یک نهاد خودانتظام است. حتی به منظور اجرای

تبصره یک ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی - مصوب ۱۳۷۲ - هیئتی به نام هیئت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی که به تشخیص و انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی تشکیل می شود، عهده دار وظیفه برگزاری آزمونهای حسابدار رسمی می باشند.

به نظر اینجانب، تمامی نکات لازم در اساسنامه فعلی و آیین نامه های اجرایی مربوط و شرح وظایف هیئت عالی نظارت جامعه به اندازه کافی و مناسب دیده شده و پاسخگوی انتظارات حاکمیت است و مانعی و محدودیتی در استفاده از اختیارات مصوب بخش نظارتی حسابرسی دیده نمی شود.

در حال حاضر ارکان جامعه به ۲ بخش اصلی قابل تفکیک است، بخش انتخابی آن که شامل شورای عالی است که توسط حسابداران رسمی انتخاب شده و هیئت مدیره و هیئت بدوی انتظامی توسط شورای عالی انتخاب می شوند و بخش دیگر آن هیئت عالی نظارت که هر ۳ عضو آن توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و هیئت عالی انتظامی که دارای ۳ عضو است و یک عضو آن توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی و یک عضو از طرف وزیر دادگستری و فقط یک عضو آن از طرف شورای عالی جامعه انتخاب می شوند. توضیحات فوق بیانگر آن است که بخش نظارتی جامعه به طور کامل با حاکمیت بوده است و در مورد هیئت بدوی انتظامی که بحث تعارض منافع مطرح می شود، در حال حاضر تمهیداتی برای اصلاح آن در حال انجام است. باید اضافه کنم، انتخاب حسابداران رسمی و تایید نهایی صلاحیت آن ها در زمان انتخاب و در دوره های پنج ساله و رسیدگی به شکایات نیز با هیئت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی می باشد که در اجرای تبصره یک ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی تشکیل شده است و کلیه اعضای آن از طرف وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی انتخاب می شوند.

حسابداری

با این توصیف جامع با تکیه بر تشکیل نهاد ناظر پیشنهادی، مفهوم نظارت را چگونه تعریف می کنید؟

باید توضیح بدهم که در

آخرین نسخه ارائه شده

که بر اساس مفاد آن

این پرسشها پاسخ داده می شود،

دیگر نهاد ناظر مطرح نیست و

خیلی از وظایف اجرایی

سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران

به طرح اضافه شده است و

به طرح جامع نظام حسابرسی

تغییر یافته است

پناهی

نظارت بر حسابرسی، با هدف محافظت از سرمایه‌گذاران و منافع عمومی در تهیه گزارشهای حسابرسی آگاهی‌بخش، دقیق و مستقل صورت می‌گیرد. با توجه به تعریف ارائه‌شده در پیش‌نویس طرح جامع نظام حسابرسی، مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۹، نهاد ناظر، نهاد عمومی غیردولتی است که به‌موجب این قانون برای افزایش شفافیت اقتصادی و انتظام‌بخشی به حرفه حسابرسی از طریق تدوین استانداردها سیاست‌گذاری و نظارت بر حرفه حسابرسی تشکیل می‌شود و بعد از این سازمان نامیده می‌شود.

سازمان

چه ویژگیها و ساختاری برای نهاد ناظر پیشنهادی در نظر گرفته شده است؟

پناهی

این سازمان برای اجرای اهم وظایف خود که عبارتند از: کنترل کیفیت و نظارت حرفه‌ای بر موسسات، اعمال اقدامهای انضباطی، تعیین استانداردهای گزارشگری مالی، حسابرسی و خدمات اطمینان‌بخشی و رتبه‌بندی موسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل، از ارکانی با ویژگیهای زیر برخوردار است:

(الف) شورای عالی (بالاترین رکن سازمان)

(ب) هیئت نظارت و بازرسی

(ج) هیئت داور

(د) هیئت‌مدیره

وظایف هیئت‌مدیره در ماده (۱۰) طرح پیش‌بینی شده است و بررسی وظایف تعیین شده در بند (۲۲) آن حاکی از این است که عمده وظایف فعلی جامعه حسابداران رسمی و بخشی از وظایف سازمان حسابرسی به سازمان راهبری منتقل می‌شود. طبق تبصره ماده (۱۰)، اساسنامه‌های موسسه حسابرسی عمومی غیردولتی و جامعه حسابداران رسمی پس از تایید شورای عالی برای تصویب هیئت وزیران ارائه می‌شود.

(ه) رئیس سازمان

سازمان

مراجع نظارتی فعلی، با توجه به نقش و وظیفه‌ای که در نظارت بر حرفه بر عهده دارند را برشمارید؟

پناهی

در حال حاضر ۳ مرجع رسمی امور نظارت بر حرفه حسابرسی مستقل در کشور را بر عهده دارند.

• جامعه حسابداران رسمی ایران

ضرورت وجود حسابر و انجام حسابرسی در شرکتها، اول بار در قانون تجارت مصوب سال ۱۳۱۱ و سپس در اصلاحیه قانون تجارت سال ۱۳۴۷ ایران مطرح شد. مطابق اصلاحیه اخیر قانون تجارت که کماکان در حوزه فعالیتهای اقتصادی کشور جاری است، مقرر شد که شرکتهای سهامی عام صورت‌حساب سودوزیان و ترازنامه خود را به‌همراه گزارش حسابداران رسمی جهت تصمیم‌گیری تحویل مجمع عمومی عادی نمایند. در همین راستا پس از فراز و نشیبهای متعدد، سازمان حسابرسی برای حسابرسی به‌طور عمده بخش عمومی، در سال ۱۳۶۶ تأسیس و سپس مقدمات تشکیل جامعه حسابداران رسمی ایران به‌منظور "تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی و نظارت بر کار حسابداران رسمی" در سال ۱۳۷۲ فراهم و در نهایت از سال ۱۳۸۰ آغاز به فعالیت نمود.

• کمیته پذیرش و نظارت بر موسسات حسابرسی معتمد

سازمان بورس و اوراق بهادار

بر اساس دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار (مصوب جلسه ۱۳۸۶/۰۵/۰۸ شورای عالی بورس و اوراق بهادار و اصلاحیه‌های بعدی آن) هر سال یک‌بار موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار را براساس اطلاعات یک سال اخیر منتهی به تاریخ آخرین پرسشنامه ارسالی و مطابق با معیارهای عادی و معیارهای تخلفاتی، ارزیابی و طبقه‌بندی نموده و نتایج آن را به عموم اعلام می‌نماید و نظارت بر گزارشهای صادره توسط حسابرسان معتمد را بر عهده دارد.

• هیئت‌عالی نظارت سازمان حسابرسی

بر اساس ماده (۲۲) اساسنامه قانونی آن وظیفه نظارت مستمر بر عملیات و بازرسی قانونی سازمان بر عهده این هیئت است و اعضای آن مرکب از (۵) نفر که (۲) نفر آن به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت وزیران (۲) عضو با انتخاب رئیس دیوان محاسبات کشور و یک عضو با پیشنهاد

دادستان کل کشور منصوب می‌شود.

بانک مرکزی و بیمه مرکزی نیز حسب وظایف قانونی خود نظارت‌هایی بر موسسات حسابرسی دارند که با توجه به شرایط خاص آن‌ها، به‌طور عمده ماهیت رعایت مقررات موضوعه را شامل می‌شود.

باید توضیح بدهم که در آخرین نسخه ارائه شده که بر اساس مفاد آن این پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود، دیگر نهاد ناظر مطرح نیست و خیلی از وظایف اجرایی سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران به طرح اضافه شده است و به طرح جامع نظام حسابرسی تغییر یافته است.

حسابرسی

وجود نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه سودمندی برای نظام گزارشگری مالی و حسابرسی دارد؟

پناهی

در عصر حاضر هیچ نهادی نمی‌تواند بدون وجود یک نظام کارآمد نظارتی، در تحقق اهداف و مأموریت‌های خود موفق باشد با توجه به این‌که حرفه حسابرسی با منافع عمومی سروکار دارد، در این زمینه پیشرو و از معدود حرفه‌هایی است که برای نظارت بر ارائه خدمات خود، الزامات و استانداردهای لازم را تدوین کرده است. با توجه به این‌که کیفیت مناسب محصول خدمات حسابرسی، مستلزم وجود فرایند مناسب در ارائه خدمات مذکور است، حصول اطمینان از قابل قبول بودن فرایند خدمات حسابرسی، از طریق کنترل کیفیت در سطح موسسه حسابرسی انجام می‌شود. همچنین با توجه به این‌که حسابرسی فرایند گردآوری و ارزیابی شواهد پشتیبان اطلاعات و ادعاهای صاحبکاران است، حصول اطمینان از گردآوری شواهد کافی و مناسب و ارزیابی آن‌ها از طریق کنترل کیفیت در سطح کار حسابرسی انجام می‌شود.

حسابرسی

پیشنهاد شما جهت کارآمد شدن هرچه بیشتر نظارت بر حرفه حسابرسی چیست؟

پناهی

همان‌طور که در پاسخ پرسش قبلی عنوان شد، در حال حاضر نظارت بر حرفه حسابرسی به‌صورت کلی با حاکمیت بوده و اگر با نارسایی‌هایی همراه است، رفع آن بدون توجه به تجارب گذشته و آسیب‌شناسی کامل آن، هرگونه اقدامی نتیجه‌بخش نخواهد بود. پیشنهاد می‌کنم وظایف مقرر در بخش‌های نظارتی بازنگری و دلایل عدم تحقق اهداف قانون‌گذار، مشخص و راهکار کارشناسی ارائه شود. ادعایی که مطرح است نظارت در انجام وظایف خود موفق نبوده است.

حسابرسی

در بحث نظارت، دولت منافع درامدی ندارد بلکه جهت پاسخگویی و اطمینان بخشی به سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی است، آیا با توجه به تخصصی بودن نظارت در حرفه حسابرسی، ذینفع نبودن دولت مزیت تلقی می‌گردد یا خیر؟

پناهی

به‌طور مسلم دولت در کارهایی که دارای مالکیت دولتی

طبق طرح تشکیل نهاد ناظر

پایان دی ماه هر سال

یک جدول حداقل

حق الزحمه حسابرسی اعلام می‌شود

و تمام موسسات حسابرسی

هم ملزم هستند

آن را رعایت کنند

از این تعداد (۲۷۴ موسسه) است. به این ترتیب نظارت کمیته مذکور، به صورت جامع قادر به پوشش دادن نظارت بر تمام موسسات حسابرسی نیست.

از سوی دیگر بسیاری از شرکتها در بورس پذیرفته شده نیستند و به نوعی بورس بر آنها نظارت ندارد. اما می توان گفت نزدیک ترین تشکیلی که جنس حرفه ای آن بیشتر از سایر تشکیلهای سازمان بورس می باشد.

سازمان

نظر شما راجع به مولفه های استقلال نهاد ناظر چیست؟
مولفه های تاثیرگذار کدام اند؟

پناهی

مهم ترین ویژگی نهاد ناظر، استقلال آن است. استقلال تضمین کننده اثربخشی نظارت انجام شده توسط نهاد ناظر است. اصل دوم از مجموعه اصولی که مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) برای ناظران حسابرسی برای یک نهاد ناظر مطرح می کند، وجود استقلال عملیاتی برای آن نهاد است تا به این ترتیب بتواند برای انجام وظایف قانونی و اجرای تصمیمات خود، بدون دخالت اشخاص تحت نظارت، مستقل باشد. در اصل ششم از اصول مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی نیز تاکید شده است که نهاد ناظر باید بی طرف، مبرا از تضاد

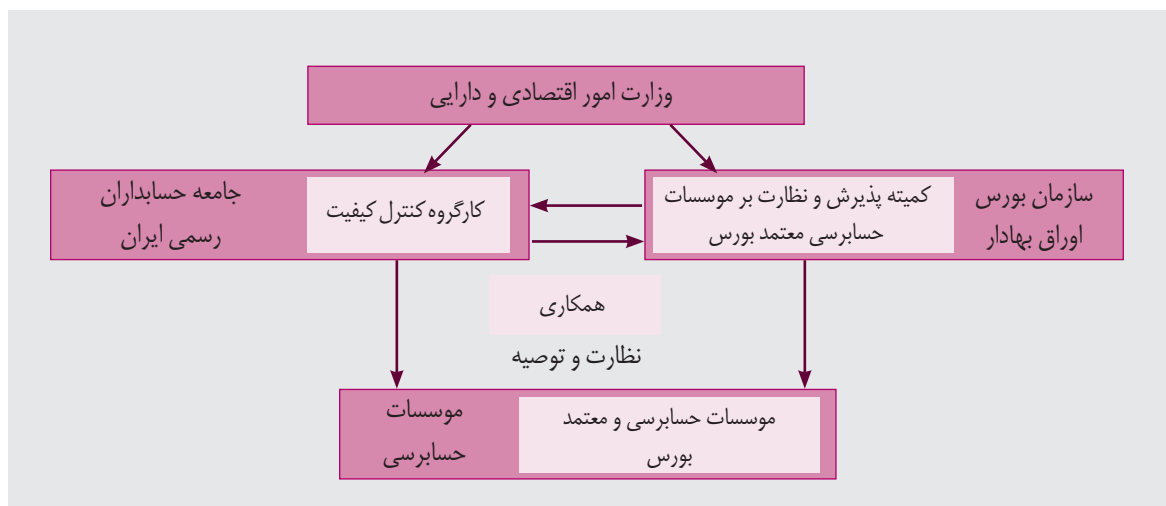
می باشد ذینفع است. در تشکلهایی که مدیران و حساببران آن توسط دولت انتخاب می شود، بحث ذینفع بودن دولت و بحث استقلال پیرنگ می شود. اما در بخش خصوصی بطور مسلم دولت ذینفع نیست و برای سیاست گذاری و برنامه ریزی اقتصادی می تواند نقش موثر داشته باشد. در حال حاضر نیز نظارت بر حرفه با دولت به معنی عام آن است.

سازمان

برخی نظارت سازمان بورس را که در حال حاضر وجود دارد کافی دانسته و وجود نهاد ناظر را ضروری نمی دانند. نظر شما در این خصوص چیست؟ با توجه به این که تمام موسسات حسابرسی معتمد بورس نیستند، نظارت سازمان بورس بر موسسات حسابرسی را تا چه حد دارای وسعت و جامعیت لازم می دانید؟

پناهی

بر اساس دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار (مصوب جلسه ۱۳۸۶/۰۵/۰۸ شورای عالی بورس و اوراق بهادار و اصلاحیه های بعدی آن)، کمیته پذیرش و نظارت بر موسسات حسابرسی، وظیفه نظارت بر موسسات حسابرسی معتمد بورس را بر عهده دارد که شامل ۵۴ موسسه است، در حالی که تعداد موسسات حسابرسی تحت نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران بیش

باشد که در حال حاضر در هیچ‌کدام از نهادهای نظارتی دیده نمی‌شود.

حسابرس

از نظر شما آیا با ظهور نهاد ناظر معضل دستمزدهای پایین حسابرسی که به‌طور حتم کیفیت حسابرسی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، حل می‌شود؟

پناهی

حسابرسان باید قیمتی بدهند که هم صاحبکار مایل به پذیرش آن باشد و هم بتواند با سایر موسسات رقابت کند، بدین ترتیب اگر حق الزحمه‌ای که دریافت می‌شود تکافو نکند، یا باید از کیفیت کار کاسته شود و یا باید از سرمایه‌گذاری در بخش نیروی انسانی کاسته شود (برای مثال از میزان آموزشها کاسته شود). در طرح نظام جامع حسابرسی یا همان طرح نهاد ناظر کمیسیون اقتصادی مجلس، جنبه‌هایی وجود دارد که مرتبط با حق الزحمه است. در این طرح دو ماده داریم که در خصوص جدول حداقل حق الزحمه حسابرسی صحبت کرده است. در این طرح گفته شده به منظور حفظ شئون و استقلال حسابرس و همین‌طور ارتقای کیفی گزارشهای حسابرسی هیئت‌مدیره نهاد ناظر باید دستورالعملی را تدوین کند که به تصویب شورای عالی برسد و تا پایان دی ماه هر سال یک جدول حداقل حق الزحمه حسابرسی اعلام شود و تمام موسسات حسابرسی هم ملزم هستند آن را رعایت کنند. همچنین اشاره شده است این جدول باید بر مبنای عوامل مختلفی تهیه شود. به عنوان نمونه می‌توان به دو عامل زیر اشاره کرد:

- نرخ حق الزحمه حسابرسی در سایر کشورها،
- ضریبی از درآمد و جمع داراییهای اشخاص حقیقی و حقوقی تحت نظارت.

در صورتی که این جدول به صورت سالانه بر اساس مبنای فوق‌الذکر تنظیم شود به نظر می‌رسد شرایط مناسبی در انتظار حق الزحمه حسابرسی است، به‌ویژه آن‌که به نرخ حق الزحمه حسابرسی در سایر کشورها اشاره می‌کند. در هر حال، جلوگیری از نرخ‌شکنی تابع تعهد حسابرسان بر رعایت مقررات و همگرایی حرفه‌ای می‌باشد.

حسابرس

آیا با استقرار نهاد ناظر، حجم رسیدگیهای حسابرس و

منافع و پایبند به قواعد رازداری مناسب باشد. از این اصول چنین برداشت می‌شود که نباید در هیئت راهبری نهاد ناظر، که تصمیم‌گیرنده اصلی در خصوص سیاستهای کلی نهاد ناظر است، اعضای از حرفه وجود داشته باشد و علاوه بر این، اعضای آن نباید توسط اعضای حرفه‌ای انتخاب شوند که قرار است این نهاد، بر آن حرفه نظارت داشته باشد.

مولفه‌های تاثیرگذار با توجه به ویژگیهای اعضاء و ترکیب هیئت راهبری نهادهای نظارتی در سطح جهان در راستای پاسخ به اصل استقلال نهاد ناظر عبارتند از:

- اعضای هیئت راهبری نهادهای نظارتی نه تنها مجاز به اشتغال در حرفه نیستند، بلکه نباید عضو جوامع حرفه‌ای آن کشور نیز باشند. (در ۱۳ کشور از ۲۰ کشور)،
 - اعضای هیئت راهبری نهاد نظارتی (در ۱۷ کشور) به‌طور کامل از حرفه مستقل هستند و هیچ‌یک شاغل در حرفه نیستند،
 - در کشورهایی که اعضا می‌توانند عضو نهاد حرفه‌ای و یا شاغل در حرفه باشند، ضوابطی در مورد حق رای و قدرت تصمیم‌گیری این افراد وجود دارد.
- از دیگر مولفه‌های مهم می‌توان پاسخگو بودن نهاد ناظر

در کارنامه ۲۰ ساله

جامعه حسابداران رسمی ایران

۸۱۸ رأی بر اساس

اهرمهای انضباطی

صادر شده است

از ارکان نظارتی، و تشکیل کارگروه کنترل کیفیت و تدوین آیین‌نامه‌های مربوطه، اقدامهای بازرسی و کنترل کیفی موسسات حسابرسی به‌طور جدی دنبال شد. در کارنامه ۲۰ ساله جامعه حسابداران رسمی ایران ۸۱۸ رأی بر اساس اهرمهای انضباطی رأی صادر شده است.

در نهاد ناظر جرایم سنگین‌تری در صورت بروز تخلف در ماده (۱۴) پیش‌بینی شده است. این در صورتی است که حسابرسان دائماً در معرض خطر حسابرسی و محدودیتهای ناشی از خطر ذاتی است، اگرچه افزایش مجازات بی‌تاثیر بر رفتار حسابرسان نیست، لیکن تبعات ناشی از آن ممکن است باب محاسبه هزینه/فایده را برای حسابرسان باز کند و زمینه افزایش مهاجرت حرفه‌ای را که در حال حاضر بیشتر در رده‌های میانی است به رده‌های مدیران و شرکاء سوق دهد.

سایبرس

در پایان اگر نکته‌ای باقیمانده در ذهن دارید با خوانندگان حسابرسان در میان بگذارید.

پناهی

در خاتمه باید عرض کنم مشکلات موجود در حرفه حسابرسی چه در بخش دولتی و چه در بخش خصوصی به ضرورت ناشی از ضعف، نقص و یا عدم وجود قوانین نظارتی نبوده و در حال حاضر نیز هم در قانون و اساسنامه تشکیل سازمان حسابرسی و هم در اساسنامه جامعه در وظایف هیئت‌های عالی نظارت آن‌ها اختیارات لازم وجود داشته و دارد و باید دلایل عدم‌تامین نیازهای قانون‌گذار مورد بررسی و آسیب‌شناسی واقع شده، راهکار مناسب برای آن ارائه شود. لذا اینجانب رفع مشکلات موجود در حرفه را تنها در ایجاد نهاد ناظر نمی‌دانم و بر این باورم که در شرایط فعلی نیز در صورت رعایت وظایف توسط ارکان نظارتی و آیین‌رفتار حرفه‌ای و استانداردهای حسابرسی توسط حسابرسان، عمده مشکلات قابل حل می‌باشد.

سایبرس

مجله حسابرسان برای شما و حضورتان در ارکان جامعه حسابداران رسمی ایران آرزوی موفقیت دارد.

از دیگر مولفه‌های مهم می‌توان

پاسخگو بودن نهاد ناظر

باشد که در حال حاضر در

هیچکدام از نهادهای نظارتی

دیده نمی‌شود

همچنین کیفیت آن تاثیر می‌پذیرد؟ به عبارتی آیا ظهور نهاد ناظر می‌تواند اثربخشی در حسابرسی را ارتقا بخشد؟

پناهی

کیفیت حسابرسی با اجرای استانداردهای حسابرسی حاصل می‌شود که این موضوع در گزارش حسابرسی نیز توسط حسابرسان ادعا می‌شود و در تعهدات حسابرسان نیز در قراردادهای منعقد شده با واحدهای مورد رسیدگی به‌صراحت بیان می‌شود. همچنین در آیین رفتار حرفه‌ای که برای کلیه حسابرسان مستقل لازم‌الاجراست نیز به‌صورت کامل پیش‌بینی و با ایجاد نهاد ناظر تکلیف جدیدی برای حسابرسان مطرح نیست. تاکید برای اطمینان بیشتر قانون‌گذاران رعایت تکالیف مقرر در استانداردها و آیین رفتار حرفه‌ای برای حسابرسان باید باشد.

سایبرس

قدری هم در خصوص اهرمهای انضباطی در نهاد ناظر صحبت کنید. آیا به‌اندازه کافی وقوع تخلف برای موسسات هزینه‌زا و احکام انضباطی دیده شده بازدارنده می‌باشد؟

پناهی

پس از تشکیل جامعه حسابداران رسمی ایران به‌عنوان یکی

چرا اشخاص شغل حسابرسی را ترک می‌کنند؟

ادوارد مندلوئیتز-شریک بازنشسته موسسه حسابرسی ویتهم-ایالات متحد

دلایل بسیاری وجود دارد مبنی بر این که چرا حسابداران رسمی یا حسابرسان مستقل (CPA) تصمیم به ترک موسسات حسابرسی می‌گیرند. براساس تجربه شخصی، به‌باور من برخی از این دلایل، شخصی و فردی هستند، اما بسیاری از این دلایل ریشه در رهبری موسسات حسابرسی دارد و می‌توان آن‌ها را کاهش داده یا از آن‌ها اجتناب کرد. مبحث زیر شامل مواردی است که به‌عنوان رایجترین دلایل ترک شغل حسابرسی دریافت‌ام.

تعادل بین کار و زندگی

من با قاطعیت بر این باورم که دلیل اصلی ترک کار در حسابرسی از سوی اشخاص، توازن بین کار و زندگی است. این اشخاص احساس می‌کنند که با کار حسابرسی، نمی‌توانند بین کار و زندگی توازن معقولی داشته باشند و برای ترکیب بهتر زندگی، به دنبال کار غیر حسابرسی در صنعت و بخش خصوصی می‌روند. عامل اصلی دیگر، ساعات کاری کارکنان در فصل مالیات است. بسیاری از موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی، شرایط اضافه کاری توجیه‌ناپذیری دارند، به طوری که برخی از این موسسات، کارکنان را ملزم می‌کنند که در خلال فصل مالیاتی که می‌تواند از اواسط ژانویه شروع شده و تا ۱۵ آوریل ادامه داشته باشد، ۶۰ تا ۷۰ ساعت قابل شارژ در هفته کار کنند. این به معنی نداشتن زندگی یا فعالیتهای شخصی به مدت یک چهارم از سال است.

در بسیاری از موسسات، صرف نظر از اضافه کاری، پرداختی دیگری مازاد بر حقوق برای آن کار یا وجود ندارد یا منوط به تعیین آن از سوی شرکای موسسه است که به عنوان پاداش تا پایان ماه ژوئن پرداخت خواهند کرد. دست کم اگر پرداخت به صورت چک حقوقی به طور منظم پس از اضافه کاری انجام شود، کارمندان (و خانواده یا شرکای موسسه آن‌ها) مزایای ملموسی را برای ساعات اضافه کاری دریافت خواهند کرد. اگر اشخاص به دو دلیل اصلی در بالا، حسابرسی را ترک کنند، تقصیر بر گردن موسسه است و ایراد بزرگ بر آن‌ها این است که متوجه مدیریت تنگ نظرانه خود نیستند.

کاری که حسابرسان انجام می‌دهند، بسیار سخت است. اشخاصی که از سوی جامعه حسابداران رسمی آمریکا به کار گرفته می‌شوند، باید از همه چیز آگاه بوده و به طور مستمر در حال رشد و یادگیری باشند. بسیاری از آن‌ها نمی‌خواهند که تلاش کنند. این اشخاص اگر کار خود را ترک کنند، برای موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی، نه تنها زیان به حساب نمی‌آید، بلکه رفتن آن‌ها برای موسسه مزیت هم دارد.

با این وجود، اگر موسسات به این دلیل همچنان کارکنان خود را از دست می‌دهند، باید فرایند استخدام خود را بررسی کنند.

برخی اشخاص دوست ندارند که اضافه کاری کنند. من کارکنانی را می‌شناسم که به همین دلیل کار را ترک کردند، اما بعد متوجه شدند که می‌توانند بدون هیچ انتظاری برای اضافه کاری به کار خود ادامه دهند. این رویداد روز به روز بیشتر اتفاق می‌افتد. از گفتگوهای زیادی که با مدیران و کارکنان داشتم، متوجه شدم که این حرفه با یک مدل کاری بسیار انعطاف پذیر انطباق دارد. این مدل، نبود اضافه کاری و همچنین امکان انجام کار در خانه یا محل کار به دلخواه کارکنان را در برمی‌گیرد. موقعیتی را به یاد دارم که شخصی که به تازگی فرزند سوم خود را به دنیا آورده بود، اطلاع داد که متقاعد شده است ۱۵ ساعت در هفته به کار خود ادامه دهد (این موضوع مربوط به دوران پیش از کووید-۱۹

برخی از اشخاص به دلیل این که

رییس خود را دوست ندارند

کار را ترک می‌کنند

اشخاص برای

عنوان موسسه کار نمی‌کنند

آن‌ها برای

یک شخص کار می‌کنند

دارند برای رشد الزامی هستند، قرار نمی‌گیرند. تقصیر این دلیل رایج برای ترک کار حسابرسی توسط اشخاص، برعهده موسسه است که ترکیب صاحبکاران را برای کارکنان خود مدیریت نکرده است.

برخی از موسسات نگرش ارتقا یا اخراج دارند. این نگرش می‌تواند کارکنان را مجبور کند که زودتر از آن‌که بتوانند از کارشان تجربه‌های کاملی را فراگیرند، جابه‌جا بشوند، در حالی‌که ممکن است از آن‌ها انتظار داشته باشند که این تجربه‌ها را در جایگاه جدید تکرار کنند.

گاهی اوقات، وقتی شخصی خارجی (غیربومی) را استخدام می‌کنید و به او شغل بومی می‌دهید یا برعکس، کارمند همکار او با نارضایتی کار را ترک می‌کند، چرا که از لحاظ کاری با هم سازگار نیستند. این علامت هشدار برای یک مدیر موفق است که باید از آن اجتناب کند.

برخی از اشخاص به دلیل این‌که تغییر از یک صاحبکار به صاحبکار دیگر را دوست ندارند، موسسه را ترک می‌کنند و ترجیح می‌دهند برنامه به‌نسبت ثابتی داشته باشند، که کم‌وبیش به‌صورت ماهانه یا دوره‌ای تکرار شود. این‌که آن‌ها موسسه را ترک می‌کنند، در اصل اتفاق بدی نیست. اشخاص، احساسها و روشهای مختلفی برای گذران وقت خود دارند. برخی از موسسات برای انجام کار صاحبکاران، نیاز به مسافرت خارج از شهر به نقاط مختلف کشور یا به مکانهای دور از دسترس دارند و این امر برای برخی از کارکنان انجام شدنی نیست.

فرصتهای رشد

بسیاری از موسساتی که با موفقیت توانسته‌اند کارکنان متنوعی را استخدام کنند، این تنوع مشابه را در پستهای بالاتر شراکت یا مدیریت ندارند، که بتوانند به‌عنوان مربی و استاد خدمت کنند، الگو ارائه کنند و فرصتهای احتمالی رشد را نشان دهند. این بدان معنا نیست که کارکنان مورد تبعیض قرار می‌گیرند، بلکه آن‌ها خود را برای تصدی جایگاه رهبری در درازمدت تصور نمی‌کنند. دیدن دیگران در موقعیتهای عالی در موسسه، می‌تواند کارکنان را به این باور برساند که

(COVID-19) است). یک روز او را در محل کار دیدم و علت حضورش را پرسیدم و او پاسخ داد: تنها باید از خانه بیرون می‌آمدم. این موضوع مانع ۱۵ ساعت کار او در هفته نشده بود، اما تصمیم گرفته بود که انتخاب زمان و مکان خود را تغییر دهد.

صاحبکاران

صاحبکاران به دلایل مختلف ممکن است مشکل ساز شوند. اما به هر دلیلی که باشد، صاحبکاران دغلكار می‌توانند موجب شوند که اشخاص با موسسه و حتی حرفه قطع رابطه کنند.

حتی با وجود بهترین صاحبکاران، برخی از اشخاص برای مدت طولانی با صاحبکاران بسیار بزرگ کار می‌کنند و سپس درمی‌یابند که صاحبکار یا صنعت را دوست ندارند، یا احساس می‌کنند رشدی ندارند و در جایی درگیر شده‌اند که دوست ندارند آنجا باشند.

آن‌ها در معرض دامنه وسیعی از مشاغل و صناعی که باور

من با قاطعیت

بر این باورم که

دلیل اصلی ترک کار

در حسابرسی

از سوی اشخاص

توازن بین کار و زندگی

است

خانه‌اش اما در مسیری متفاوت بود. او در آن دفتر ماند و در آن موسسه شریک شد.

من معتقدم که بسیاری از اشخاص کار حسابرسی را ترک می‌کنند؛ زیرا از فرصت‌های رشد، از جمله مسیر منتهی به شراکت آگاه نیستند. این مسئله می‌تواند در موسسات کوچکتر، به دلیل محدودیت رشد کارکنان و موسسه دشوارتر باشد، اما موسسات بزرگتر باید کارکنان را از چشم‌انداز رشد و همچنین پتانسیل حقوق خود در آینده آگاه کنند. سلسله مراتب جدیدی با طبقه‌بندی خلاقانه از شرکا و جایگاه‌ها برای اشخاصی که مدرک حسابداری ندارند ایجاد شده است. مدیریت ارشد در موسسات به‌طور سنتی در ارتقای این فرصت‌ها ضعیف بودند، اما می‌بینم که این شرایط به سرعت در حال تغییر است.

در حسابرسی کسانی هستند که آرزوی شریک شدن ندارند، اما به این کار علاقه‌مند بوده، در آن مهارت داشته و موقعیت خود را در درون موسسه دوست دارند و آن را به عنوان نقطه اوج مسیر شغلی خود می‌بینند. این اشخاص باید تشویق شوند تا در شغل حسابرسی باقی بمانند.

منبع:

• Edward Mendlowitz, **Why People Leave Public Accounting**, CPA Journal, 2023

کاری که حساب‌رسان

انجام می‌دهند

بسیار سخت است

اشخاصی که از سوی جامعه

حسابداران رسمی امریکا

به کار گرفته می‌شوند

باید از همه چیز آگاه بوده و

به طور مستمر

در حال رشد و یادگیری باشند

”بله این امکان دارد“ و به برانگیختگی رضایت فردی کمک می‌کند.

برخی از اشخاص به دلیل این که رییس خود را دوست ندارند، کار را ترک می‌کنند. اشخاص برای عنوان موسسه کار نمی‌کنند؛ آن‌ها برای یک شخص کار می‌کنند، اگر آن شخص را دوست نداشته باشند، کار را ترک خواهند کرد. یکبار یکی از دوستان به من گفت که دخترشان می‌خواهد کار در حسابرسی را ترک کند، زیرا از رئیسش متنفر است. او کار را دوست داشت، اما فهمید که کارکردن در آن موسسه خاص بزرگ برایش بسیار ناخوشایند است. من به او گفتم که با شریک مدیریتی منطقه‌ای موسسه صحبت کند. او را نگه داشتند و به دفتر دیگری منتقل کردند که در همان فاصله از

چالشهای اصلی حرفه حسابرسی و تشکیل نهاد ناظر

مرتضی اسدی ✍️

مقدمه

حرفه حسابرسی مستقل ایران در سالهای اخیر علاوه بر چالش ناشی از شرایط خاص محیط اقتصادی و محدودیتهای مربوط به تحریمها، با چالشهایی نظیر بهروز نبودن و تفکیک نبودن وظایف بهنجو مناسب در اسناد بالادستی مرتبط با حرفه حسابرسی، تشکیل نهاد ناظر بر حسابرسی مستقل که حدود هفت سال از شروع بحثها و مصوبه‌های مرتبط با آن می‌گذرد، ولی گزارش ارزیابی جامع مستقل و بی‌طرفانه نسبت به لزوم و نحوه تشکیل آن تهیه نشده و دیدگاه حساب‌رسان به آینده حرفه را با ابهام و عدم اطمینان‌هایی مواجه نموده است، روبه‌رو است. علاوه بر این، پایین بودن ضریب نفوذ حسابرسی و درآمد و حق‌الزحمه خدمات حسابرسی و پایین بودن میزان به‌کارگیری فناوریهای نوین (ابزار تحلیل داده، هوش مصنوعی، بلاک‌چین، یادگیری ماشین و...) و تسلط کم حساب‌رسان به زبان انگلیسی جهت استفاده از منابع بین‌المللی و ارتباطات بین‌المللی و نبود هماهنگی بین نهادهای نظارتی و حساب‌رسان مستقل که موجب هدر رفت بخشی از منابع حرفه می‌شود، از جمله چالشهای اساسی حرفه حسابرسی ایران است که در ادامه هر یک از آنها به‌طور مختصر تشریح می‌شود...

اسناد بالادستی مرتبط با حرفه حسابرسی

اسناد بالادستی نهادهای مرتبط با حرفه حسابرسی در ایران (سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی ایران) مربوط به چند دهه گذشته است و با توجه به تغییر شرایط محیطی (مدل کسب و کار شرکتها، نوع و ماهیت ریسکهای کسب و کار، ابزار نوین جمع آوری، پردازش و انتقال داده ها در حجم بزرگ، کاربردهای جدید فناوری اطلاعات و دنیای دیجیتال و ...) و تغییر انتظارات ذینفعان از این حرفه (افزایش توجه به ویژگیهای مربوط بودن، سودمندی و شفافیت اطلاعات در گزارشهای حسابرسی به جای تاکید صرف بر ویژگی تاییدکنندگی و اعتباردهی)، نیازمند تجدیدنظر عمده است. از جمله این اسناد می توان به قوانین ماده واحده ها و اساسنامه های مربوط به تشکیل سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی ایران اشاره کرد. مهمترین اقدامی که در این ارتباط باید انجام شود، تفکیک وظایف و مسئولیتهای این دو نهاد است. بند "د" و تبصره ۵ ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی، موجب ایجاد وظایف مشترک بین این دو نهاد، و در عمل موجب چالش و رقابت بین آنها شده است. به منظور حفظ و ارتقای اعتبار حرفه حسابرسی و انسجام بخشی به نظارت بر حرفه حسابرسی مستقل و جلوگیری از نظارتهای چندگانه، نحوه نظارت بر حسابرسی مستقل باید همزمان با به روزآوری قوانین و اساسنامه های نهادهای فوق و درج اصلاحیه های لازم در اسناد مربوط به هر یک از نهادهای مزبور و بر مبنای مطالعه و مشارکت ذینفعان این قوانین انجام شود. توجه به این نکته ضروری است که در صورت تشکیل نهادهای جدید برای نظارت بر حرفه حسابرسی مستقل، از درج موارد غیرمرتبط با نهاد مزبور در قانون تشکیل آن پرهیز شود و اصلاحیه های مربوط به سایر نهادها در اسناد بالادستی هر یک از آنها انجام شود. همچنان که در سطح بین المللی هم در هیچ یک از کشورهای عضو مجمع بین المللی ناظران بر حسابرسی مستقل (IFIAR) که مورد بررسی قرار گرفته اند، در چارچوب وظایف نهاد ناظر موضوعهای غیرمرتبط به حسابرسی مستقل گنجانده نشده است.

برخی الزامهای قانونی و مقرراتی وضع شده توسط مراجع

قانونگذاری (به ویژه ضوابط بودجه سنواتی و بخشنامه های مرتبط با آن) و نهادهای ناظر (بخشنامه ها و ضوابط بانک مرکزی و سازمان بورس و بیمه مرکزی و ...) به طور گسترده ای مسئولیت حسابرسی و بازرسی قانونی را افزایش داده است، که این موضوع نه تنها به خدمات حرفه ای حسابرسی و یا وظایف بازرسی قانونی (مطابق اصلاحیه قانون تجارت) مربوط نیست، بلکه در اکثر موارد تنها ذینفع خدمات مزبور، دستگاه های خاص یا نهاد ناظر یادشده می باشند. نکته حایز اهمیت این که قرار گرفتن زمان انجام این وظایف رعایتی در بازه زمانی اجرای عملیات حسابرسی و بازرسی قانونی، ضمن کاهش کیفیت حسابرسی صورتهای مالی، منجر به کاهش کیفیت خدمات حسابرسی رعایت نیز می گردد.

شفاف نبودن حدود مسئولیت بازرسی قانونی و وجود قوانین و مقررات متعدد به خصوص در حوزه شرکتهای دولتی، نه تنها موجب افزایش انتظارات ذینفعان (از جمله نهادهای نظارتی مثل بانک مرکزی و سازمان بورس و ...) شده بلکه باعث صرف بخش زیادی از وقت گروه های حسابرسی شده است، که به طور معمول باید به انجام حسابرسی صورتهای مالی اختصاص یابد. قابل ذکر است اغلب نهادهای ناظر، مسئولیتهای نظارتی خود را به شکلهای مختلف از جمله در

پایین بودن نرخ حق الزحمه حسابرسی

نه تنها باعث ناتوانی حرفه در

جذب سرمایه انسانی

و حفظ آن شده

بلکه توان حرفه برای سرمایه گذاری

در حوزه فناوری را نیز تضعیف نموده است

رشته حسابداری و همچنین عدم تمایل دانش‌آموختگان قوی دانشگاه‌های معتبر به کار در حرفه حسابداری شده است. برای رفع بخشی از این کاستیها، لازم است منابع مالی لازم جهت ارتقای سطح توانمندیها و زیرساختهای فناوری اطلاعات و دسترسی به نرم‌افزار، سخت‌افزار و سامانه‌های مورد نیاز در این خصوص، توسط نهادهای استفاده‌کننده از خدمات حسابداری مانند بانک مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار، بیمه مرکزی و ... تامین شود و حق الزحمه‌های حسابداری نیز متناسب با نسبت حق الزحمه به شاخصهای اقتصادی در دیگر کشورهای جهان، افزایش یابد.

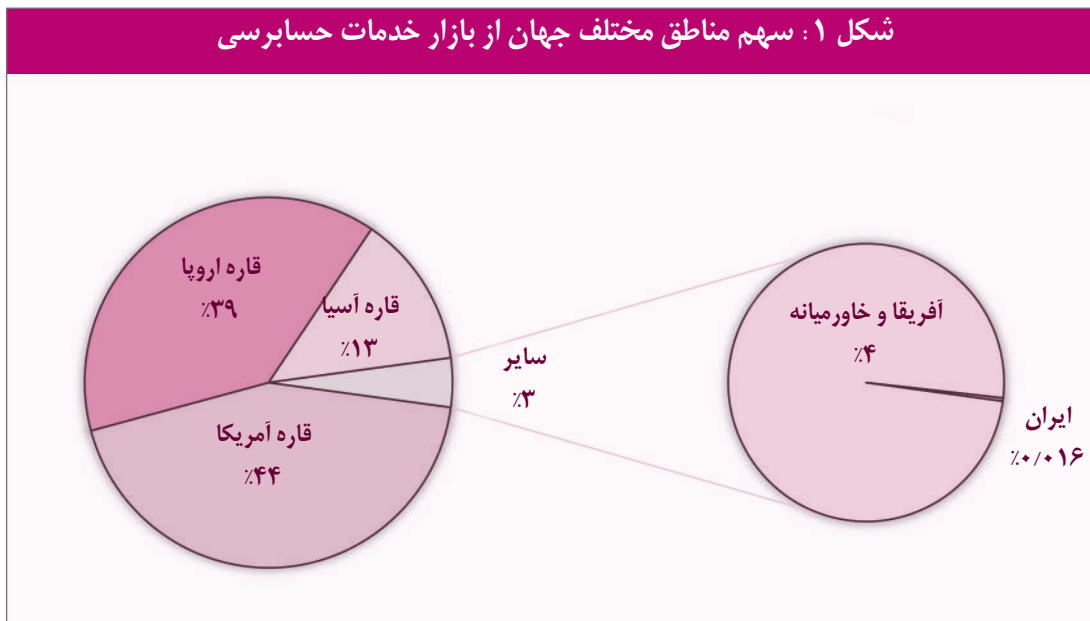
بازار خدمات حسابداری در جهان شامل ارائه خدمات حسابداری، حسابداری، انواع خدمات مشاوره‌ای و ... است. مجموع درآمد این حرفه در سال ۲۰۲۱ معادل ۵۸۷/۸ میلیارد دلار بوده که در مقایسه با سال قبل از آن، ۶ درصد رشد داشته است. این میزان در ایران با احتساب میانگین قیمت دلار ۲۵۰،۰۰۰ ریال در سال ۱۴۰۰ معادل حدود ۹۲ میلیون دلار است و کمتر از ۰/۰۱۶٪ از سهم بازار جهانی حرفه حسابداری را به خود اختصاص داده است. این میزان در مقایسه با اندازه اقتصاد ایران بسیار اندک است. سهم ایران در سال ۲۰۲۱ از تولید ناخالص جهانی (۹۴ تریلیون دلار) حدود ۱/۱ تریلیون دلار معادل ۱/۱ درصد برآورد شده است. برای متناسب شدن

قالب دستورالعمل، ابلاغیه و ... به حسابداری و بازرسی قانونی محول نموده‌اند. این درحالیست که هزینه‌ای نیز از این بابت متحمل نمی‌شوند و استفاده خاص از خدمات حسابداری مستقل و بازرسی قانونی، بدون پرداخت هزینه جبران خدمات منصفانه نبوده و نتیجه آن کاهش کیفیت خدمات حسابداری خواهد بود.

حق الزحمه حسابداری و درآمد حرفه حسابداری

منابع مالی در گردش (درآمد) حرفه حسابداری در ایران نسبت به شاخصهای اقتصادی، در مقایسه با دیگر کشورهای جهان بسیار پایین است؛ از این رو، حرفه حسابداری در دو بخش دولتی و خصوصی توان سرمایه‌گذاریهای لازم جهت تهیه ابزار مورد نیاز به منظور بهبود کیفیت خدمات حرفه‌ای را ندارد. همین امر باعث شده که حرفه حسابداری در عمل نتواند با تغییر شرایط محیطی (فناوری اطلاعات، ریسکهای نوظهور و مدل کسب‌وکارها و ...) و تغییرات در انتظارات استفاده‌کنندگان از خدمات حسابداری (ارائه گزارشهای به موقع، تحلیلهای متکی به کلان داده‌ها، مشخص کردن ریسکهای آتی و نقاط بحرانی، ارزش افزایی خدمات حسابداری و ...) خود را تطبیق دهد. از مهمترین پیامدهای این موضوع، خروج افراد توانمند از حرفه حسابداری، عدم تمایل افراد مستعد برای تحصیل در

شکل ۱: سهم مناطق مختلف جهان از بازار خدمات حسابداری

در ایران و پایین بودن ضریب نفوذ حسابرسی در همه لایه‌های اقتصادی کشور است.

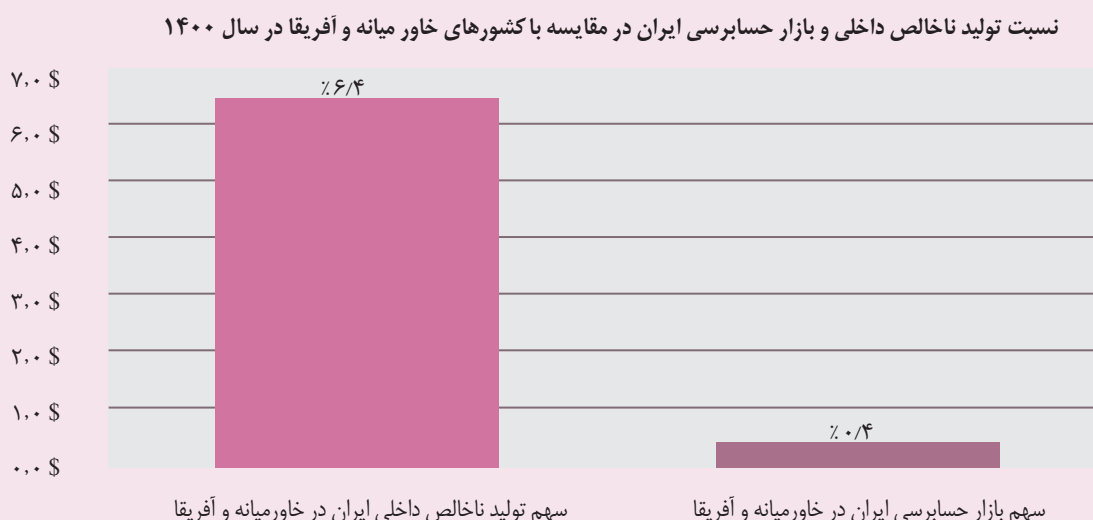
همانطور که شکل ۲ نشان می‌دهد، تولید ناخالص داخلی ایران معادل ۶/۴ درصد تولید ناخالص داخلی در منطقه خاورمیانه و آفریقا است، در حالی که سهم ایران از درآمد خدمات حسابرسی در این منطقه کمتر از ۰/۴ درصد است. یعنی برای متناسب شدن نسبت درآمد خدمات حسابرسی به تولید ناخالص داخلی در ایران با منطقه آفریقا و خاورمیانه نیز باید درآمد خدمات حسابرسی شانزده (۱۶) برابر مبلغ فعلی شود.

بررسی روند درآمد حرفه حسابرسی طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد درآمد ریالی حرفه طی ۷ سال گذشته به طور متوسط ۲۶ درصد رشد داشته است در حالی که معادل ارزی درآمد حرفه حسابرسی در این مدت به طور متوسط ۶ درصد کاهش داشته است، که این موضوع خواه ناخواه تاثیر نامطلوبی بر کیفیت خدمات ارائه شده توسط حسابرسان به همراه خواهد داشت. روند درآمدزایی ارزی و ریالی حرفه حسابرسی در طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ به شرح نمودار شکل ۳ است. (متوسط نرخ ارز در ارزیابی درآمد حرفه بر حسب دلار طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ به ترتیب ۳۲، ۳۴، ۳۶، ۴۳، ۸۹، ۱۳۹، ۱۹۴ و ۲۵۰ هزار ریال به ازای هر دلار می‌باشد).

درآمد خدمات حرفه حسابرسی در ایران با نسبت درآمد خدمات حرفه حسابرسی در جهان به تولید ناخالص جهانی، باید درآمد خدمات حسابرسی در ایران حداقل هفتاد (۷۰) برابر مبلغ فعلی شود. نسبت درآمد خدمات حسابرسی به جمعیت در سطح جهانی حدوداً برابر با ۷۵ دلار در سال است (۵۸۷،۸ میلیارد دلار تقسیم بر ۷،۷۹۴ میلیون نفر) که با دلار ۲۵۰،۰۰۰ ریالی معادل ۱۸،۷۵۰،۰۰۰ ریال خواهد شد در حالی که این نسبت در ایران ۲۷۰،۵۸۸ ریال (۲۳ میلیارد ریال تقسیم بر ۸۵ میلیون نفر) یعنی حدود ۶۹ برابر پایین تر از نسبت جهانی است. نسبت درآمد خدمات حسابرسی به تولید ناخالص جهانی (۵۸۷،۸ میلیارد دلار تقسیم بر ۹۴ هزار میلیارد دلار) برابر ۰/۰۰۶ است که این نسبت در ایران (۲۳ میلیارد ریال با شاخص سال ۱۳۹۰ برابر ۲۰،۸ میلیون ریال و تقسیم بر ۷،۵۶۹ هزار میلیارد ریال تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۰ به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰) برابر با ۰/۰۰۳۷، یعنی در حدود یک شانزدهم نسبت در سطح جهانی است.

همانگونه که شکل ۱ نشان می‌دهد، سهم ایران از بازار خدمات حسابرسی حتی در منطقه آفریقا و خاورمیانه در مقایسه با اندازه اقتصاد ایران در سطح خاورمیانه و آفریقا بسیار ناچیز است. این مسئله بیشتر به دلیل نرخ پایین خدمات حسابرسی

شکل ۲: مقایسه نسبت تولید ناخالص داخلی به درآمد خدمات حسابرسی در ایران با منطقه آفریقا و خاورمیانه

حرفه در جذب سرمایه انسانی و حفظ آن شده، بلکه توان حرفه برای سرمایه‌گذاری در حوزه فناوری را نیز تضعیف نموده است. مجموع این عوامل در نهایت کاهش کیفیت حسابرسیها، کاهش اعتماد عموم به حرفه و کاهش اثربخشی حرفه حسابرسی به‌عنوان یک حرفه اطمینان‌بخش را در پی خواهد داشت. در رابطه با سازمان حسابرسی به‌عنوان یک شرکت دولتی، علاوه بر مشکلات مذکور، به دلیل وجود الزامهای بودجه‌ای ناظر بر شرکت‌های دولتی، امکان مدیریت بر منابع حاصل از آن نیز به میزان قابل توجهی محدود می‌باشد. لذا برای رویارویی با این ریسکها باید اقدام‌هایی در رابطه با افزایش میانگین نرخ حق الزحمه حسابرسی و تعیین حداقل برای آن و نیز اصلاحیهایی در ساختار سازمان حسابرسی صورت گیرد.

فناوریهای نوین

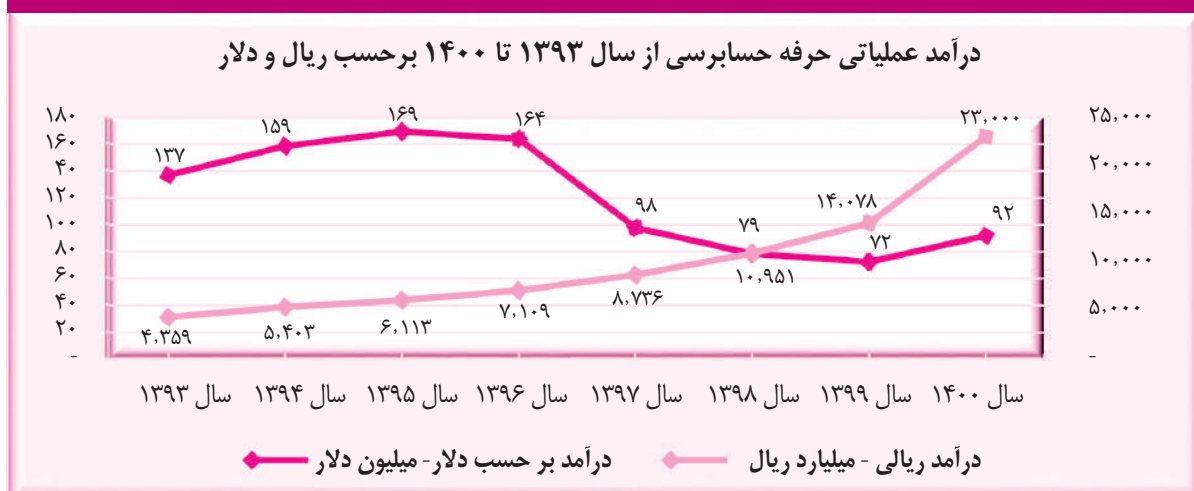
با توجه به گسترش فناوریهای نوین در سطح جهانی، حرفه حسابرسی نیز باید به فناوریهای جدید تجهیز شود. در این راستا و با توجه به نقش مهم پردازش الکترونیکی اطلاعات، استقرار و پیاده‌سازی حسابرسی رایانه‌ای و تدوین و توسعه استانداردها و مقررات برای گسترش حسابرسی رایانه‌ای و استفاده از فناوریهای نوین (مانند هوش مصنوعی، یادگیری ماشین، تحلیل داده‌های بزرگ و ...) در حسابرسی، اقدام‌هایی توسط سازمان حسابرسی

دلیل اصلی پایین بودن سهم ایران از بازار خدمات حسابرسی، پایین بودن نرخ خدمات حسابرسی و عدم پوشش حسابرسی بسیاری از واحدهای اقتصادی است که به نظر می‌رسد در این خصوص باید چاره‌اندیشی شود. نکته حائز اهمیت این‌که پژوهشهای مختلف که در سطح جهان صورت گرفته است، رابطه مستقیم بین میزان حق الزحمه حسابرسی و کیفیت حسابرسی را تایید می‌نماید. لذا به منظور بهبود سهم حرفه حسابرسی ایران از بازار این حرفه در منطقه و همچنین بهبود و افزایش کیفیت خدمات حسابرسی، افزایش نرخ خدمات حسابرسی و افزایش واحدهای اقتصادی زیر پوشش خدمات حسابرسی (ضریب نفوذ حسابرسی)، ضرورتی مهم است.

نرخ خدمات حسابرسی در کشورهای توسعه یافته و کشورهای منطقه به مراتب بیشتر از ایران است. طبق بررسیهای انجام شده، و اطلاعات به دست آمده از سایت Sal-ary Explorer که در نمودار شکل ۴ نشان داده شده است، میانگین درآمد سالانه مدیران حسابرسی در ۲۰ کشور منتخب ارائه شده است. درآمد ماهانه مدیر حسابرسی برای سال ۲۰۲۱ در ایران معادل ۳۰۰ میلیون ریال و نرخ دلار ۲۵۰ هزار ریال در نظر گرفته شده است (قابل ذکر است مبلغ مندرج در سایت Salary Explorer برای درآمد مدیران حسابرسی در ایران به مراتب کمتر از این میزان می‌باشد).

پایین بودن نرخ حق الزحمه حسابرسی، نه تنها باعث ناتوانی

شکل ۳: بررسی روند درآمد حرفه حسابرسی طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰

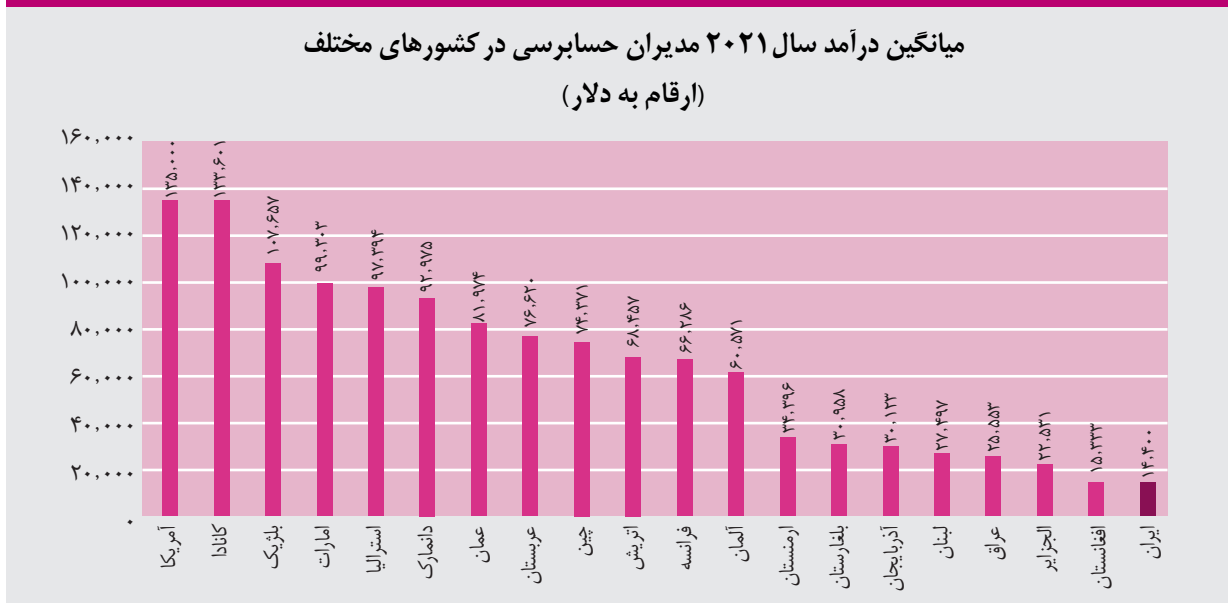

رتبه خوبی نیست. متأسفانه یکی از مشکلات در این بخش، میزان جذب نخبگان هوش مصنوعی در بازار کار ایران است. علاوه بر این که در کشور ما یکی از محدودیت‌های به کارگیری ابزار نوین فناوری اطلاعات، نبود سامانه‌های اطلاعاتی (داده‌ها) منسجم و یکپارچه و قابل دسترسی است، محدودیت مهم دیگری که در این زمینه وجود دارد اینست که در ایران داده‌ها به نوعی محرمانه تلقی می‌شوند؛ این درحالیست که مهمترین پیش‌نیاز به کارگیری موثر ابزار نوین به خصوص یادگیری ماشین، شفافیت و در دسترس بودن اطلاعات است. در برخی موارد، انتظاری که از حسابرس وجود دارد معادل کشف تقلب در تمام موارد وجود تقلب در صورتهای مالی و حتی کل شرکت است. این انتظارات با امکانات و وظایف حسابرسی مستقل به طور کامل انطباق ندارد. لذا برای رویارویی با این ریسک، علاوه بر این که با افزایش آگاهی عمومی باید انتظارات فرای توان حسابرسان را اصلاح کرد، باید شرایط به کارگیری فناوریهای نوین در رابطه با پیشگیری و کشف تقلب را بهبود بخشید که از جمله مهمترین آن‌ها استانداردسازی اطلاعات و دسترسی آزاد به اطلاعات و حذف محرمانگی اطلاعات و تامین منابع لازم در این خصوص است.

و برخی موسسات بخش خصوصی شروع شده و در حال انجام است. ولی حصول نتیجه مناسب مستلزم تامین منابع کافی جهت تهیه امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم، آموزش کارکنان حرفه‌ای و استخدام نیروی انسانی متخصص است، که متأسفانه اقدام‌های قابل توجهی در این رابطه صورت نگرفته است. موفقیت در انجام حسابرسی رایانه‌ای و استفاده از ابزار نوین در حسابرسی، مستلزم ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی همسان و استفاده واحدهای مشابه از زیرساخت‌های اطلاعاتی همسان و یکپارچه است که باید توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و نهادهای ناظر (بانک مرکزی و بورس و بیمه مرکزی) الزامی شده و پیگیریهای موثر جهت انجام آن صورت گیرد.

هوش مصنوعی و فناوریهای دیجیتال، علاوه بر این که توان انجام برخی از کارها را با کارایی و دقت بالا و هزینه‌ای حدود ۴۰ درصد پایین‌تر داراست، به راحتی پاسخگوی تقاضاهای در حال تغییر بازار نیز می‌باشد. بر اساس آمار ارائه شده، ایران در آمادگی جذب هوش مصنوعی رتبه ۷۲ را در دنیا دارد که در مقایسه با بخشهای دیگر مرتبط با هوش مصنوعی، همچون تولید علم (که ایران هشتمین کشور برتر دنیا از لحاظ مقاله‌های پراستناد در زمینه هوش مصنوعی است)،

شکل ۴: میانگین درآمد سالانه مدیران حسابرسی در ۲۰ کشور منتخب

تشکیل نهاد ناظر بر حسابرسی مستقل

یکی از چالشهای حرفه حسابرسی در ایران، عدم تفکیک نهادهای ارائه‌دهنده خدمات حرفه‌ای از نهاد نظارتی و توجه‌نداشتن به ویژگیهای خاص هر یک از آنها در مقایسه با سایر کشورهای پیشرو در این زمینه است. از این‌رو مطالعه جامع در خصوص تشکیل یک نهاد حرفه‌ای و یک نهاد نظارتی در ایران مشابه با سایر کشورهای جهان ضروری است. بدین‌صورت که نهاد حرفه‌ای از طریق اعضای حرفه و به‌طور کامل مستقل از دولت تشکیل، هدایت و راهبری شود و نهاد ناظر حسابرسی مستقل چابک و قوی نیز با استفاده از تجربه‌های کشورها در سطح جهان و با لحاظ عوامل خاص محیط داخلی، زیرهدایت و راهبری حاکمیت تشکیل شود. در کشورهای دارای نهاد ناظر که عضو مجمع بین‌المللی ناظران حسابرسی مستقل می‌باشند، مسئولیت انتصاب اعضای هیئت راهبری مربوط به این نهادها برعهده دولت و ارگانه‌های دولتی و وزارتخانه‌ها گذاشته شده و در هیچ کشوری این فرایند متأثر از حرفه نیست. در کشورهای مزبور، رئیس هیئت راهبری نیز توسط ارکان حاکمیتی منصوب می‌شود. طبق بررسیهای انجام‌شده، در تعیین ترکیب اعضای هیئت راهبری همواره سعی بر این بوده است که این هیئت دارای بیشترین استقلال و کمترین تضاد منافع باشد.

نهاد ناظر حسابرسی مستقل باید با هدف حمایت و ارتقای منافع عمومی، دولت، سرمایه‌گذاران و دیگر استفاده‌کنندگان گزارشگری مالی تشکیل شده و در دستیابی به هر یک از اهداف کلی دولت نقشی کلیدی ایفا نماید.

دو هدف عملیاتی ناظر حسابرسی مستقل، که زیربنای فعالیتهای انتظام‌بخشی آن خواهد بود، عبارتند از:

- ترویج حسابرسی باکیفیت، گزارشگری شرکتی، راهبری شرکتی و
 - ترویج رقابت اثربخش در بازار برای کار حسابرسی قانونی.
- ناظر حسابرسی مستقل، باید به چهار اصل انتظام‌بخشی توجه کند:
- ترویج نوآوری در کار حسابرسی مستقل، گزارشگری شرکتی، راهبری شرکتی،

- ترویج اختصار، شفافیت و سودمندی در گزارشگری شرکتی،
 - همکاری نزدیک با سایر مقررات‌گذاران (ناظرین) در ایران و در سطح بین‌المللی، و
 - پیش‌بینی ریسکهای نوظهور راهبری شرکتی، گزارشگری، مقررات حرفه‌ای، یا حسابرسی از طریق آینده‌نگری و اقدام پیشگیرانه در صورت امکان.
- تفکیک‌نبودن وظایف نظارتی از وظایف مرتبط با ارائه خدمات حرفه‌ای به‌نحو مناسب، باعث بروز مشکل عدم‌نظارت مناسب و همچنین نظارتهای چندگانه و موازی در حرفه شده است.

نبود هماهنگی نهادهای ناظر و حسابرسان مستقل

همانگونه که اشاره شد به‌دلیل واضح و شفاف‌نبودن دامنه مسئولیت بازرسی قانونی و عدم‌شناخت کافی (و یا کم‌توجهی) نهادهای نظارتی (ازجمله بانک مرکزی، بیمه مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار) با دامنه کار و گستره مسئولیت حسابرسان مستقل، در بسیاری موارد انتظارهای نهادهای مزبور از حسابرسان با وظایف اصلی حسابرسی مستقل فاصله زیادی دارد، به‌طوری‌که در بسیاری از مواقع مسئولیتهای اصلی نظارتی مربوط به نهادهای یادشده، فراتر از وظایف حسابرسان مستقل به‌عهده حسابرسان گذاشته می‌شود. لذا در این زمینه، لزوم تنظیم مقرراتی برای افزایش هماهنگی و همسویی اهداف کنترلی و نظارتی نهادهای فوق و حسابرسان، از قبیل لزوم تشکیل کمیته‌ای متشکل از نهادهای ناظر و حسابرسان مستقل (شامل وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی، بیمه مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی) با هدف به اشتراک‌گذاری رویکردها، نگرانیها، شواهد و اطلاعات در اختیار هریک از آنها، جهت افزایش اثربخشی و کارایی نظارت نهادهای مزبور و حسابرسی مستقل ضروری است.

نتیجه‌گیری

با توجه به تغییر شرایط محیطی (نوع کسب‌وکارها، نوع و ماهیت ریسکهای کسب‌وکار، ابزار نوین جمع‌آوری، پردازش و انتقال داده‌ها در حجم بزرگ، کاربردهای جدید فناوری اطلاعات و دنیای دیجیتال و ...) و تغییر انتظارات

تشکیل کمیته‌ای متشکل از نهادهای ناظر و حساب‌رسان مستقل (شامل وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی، بیمه مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی) به منظور اشتراک‌گذاری رویکردها، نگرانیها، شواهد و اطلاعات در اختیار هریک از آنها، جهت افزایش اثربخشی و کارایی نظارت نهادهای مزبور و حسابرسی مستقل ضروری است. به علاوه، مشارکت کمیته مزبور در تنظیم قوانین و مقررات مالی و محاسباتی و مرتبط با حرفه حسابرسی، موجب بهبود کارایی و اثربخشی نظارت و حسابرسی می‌شود.

در شرایط فعلی محیط اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و تا زمان انجام مطالعه جامع مستقل در خصوص تشکیل نهاد ناظر بر حسابرسی مستقل به نظر می‌رسد وجود یک شورای عالی نظارتی و سیاست‌گذاری حرفه حسابرسی مستقل (همانند شورای پول و اعتبار بانک مرکزی و یا شورای عالی بورس) که در سطح عالی سیاست‌گذاری و مقررات‌گذاری در سطح حرفه حسابداری و حسابرسی را به عهده داشته باشد و هماهنگی بین نهادهای نظارتی و حسابرسی را راهبری نماید و باعث حفظ و ارتقای کیفیت گزارشگری مالی شود، ضروری است.

منابع:

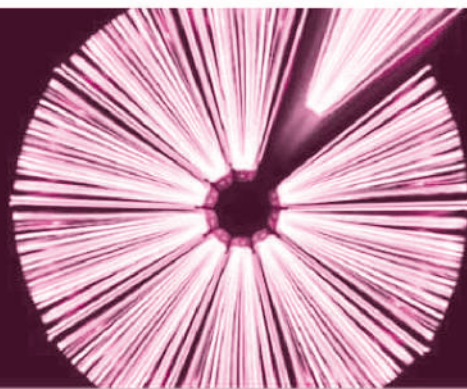
- اسدی مرتضی و منتظری آرشیبا، داده‌های بزرگ، هوش مصنوعی و آینده حسابداری، حسابداری رسمی، فصلنامه تخصصی جامعه حسابداران رسمی ایران، شماره ۵۶، زمستان ۱۴۰۰، صص ۲۲-۳۰.
 - Kingman, John. "Independent Review of the Financial Reporting Council". 2018.
 - Financial Reporting Council. "Funding the Audit, Reporting and Governance Authority: Consultation on the Financial Reporting Council proposals". July 2022.
 - <https://www.ifiar.org/members/member-directory/>.
 - <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=Z4>.
 - <http://www.salaryexplorer.com/>.
 - www.iacpa.ir. گزارشهای هیئت عالی نظارت به مجمع عمومی جامعه حسابداران رسمی از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۴۰۰
 - <https://audit.org.ir/SiteV2/Shafaf/ExpenseReport/Financial-statements-1401.pdf>
- سازمان حسابرسی

دینفعان از این حرفه (افزایش توجه به ویژگیهای مربوط بودن، سودمندی و شفافیت اطلاعات در گزارشهای حسابرسی به جای تاکید صرف بر ویژگی تاییدکنندگی و اعتباردهی)، اسناد بالادستی حرفه و برخی از قوانین و مقررات مرتبط با حرفه حسابرسی نیازمند تجدیدنظر فوری است. و یکی از موضوعهای اساسی در این خصوص تفکیک شفاف وظایف حسابرس دولتی با حسابرس خصوصی و همچنین تفکیک وظایف نظارتی از وظایف حرفه‌ای است.

تامین منابع کافی جهت تهیه امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم و آموزش کارکنان حرفه‌ای و به‌کارگیری نیروی انسانی متخصص علوم رایانه و آمار در کنار گروه‌های حسابرسی جهت گسترش حسابرسی رایانه‌ای و استفاده از فناوریهای نوین (مانند هوش مصنوعی، یادگیری ماشین، تحلیل داده‌های بزرگ و ...) در حسابرسی، از موضوعهای لازم در شرایط کنونی است.

ضریب نفوذ حسابرسی (فعالیت‌های اقتصادی ملزم به انجام حسابرسی) و نرخ حق‌الزحمه حسابرسی در ایران به نسبت جهان و کشورهای منطقه بسیار پایین است و این موضوع باعث عدم سرمایه‌گذاری مناسب در خصوص فناوریهای نوین و عدم جذب منابع انسانی باکیفیت و خروج منابع انسانی فعلی و در نتیجه کاهش کیفیت خدمات حسابرسی شده است. با توجه به این‌که عمده فعالیت‌های اقتصادی در ایران توسط بخش عمومی صورت می‌گیرد، انتشار اطلاعات حسابرسی نشده و کاهش کیفیت خدمات حسابرسی منجر به تولید اطلاعات نادرست و گمراهی استفاده‌کنندگان و در نهایت کاهش اعتماد عمومی به حاکمیت به عنوان متولی حمایت از منافع عمومی خواهد شد. در راستای حفظ و افزایش اعتماد عمومی به حاکمیت، توجه ویژه به حرفه حسابرسی به عنوان نگهبان اعتماد عمومی امری ضروری است. لازم است سهم درامدی خدمات حرفه حسابرسی با افزایش ضریب نفوذ و افزایش نرخ خدمات حسابرسی بهبود داده شود و با تعیین تکلیف نهاد ناظر بر حسابرسی مستقل چابک، قوی و به‌دور از تعارض منافع و دارای ویژگیهای مجمع بین‌المللی ناظر بر حسابرسی مستقل و لحاظ‌نمودن وضعیت داخلی، شرایط بهبود کیفیت خدمات حسابرسی فراهم شود.

خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده و دوره تنفس حسابرسی

✍ مقاله‌ای از خانم ماری نونل گودو
شریک موسسه دیلویت در بلژیک

قوانین استقلال برای حسابرسان

حسابرس قانونی بلژیکی و شبکه آن در سرتاسر جهان، مجاز به ارائه تعداد مشخصی از خدمات غیرحسابرسی به‌واحد مورد حسابرسی بلژیکی، شرکت‌های اصلی و واحدهای فرعی آن که در منطقه اقتصادی اروپا^۱ ("EEA") مستقر هستند، نمی‌باشند (به‌اصطلاح، خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده). این خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده را نمی‌توان از اولین روز اولین سال مالی برای حسابرسی تا زمان صدور گزارش حسابرسی (که به‌طور معمول مصادف با تشکیل مجمع عمومی برای تصویب صورت‌های مالی که گزارش حسابرسی بر اساس آن صادر شده است، انجام می‌شود) ارائه کرد.

خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده

خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده در دو فهرست سیاه قرار می‌گیرند: ۱- فهرست سیاه مشترک که برای همه واحدهای حسابرسی شده قابل اجرا است و ۲- فهرست سیاه شرکت‌های بورسی و سهامی عام^۲ (PIE) که فقط برای شرکت‌های بورسی و سهامی عام قابل اجرا است.

۱- فهرست سیاه مشترک

فهرست سیاه مشترک شامل خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده زیر است:

- خدماتی که شامل ایفای هرگونه نقشی در مدیریت یا تصمیم‌گیری واحد مورد حسابرسی است،
- حسابداری و تهیه سوابق حسابداری و صورتهای مالی،
- طراحی و اجرای رویه‌های کنترل داخلی یا مدیریت ریسک مربوط به تهیه و یا کنترل اطلاعات مالی یا طراحی و پیاده‌سازی سامانه‌های فناوری اطلاعات مالی، و
- خدمات ارزشیابی، از جمله ارزیابیهای انجام‌شده در ارتباط با خدمات محاسبه بیمه‌ای یا خدمات پشتیبانی دعاوی.
- خدمات مربوط به عملکرد حسابرسی داخلی واحد مورد حسابرسی
- خدمات با توجه به:
 - مذاکره از طرف واحد مورد حسابرسی،
 - ایفای نقش وکالت در حل و فصل دعاوی،
 - نمایندگی واحد مورد رسیدگی در حل و فصل امور مالیاتی یا سایر دعاوی،
 - خدمات منابع انسانی، با توجه به:
 - مدیریت در موقعیتی برای اعمال نفوذ در خورتوجه بر تهیه سوابق حسابداری یا صورتهای مالی موضوع حسابرسی قانونی، در مواردی که چنین خدماتی شامل موارد زیر باشد:
 - جستجوی نامزدهایی برای چنین موقعیتی؛ یا
 - انجام بررسیهای مورد نیاز از نامزدها برای چنین موقعیتهایی
 - ساختار بندی طراحی سازمان، و
 - کنترل هزینه.

۲- فهرست سیاه شرکتهای بورسی و سهامی عام

فهرست سیاه شرکتهای بورسی و سهامی عام شامل خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده زیر برای شرکتهای بورسی و سهامی عام است:

- خدمات مالیاتی مربوط به:
 - تهیه فرمهای مالیاتی،
 - مالیات بر حقوق و دستمزد ("حقوق")،
 - عوارض گمرکی،
 - شناسایی یارانه‌های عمومی و مشوقهای مالیاتی (مگر این که این وظیفه حسابرس قانونی یا موسسه حسابرسی در رابطه با چنین خدماتی طبق قانون الزامی باشد)،
 - خدمات پشتیبانی در مورد بازرسیهای مالیاتی از سوی مقامهای مالیاتی،
 - محاسبه مالیات مستقیم و غیرمستقیم و مالیات معوق، و
 - ارائه مشاوره مالیاتی.
 - خدمات حقوقی با توجه به ارائه مشاوره عمومی،
 - خدمات حقوق و دستمزد،
 - تبلیغ، معامله یا پذیره‌نویسی سهام در واحد مورد حسابرسی، و
 - خدمات مرتبط با تامین مالی، تخصیص و ساختار سرمایه، و راهبرد سرمایه‌گذاری واحد مورد حسابرسی (به جز ارائه خدمات اطمینان بخشی در رابطه با صورتهای مالی، مانند صدور **نامه‌های اعتباردهی**^۴ در ارتباط با امیدنامه‌های منتشر شده به وسیله واحد مورد حسابرسی)،
 - توجه داشته باشید که در صورت انصراف، خدمات ارزشیابی و خدمات مالیاتی (به غیر از خدمات مربوط به مالیات حقوق و

خدمات غیرحسابرسی ممنوع شده در

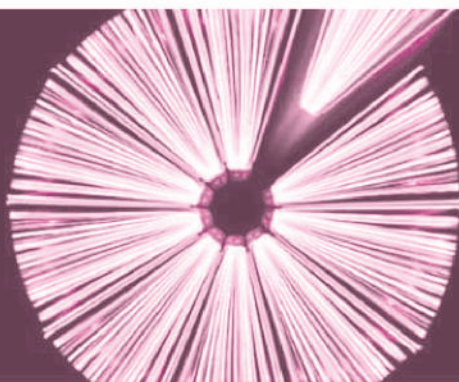
دو فهرست سیاه قرار می‌گیرند:

۱- فهرست سیاه مشترک که برای همه

واحدهای حسابرسی شده قابل اجرا است و

۲- فهرست سیاه شرکتهای بورسی و سهامی عام که

فقط برای شرکتهای بورسی و سهامی عام قابل اجرا است

کلیه خدمات غیرحسابرسی مجاز به
شرکتهای بورسی و سهامی عام
شرکتهای اصلی منطقه اقتصادی اروپا و
واحدهای فرعی منطقه اقتصادی اروپا باید
از قبل به وسیله کمیته حسابرسی تایید شده باشند

روز از اولین سال مالی مورد حسابرسی، حسابرس یا شبکه او خدمات غیرحسابرسی زیر را به واحد مورد حسابرسی، شرکتهای اصلی منطقه اقتصادی اروپا یا واحدهای فرعی آن در منطقه اقتصادی اروپا ارائه کرده باشد:

- طراحی و یا اجرای روشهای کنترل داخلی یا مدیریت ریسک مربوط به تهیه و یا کنترل اطلاعات مالی، و
- طراحی و یا پیاده سازی سامانه های فناوری اطلاعات مالی دوره وقفه.

دوره تنفس موسسه حسابرسی^۶

تا دو سال پس از پایان تعهد حسابرسی، حسابرس قانونی، موسسه حسابرسی قانونی یا شریک حسابرسی نماینده موسسه حسابرسی مجاز به پذیرش تعهد به عنوان مدیر یا هر وظیفه دیگری در موارد زیر نیست:

- شرکت حسابرسی شده،
- شرکتهای اصلی، واحدهای فرعی یا زیرمجموعه آن، و
- اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با شرکتهای مذکور.

پانوشتها:

- 1- European Economic Area (EEA)
- 2- Public Interest Entity (PIE)
- 3- Salary
- 4- Comfort Letters
- 5- Cooling-in
- 6- Cooling-off

منبع:

- Prohibited Non-audit Services and Cooling-off Period, Deloitte.com, 2022

دستمزد و عوارض گمرکی) در صورت رعایت همزمان شرایط زیر می تواند به شرکتهای بورسی و سهامی عام ارائه شود:

- خدمات به صورت مجزا یا در مجموع تاثیر مستقیم یا غیرمستقیمی بر صورتهای مالی حسابرسی شده ندارد؛
- برآورد اثر بر صورتهای مالی حسابرسی شده به طور جامع مستند و در گزارش تکمیلی به کمیته حسابرسی موضوع ماده ۱۱ آیین نامه حسابرسی، توضیح داده شده است؛ و
- اصول مستقل مندرج در دستورالعمل حسابرسی به وسیله حسابرس قانونی یا موسسه حسابرسی رعایت می شود.

کلیه خدمات غیرحسابرسی مجاز به شرکتهای بورسی و سهامی عام، شرکتهای اصلی منطقه اقتصادی اروپا و واحدهای فرعی منطقه اقتصادی اروپا باید از قبل به وسیله کمیته حسابرسی تایید شده باشند.

دوره ممنوعیت^۵ برای برخی از خدمات غیرحسابرسی

مقررات استقلال حسابرس در بلژیک شامل ۲ ماده برای دوره ممنوعیت است.

اول، یک حسابرس نمی تواند انتصاب به عنوان حسابرس قانونی را بپذیرد (به جز در موارد استثنایی و با ایجاد انگیزه مناسب) زمانی که در طول دوره ۲ ساله قبل از انتصاب، حسابرس یا شبکه او دارای موارد زیر باشد:

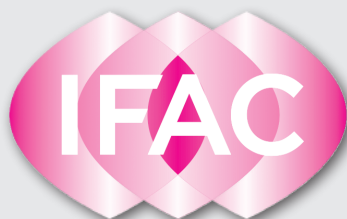
- به طور منظم در حسابداری یا تهیه صورتهای مالی (تلفیقی) واحد مورد رسیدگی، شرکت اصلی بلژیکی آن یا واحدهای فرعی مهم بلژیکی یا خارجی آن کمک کرده یا در آن مشارکت داشته است؛ یا
- در استخدام افرادی که متعلق به یک نهاد رسمی یا مدیریت واحد مورد حسابرسی، شرکت اصلی بلژیکی آن یا زیرمجموعه های مهم بلژیکی یا خارجی آن هستند، مداخله کرده است.

حسابرس همچنین نمی تواند انتصاب به عنوان حسابرس قانونی را بپذیرد؛ زمانی که در طول دوره ۱ ساله قبل از اولین

اصول بنیادین مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) برای ناظران مستقل حسابرسی:

اصول بنیادین با هدف حمایت از ایده مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) در خدمت به منافع عموم شامل سرمایه‌گذاران از طریق تقویت نظارت جهانی ارائه گردیده است. هدف ناظران حسابرسی بهبود کیفیت حسابرسی در محدوده جغرافیایی کشورشان به واسطه فعالیت‌های مختلف از جمله از طریق بازرسی‌های مستقل حسابرسی و یا بازرسی از موسسات حسابرسی و تقویت عمل در خصوص اعمال وظایف حسابرسان و موسسات حسابرسی است.

اصول مربوط به ساختار	اصل ۱: قدرت و مسئولیت‌های ناظران حسابرسی باید در راستای خدمت به منافع عموم باشد و به‌طور شفاف و عینی در قانون بیان شده باشند.
	اصل ۲: ناظران حسابرسی باید مستقل باشند.
	اصل ۳: ناظران حسابرسی باید شفاف و پاسخگو باشند. آنان باید درک مناسبی از نیازهای ذینفعان و بازار حسابرسی در محدوده جغرافیایی خود داشته باشند.
اصول مربوط به عملیات	اصل ۴: ناظران حسابرسی باید از قدرت نظارتی جامع و فراگیری برای ارتقای حسابرسی باکیفیت بالا برخوردار باشند.
	اصل ۵: ناظران حسابرسی باید منابع کافی و کارکنان دارای صلاحیت و تجربه و تخصص مرتبط که مستقل می‌باشند، داشته باشند.
	اصل ۶: ناظران حسابرسی باید بی‌طرف و عاری از تضاد منافع باشند و تمهیدات مناسب رازداری را حفظ کنند.
اصول نظارت	اصل ۷: ناظران حسابرسی باید تمهیدات مناسبی را برای همکاری و تشریک مساعی با دیگر ناظران حسابرسی و در صورت لزوم با دیگر نهادهای ملی اتخاذ کنند.
	اصل ۸: ناظران حسابرسی باید در دستور کار خود بازرسی‌های متناوب از موسسات حسابرسی را که عهده‌دار حسابرسی شرکتهای مرتبط با منافع عمومی هستند، قرار دهند.
	اصل ۹: ناظران حسابرسی باید از استقرار برنامه بازرسی‌های مبتنی بر ریسک اطمینان حاصل نمایند.
اصول تقویت‌کننده	اصل ۱۰: ناظران حسابرسی باید اطمینان حاصل نمایند که بازرسی‌ها در برگرفته‌های موثر برای رسیدگی‌ها در سطح موسسه حسابرسی و پرونده حسابرسی می‌باشد.
	اصل ۱۱: ناظران حسابرسی باید ساز و کاری را برای گزارش یافته‌های بازرسی به موسسات حسابرسی و ارائه چگونگی اصلاح یافته‌ها به موسسات حسابرسی داشته باشند.
	اصل ۱۲: ناظران حسابرسی باید در محدوده جغرافیایی کشور خود دارای قدرت بازرسی مستقل نسبت به حسابرسان و موسسات حسابرسی داشته باشند.
	اصل ۱۳: ناظران حسابرسی باید در مقابل حسابرسان و موسسات حسابرسی طیفی از ابزارها یا محرومیت‌های انضباطی جامع و اثرگذار در اختیار داشته باشند.
	اصل ۱۴: ناظران حسابرسی باید اختیار اطلاع‌رسانی سنجه‌های انضباطی و محرومیت‌ها را به عموم داشته باشند.

International
Federation
of Accountants

آیا بازرسی از حسابرسی، کیفیت حسابرسی را بهبود می‌بخشد؟

برای اهداف این مقاله، یافته یعنی کاستی و نقص درخور توجه در برآوردن الزامهای استانداردهای حسابرسی. با توجه به یافته‌های کار حسابرسی مربوط به تراز یا افشای صورتهای مالی، نقص یا به موضوعی گفته می‌شود که موسسه شواهد حسابرسی کافی برای تایید نظر خود به‌دست نیاورده است یا در شناسایی یا رسیدگی به یک موضوع بااهمیت، یا به‌احتمال زیاد موارد بااهمیت بالقوه، خطا در استفاده از یک اصل حسابداری، ناتوان بوده است. با توجه به سایر موضوعها، نقص عبارت است از انحراف از استانداردها یا الزامهای حسابرسی، ازجمله استانداردهای مربوط به کنترل کیفیت و الزامهای اخلاقی و استقلال که ممکن است به‌دلیل اهمیت یا ماهیت نظام‌مند خروج، بر کیفیت حسابرسی تاثیر داشته باشد یا نداشته باشد.

پیشینه

در پاسخ به تعداد زیاد شکستهای حسابرسی مشاهده شده در ایالات متحد، با تصویب قانون ساربنز-اکسلی^۱ (SOX) در سال ۲۰۰۲، که در نتیجه آن هیئت نظارت بر حسابداری شرکتهای سهامی عام آمریکا^۲ (PCAOB) به منظور نظارت بر شرکتهای سهامی عام ایجاد گردید و بازرسی حسابرسی از سوی یک نهاد ناظر دولتی، الزامی شد. از آن زمان، آن گونه که شواهد عضویت در مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی^۳ (IFIAR) نشان می دهد، مراجع ناظر مشابه در ۵۴ حوزه گزارشگری در سراسر جهان تاسیس شده اند. اعضای مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، در مجموع مسئولیتهای نظارتی حسابرسی متفاوتی در حوزه های گزارشگری خود دارند، و بازرسیها، ابزار رایج و قدرتمندی برای تقویت کیفیت حسابرسی به وسیله اعضای مجمع هستند. به دنبال نگرانیها از شکستهای حسابرسی، این مسئولیت از سوی شورای گزارشگری مالی بریتانیا^۴ (FRC UK) در سال ۲۰۰۳، کمیسیون اوراق بهادار و سرمایه گذاری استرالیا^۵ (ASIC) در سال ۲۰۰۴، و سازمان بازار مالی زلاندنو^۶ (FMA New Zealand) در سال ۲۰۱۲ نیز برعهده گرفته شد.

از ابتدا، بازرسیها به طور کلی میزان بالایی از یافته ها را در پرونده های بازرسی شده شناسایی کرده اند. برای مثال، اولین تلاش مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی از یافته های نظارت حسابرسی در مقیاس جهانی، وجود دست کم یک یافته بازرسی را در ۴۷ درصد از پرونده ها نشان داد. بازرسیهای هیئت نظارت بر حسابداری شرکتهای سهامی عام آمریکا در طول سالها، به طور مداوم ۳۰ تا ۳۵ درصد یافته های بازرسی داشته اند. با روند تدریجی کامل شدن مقررات حسابرسی می توان انتظار داشت که بازرسی جمعی از حسابرسیها در طول سالیان متمادی، باعث افزایش کیفیت حسابرسی شود. با این حال، کیفیت حسابرسی، آن طور که از دریچه نگاه بازرس، یعنی حجم یافته ها دیده می شود، با توجه به سرمایه گذاریهای هنگفتی که به وسیله مراجع ناظر و موسسات حسابرسی انجام شده است، تا حدی که انتظار می رود بهبود نیافته است. پیمایش مراجع ناظر جهانی که به وسیله

مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی در سال ۲۰۲۰ انجام شد، بیان می کند که «تکرار و سطح یافته های منعکس شده در این پیمایش، همچنان نشان دهنده بی ثباتی در اجرای حسابرسیهای باکیفیت و نیاز به تمرکز مداوم بر بهبود مستمر است». فراوانی بازرسیهای با حداقل یک یافته، از ۴۲ درصد در سال ۲۰۱۶ به ۳۲ درصد در سال ۲۰۲۰ کاهش یافته است؛ اما هنوز هم این درصد به صورت غیرقابل قبولی، بالا تلقی می شود. با این وجود، کاهش ۲۵ درصدی یافته ها، بیشتر شکایتیهایی مبنی بر «آسان گیری»^۷ در موسسات حسابرسی به وجود آورده است؛ به جای این که به عنوان بهبود کیفیت حسابرسی تلقی شود.

در عین حال، بسیاری از استفاده کنندگان، تهیه کنندگان، حسابرسان، و افراد دست اندرکار ملاحظه می کنند که کیفیت حسابرسی در دو دهه گذشته به میزان درخور توجهی بهبود یافته است. پیمایش مسیر اصلی که به وسیله مرکز کیفیت حسابرسی^۸ (CAQ) در ایالات متحد انجام شد، به ما می گوید که ۷۸ درصد از سرمایه گذاران به اطلاعات مالی حسابرسی شده که به وسیله شرکتهای سهامی عام منتشر می شود، اطمینان

با روند تدریجی کامل شدن

مقررات حسابرسی می توان

انتظار داشت که بازرسی جمعی از

حسابرسیها در طول سالیان متمادی

باعث افزایش کیفیت حسابرسی شود

دارند و ۸۳ درصد از سرمایه‌گذاران به حساب‌رسان شرکت‌های سهامی عام اعتماد دارند، که هر دو معیار طی ده سال گذشته بیش از ۱۰ درصد افزایش یافته است. مطالعه موسسه کی‌پی‌ام‌جی (KPMG) در سال ۲۰۲۰ نشان داد که ۸۹ درصد از روسای کمیته‌های حساب‌رسی معتقد بودند که حساب‌رسی‌های باکیفیتی دریافت کرده‌اند. به طور مشابه، نظرسنجی اخیر شورای گزارشگری مالی استرالیا^۹ (AFRC) از روسای کمیته‌های حساب‌رسی نشان داد که آن‌ها از کیفیت حساب‌رس مستقل خود بسیار راضی هستند و ۹۴ درصد، حساب‌رس خود را به عنوان "بالا تر از میانگین" یا "عالی" رتبه‌بندی کرده‌اند. نظرسنجی‌های حسابداران رسمی استرالیا و زلاندنو در زمینه اعتماد سرمایه‌گذار خرد^{۱۰} (RIC)، به طور مستمر بیش از ۹۰ درصد اطمینان نسبت به اطلاعات مالی حساب‌رسی شده در استرالیا و نیوزلند را نشان می‌دهد.

چند دلیل احتمالی

به رغم تصور عمومی در میان استفاده‌کنندگان، حساب‌رسان و جامعه راهبری، مبنی بر این که کیفیت حساب‌رسی در دو دهه گذشته بهبود یافته است دلایل متعددی وجود دارد که چرا عموم مردم تصور می‌کنند پیشرفت محدودی در نتایج بازرسی وجود داشته است، شش دلیل و توضیح ممکن برای این تمایز در ادامه مورد بحث قرار خواهد گرفت:

۱- تفاوت در نتیجه و کیفیت فرایند.

۲- انتخاب مبتنی بر ریسک.

۳- نداشتن یک هدف پایدار برای کیفیت حساب‌رسی.

۴- زمان واقعی در مقابل انتظارهای قبلی.

۵- انگیزه‌های اقتصادی.

۶- آثار شناختی.

تفاوت در کیفیت نتیجه و فرایند: اکثر سرمایه‌گذاران، کیفیت حساب‌رسی را به عنوان دستیابی حساب‌رس به نتیجه "صحیح"^{۱۱} در مورد عادلانه و اتکاپذیر بودن صورتهای مالی در نظر می‌گیرند؛ یعنی این که صورتهای مالی، فاقد تحریف بااهمیت باشند. این همان چیزی است که قرار است گزارش حساب‌رس اطلاع‌رسانی کند و کیفیت بالای حساب‌رسی نشان می‌دهد که ریسک باقیمانده یک اظهار نظر نادرست بسیار کم

است (اما صفر نیست). بازرسی از حساب‌رسی به طور کلی بر فرایند حساب‌رسی تمرکز می‌کند، تا مطمئن شود که حساب‌رسان آزمونهای مناسبی انجام داده‌اند و مستندات کافی از نتیجه‌گیری خود ارائه کرده‌اند. یافته‌های بازرسی در فرایند حساب‌رسی، حاکی از وجود تحریفهای بااهمیت کشف نشده در گزارش مالی نیست. یعنی وجود یک یافته، با شکست حساب‌رسی یکی نیست. یک حساب‌رس می‌تواند از یافته‌های بازرسی درس بگیرد، اما تعداد بسیار کمی از آن‌ها منجر به ارائه دوباره صورتهای مالی یا اظهار نظر مشروط حساب‌رسی می‌شود.

بازرسیهای مبتنی بر ریسک: حساب‌رسیهایی که باید بازرسی شوند، به طور معمول بر اساس معیار ریسک افشان شده مرجع ناظر انتخاب می‌شوند. این انتخاب ریسک هم در مورد قراردادهای کار انتخاب شده و هم برای حوزه‌هایی از حساب‌رسی که باید بررسی شوند، اعمال می‌شود. انتخاب مبتنی بر ریسک به این معنی است که حساب‌رسیهایی که برای بازرسی انتخاب می‌شوند، دارای بیشترین احتمال داشتن مشکل از نظر مرجع ناظر هستند. این رویکرد مبتنی بر ریسک در زمره رویه‌های برتر نظارتی مهم قرار می‌گیرد؛ زیرا مراجع نظارتی نمی‌توانند به طور مستقیم تمام جنبه‌های حساب‌رسی را بازرسی کنند، بنابراین باید تلاشهای خود را در جایی متمرکز کنند که احتمال کشف مسایل بیشتر است. آن‌ها به الزام بیانگر میانگینی از حساب‌رسی انجام شده به وسیله یک موسسه حساب‌رسی نیستند. با این وجود، بسیاری از مفسران در مورد میزان "شکستهای" حساب‌رسی (که در واقع به معنای یافته‌ها است) در یک موسسه صحبت می‌کنند؛ به گونه‌ای که بیانگر احتمال حساب‌رسیهای بازرسی شده هستند و هر یافته به نوعی نشان‌دهنده وجود یک "شکست" است. ماهیت این ادعا به وسیله یک توضیح ریاضی ساده تضعیف می‌شود. اگر یک موسسه ۱۰۰ صاحبکار داشته باشد و بازرسی ۱۰ مورد را که دارای ریسک بالایی هستند بررسی کند و ۴ حساب‌رسی دارای یافته را شناسایی کند، نرخ یافته‌های بازرسی در نمونه ۴۰ درصد است که به واقع مقدار نامناسبی به نظر می‌رسد. با این حال، اگر فرض کنیم که نرخ یافته‌ها به طور بالقوه در بقیه صاحبکارها پایین تر است، به دلیل این که آن‌ها دارای ریسک یا پیچیدگی کمتر هستند، (به طور مثال ۲۰ درصد، در مجموع

۱۲ انجام دهد. بازرسان از فرصت ارزیابی کیفیت حسابرسی پس از اتمام این مهلت‌ها برخوردارند. برداشت نهایی از این‌که استاندارد حسابرسی چه معنی و مفهومی دارد با مراجع نظارتی است (گاهی اوقات به‌عنوان استاندارد «پنهان»^{۱۳} از آن یاد می‌شود) و با توجه به انتخاب مبتنی بر ریسک حوزه‌های حسابرسی برای بررسی، لازم نیست در ارزیابی خود جامع باشند. در حالی‌که این جدول زمانی اجتناب‌ناپذیر است، باید به خاطر داشت که آنچه یک بازرس ممکن است با بهره‌مندی از آینده‌نگری و یک جدول زمانی بسیار بازتر برای بررسی، نتیجه بگیرد، ممکن است با رویکردی بهینه برای به‌حداقل‌رساندن ریسک حسابرسی در اوج دوره گزارشگری متفاوت باشد.

انگیزه‌های اقتصادی: اقتصاددانان در این باره مطالعه کرده‌اند که چرا نظارت همیشه هدفهای موردنظر خود را محقق نمی‌کند. حسابرسان و مراجع ناظر بیشتر با فشارها و محدودیتهای درخور توجه در انجام نقش خود روبه‌رو هستند. ایجاد انگیزه‌های رفتاری مرتبط به‌شیوه‌ای اندیشمندانه، برای ارتقای کیفیت حسابرسی و اجتناب از پیامدهای ناخواسته

۲۲ حسابرسی)، یافته‌های بازرسی را برای نرخ کلی ۲۲ درصد (۹۰ * ۲۰ + ۴ * ۱۰) خواهند داشت. این ممکن است هنوز نامطلوب باشد، اما اگر نرخ واقعی در بقیه قراردادهای کار حسابرسی فقط ۵ درصد باشد چه؟ به‌طور خلاصه، در حالی‌که موسسات حسابرسی ممکن است ترجیح دهند از هرگونه یافته اجتناب کنند، عملکرد کلی آن‌ها به‌شدت بستگی به این دارد که نرخ اساسی یافته‌های بازرسی در دسته نمونه‌برداری نشده از قراردادهای دارای پیچیدگی یا ریسک کمتر، چقدر باشد.

نداشتن هدف پایدار برای کیفیت حسابرسی: در اوایل بازرسی از حسابرسی، نه موسسات حسابرسی و نه مراجع ناظر، هیچکدام درباره چگونگی اجرای سازوکار بازرسی به‌طور کامل اطمینان نداشتند. یک منحنی یادگیری در هر دو طرف وجود داشت. تمرکز اولیه، شاید بر اجرای روشهای آزمایشی بود. این تمرکز در نهایت با نگرانی در مورد ارزیابی ریسک و برنامه‌ریزی همراه شد. همانطور که بازرسان با آن جنبه‌های حسابرسی راحت‌تر کنار آمدند، شروع به بررسی بیشتر ارزیابی و آزمون کنترل‌های داخلی کردند (دست‌کم در ایالات متحد). بنابراین، منحنی یادگیری و تمرکز بازرسیها در طول زمان تکامل یافته است، زیرا بازرسان توجه خود را به جنبه‌های مختلف فرایند حسابرسی گسترش دادند. همچنین، به‌دلیل انتخاب مبتنی بر ریسک، آنچه حسابرس ممکن است در یک بازرسی در یک حوزه حسابرسی آموخته باشد، ممکن است منجر به بهبود زمینه‌هایی که موضوع بازرسیهای آینده است، نشده باشد. این موضوع در طول زمان یک هدف بالقوه درحال تغییر ایجاد می‌کند، زیرا حسابرسان بیشتر در مورد آنچه بازرسان می‌خواهند در بخشهای مختلف حسابرسی ببینند می‌آموزند، اما تمرکز بازرسی ممکن است در آینده به حوزه‌های مختلف تغییر کند. بهینه‌سازی گذشته ممکن است ارزش‌چندانی نداشته باشد، زیرا بازرسان به حوزه‌های جدید برای یافته‌های جدید نگاه می‌کنند.

زمان واقعی در مقابل انتظارات قبلی: طبق تعریف، بازرسیها فقط پس از تکمیل حسابرسی انجام می‌شود. گروه معمول حسابرسی باید بر اساس رویدادها و پیشرفت‌های همزمان، در مهلت‌های گزارشگری تعیین‌شده و به‌طور معمول با محدودیتهای زمانی درخور توجه، کار را در «زمان واقعی»

حسابرسان و مراجع ناظر

بیشتر با فشارها و

محدودیتهای درخور توجه در

انجام نقش خود

روبه‌رو هستند

یک بازرسی را با موفقیت طی کرده، ممکن است احساس کند به‌طور مناسبی مطابق با استانداردهای حرفه‌ای “سنجیده”^{۱۵} شده است و توجه کمتری به جنبه‌های منحصر به فرد یا خاص سایر قراردادهای کار معطوف کند. در هر صورت، با تغییر مشوقهای افراد، رفتار آن‌ها ممکن است به‌گونه‌ای زیر تأثیر قرار گیرد که مغایر با هدفهای نظارتی باشد.

آثار شناختی: موضوع نهایی مربوط به اثربخشی انتظام‌بخشی، از فرایندهای شناختی افراد ناشی می‌شود. دو نظریه به‌احتمال مربوط هستند: (۱) استدلال اخلاقی، که شاهد بر این است که افراد از یک عمل کارآمد برای توجیه رفتار مشکوک استفاده می‌کنند (به‌عنوان مثال، این نظریه برای توضیح رفتار به‌ظاهر متناقض افراد مانند خوردن بستنی بعد از یک تمرین شدید استفاده می‌شود). و (۲) نظریه رفتار مقاومتی، که شاهد بر این است که افرادی که با مداخله نظارتی موافق نیستند، ممکن است برای تضعیف الزامهای اجباری تلاش کنند (به‌عنوان مثال، این نظریه برای هر کسی که نوجوانی را بزرگ کرده، آشکار است؛ اما می‌توان آن را در برخی از واکنشهای عمومی به سیاستهای **کووید (COVID)** نیز مشاهده کرد). در هر صورت، افراد خود را متقاعد خواهند کرد که «حق با آن‌ها است»^{۱۶} حتی اگر رفتارشان با انتظاراتی سازگار نباشد. باز هم، ممکن است راه‌های زیادی وجود داشته باشد که این آثار در انجام حسابرسی و بازرسیهای حسابرسی ظاهر شود، اما ذات انسانی نشان می‌دهد که برخی از حسابرسان، مداخله نظارتی را از دریچه شناختی خود فیلتر می‌کنند تا تصمیم بگیرند که چه رفتاری را در آینده انجام دهند؛ به‌خصوص اگر احساس کنند که نظارت غیرمعقول است یا این‌که هرگز نمی‌توانند یک بازرس را راضی کنند. به‌طور مشابه، مراجع نظارتی با انگیزه‌هایی برای پایین اعلام کردن کیفیت حسابرسیها روبه‌رو هستند، تا یافته‌های در زمینه مربوط بودن و اعتبار را ارائه کنند و ممکن است احساس کنند که استانداردها باید در برخی زمینه‌ها سخت‌تر یا خاص‌تر باشند. مراجع نظارتی همانند حسابرسان از اولویتهای رسیدگی (موضوعات اولویت‌دار) و شناخت قبلی خود در طول قضاوتهای احتمالی و راه‌های مختلف دستیابی به هدفهای حسابرسی کمک می‌گیرند؛ این

نظارت، بسیار مهم است. دو نظریه اقتصادی رفتاری وجود دارد که به‌احتمال با رابطه حسابرس / بازرس مرتبط هستند. اول، نظریه مخاطره‌های اخلاقی شاهد این است که اگر افراد معتقد باشند که دیگران مسئول هرگونه پیامد منفی احتمالی خواهند بود، رفتار پرخطرتری را انجام خواهند داد. برای مثال، یک حسابرس ممکن است احساس کند که رعایت ساده استانداردها، همانطور که در نتیجه بازرسی نشان داده می‌شود، ممکن است مسئولیتی را به‌عهده ناظر بگذارد؛ یعنی، حسابرس کاری را انجام دهد که به او گفته شده است. با توجه به قضاوت اساسی و اخلاق حرفه‌ای مورد نیاز برای ارائه حسابرسیهای باکیفیت، این “راحت بودن تیک‌زدن گزینه”^{۱۷} مشکل‌ساز است. دوم، نظریه جبران ریسک شاهد این است که هر چه افراد احساس امنیت بیشتری کنند، رفتار پرخطرتری را در پیش خواهند گرفت. بنابراین، حسابرسی که

خطاهای تصادفی ممکن است

به‌دلیل خطای انسانی یا

به‌دلیل این‌که سامانه‌های داخلی

به‌خوبی مطابق با

استانداردهای موجود

تنظیم نشده‌اند

ایجاد شوند

نیز بسته به ظرفیت و کامل بودن برنامه‌های بازرسی مشخص در حوزه‌های گزارشگری مختلف، متفاوت است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

این مقاله به بحث در مورد دلایلی پرداخته است که چرا بازرسی‌های حسابرسی ممکن است همیشه منجر به بهبود درک ما از کیفیت حسابرسی نشود. برخی از این دلایل از ماهیت بنیادین فرایند ناشی می‌شود؛ به عنوان مثال، زمان‌بندی بازرسی‌ها، نیاز به نمونه‌گیری مبتنی بر ریسک، و انگیزه‌های احتمالی متناقض حساب‌رسان و بازرسان. حساس بودن نسبت به این شرایط می‌تواند منجر به بازرسی‌های حسابرسی موثرتر شود. در نهایت، هدف‌های بازرسان، حساب‌رسان و همه نقش‌آفرینان اصلی در گزارشگری و زنجیره حسابرسی، باید با تمرکز بر حسابرسی باکیفیت و گزارشگری قابل اتکا هماهنگ شوند. در حالی که انگیزه‌ها ممکن است همیشه منجر به چنین همسویی نشوند، تبادل بازخورد بین این نقش‌آفرینان مفید است و در حالت مطلوب می‌تواند یک چرخه کارآمد، استانداردهای روشنگر، تقویت نظارت و بازرسی‌ها و در نهایت بهبود کیفیت حسابرسی ایجاد کند. با این حال، مهم است که نتایج بازرسی‌های متوالی، یک حلقه بازخورد ناسازگار ایجاد نکند؛ به طوری که واکنش به یافته‌های بازرسی امسال، پایه یافته‌های آینده را به گونه‌ای بنا کند که منجر به افزایش در الزام‌های استاندارد و نظارت، تشخیص نادرست یافته‌های رعایت ضوابط و تفاوتها در قضاوت به عنوان یک نیاز برای قوانین آمرانه‌تر شود.

حلقه‌های بازخورد ناسازگار، با گفتمان‌های ایجادشده در رسانه‌ها و سیاست تقویت می‌شود. بسیاری از سوء تفاهم‌ها و سردرگمی‌ها ممکن است در این گفتگوهای عمومی رخ دهد. فارغ از این که مراجع نظارتی چقدر خوب هشدار داده و توضیح می‌دهند، نرخ یافته‌های بازرسی، یک عنوان ساده و کوبنده ایجاد می‌کند (مانند «یکی از یکس تعداد حسابرسی، شکست می‌خورد»، «مراقب انرون^{۱۷} بعدی باشید»). برعکس، این گفتگوهای عمومی فضای زیادی برای این ریزه‌کاری‌ها مانند قضاوت‌های مربوط به حسابرسی، رویکرد مبتنی بر ریسک به یافته‌ها، یا این که آیا آمارهای ایجادشده حتی برای برون‌یابی

یا مقایسه مناسب هستند یا خیر، ندارند.

هنگامی که یک بازرسی، یافته‌ای را در حسابرسی نشان می‌دهد، طبیعی است که از خود پیرسیم آیا این یافته نتیجه یک خطای تصادفی بوده یا نمایانگر یک مشکل نظام‌مندتر است. خطاهای تصادفی ممکن است به دلیل خطای انسانی یا به دلیل این که سامانه‌های داخلی به خوبی مطابق با استانداردهای موجود تنظیم نشده‌اند، ایجاد شوند. چنین یافته‌هایی را می‌توان در داخل اصلاح کرد و بعید است که نیاز به مداخله نظام‌مند از سوی مراجع نظارتی ایجاد کند. در مقابل، درک یک مشکل سازمان یافته گسترده‌تر ممکن است از طریق استانداردها و مقررات تجدیدنظر شده مورد توجه قرار گیرد. عدم تمایز بین انواع مختلف یافته‌های احتمالی، می‌تواند دو نوع مشکل برای این حرفه ایجاد کند. اول، یک استاندارد جدید برای همه کارها اعمال می‌شود، خواه این موضوع در یک حسابرسی مشخص، مربوط باشد یا نباشد. از دیدگاه اقتصاد، این امر باعث کاهش اثر در بازار خدمات حسابرسی می‌شود؛ زیرا استاندارد یا مقررات جدید باید در هر کاری بدون توجه به کاربردپذیری، اعمال شود و به احتمال هزینه تمام حسابرسی‌ها را افزایش می‌دهد. مزایای این تغییر ممکن است از هزینه‌هایش بیشتر باشد، اما باید در نظر گرفت که آیا این احتمال وجود دارد یا خیر.

دوم، استانداردها و مقررات جدید می‌توانند پیچیدگی حسابرسی و جنبه‌های رعایت ضوابط یک کار حسابرسی را افزایش دهند. شکست در رعایت استاندارد جدید منجر به یافته‌های بازرسی بیشتر در برخی از تعهدات می‌شود. پس از آن، حلقه بازخورد پیشگفته ایجاد می‌شود؛ زیرا استانداردگذاران و مراجع نظارتی، کمبود کیفیت یا دست‌کم رعایت نشدن ضوابط در تعهدات حسابرسی را مشاهده می‌کنند، که می‌تواند منجر به تشدید بیشتر استانداردها و مقررات شود. با توجه به پیامدهای احتمالی یافته‌های مربوط به رعایت نشدن ضوابط در بازرسی‌ها برای حساب‌رس، این ریسک به وجود می‌آید که حساب‌رسان بیشتر نگران رعایت ضوابط بشوند تا کیفیت واقعی حسابرسی. در حالی که ما می‌توانیم امیدوار باشیم که کیفیت حسابرسی و رعایت استانداردها همبستگی زیادی داشته باشند، اما هرگز نمی‌توانند یکسان باشند. استانداردها

فناوریهای حسابرسی پیشرفته‌ای که حتی یک دهه پیش تصور نمی‌شد ادامه می‌دهند، به قطع زمان گفتگو در مورد این‌که چگونه اصول پذیرفته‌شده سیاست انتظام‌بخشی می‌تواند تبدیل به فصل جدیدی در نظارت بر حسابرسی باشد، فرا رسیده است. تله‌های نظارت، از جمله بازرسی، مربوط به بهبود کیفیت حسابرسی است، اما دستیابی به منفعت اجتماعی موردنظر، به شدت به ابداع و بازنگری در یک سامانه نظارت، برای به حداکثر رساندن مزایای وعده داده‌شده آن نظارت بستگی دارد.

پانوشته‌ها:

- 1- Sarbanes-Oxley Act of 2002 (SOX)
- 2- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)
- 3 - International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR)
- 4- Financial Reporting Council in the UK (FRC UK)
- 5- Australian Securities and Investments Commission (ASIC)
- 6- Financial Markets Authority in New Zealand (FMA New Zealand)
- 7- Going Easy
- 8- The Center for Audit Quality (CAQ)
- 9- Australian Financial Reporting Council's (AFRC)
- 10- Retail Investor Confidence (RIC)
- 11- Correct
- 12- Real Time
- 13- Shadow
- 14- Comfort in Box Ticking
- 15- Calibrated
- 16- In the right
- 17- Enron
- 18- Regulatory Enforcement and Inspections Toolkit (REIT)
- 19- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

منبع:

- Do Audit Inspections Improve Audit Quality?, IFAC, 2021

خطوط راهنما و محدوده هستند، نه نقشه. ماهیت کالاهای اعتباری حسابرسی به‌طور کلی، همراه با چالش‌های خاص یک صاحبکار حسابرسی مشخص، به این معنی است که ارائه نتایج باکیفیت و گزارشگری قابل اتکا، بیش از رعایت ساده استانداردها است؛ در واقع، در برخی موارد ممکن است بین یک رویکرد فقط مبتنی بر رعایت ضوابط (کیفیت فرایند) و کیفیت حسابرسی (توجه به ریسک حسابرسی و دقت گزارش)، تمایز وجود داشته باشد.

این مشکلات به حسابرسی محدود نمی‌شود. بسیاری از صنایع و حرفه‌ها با مشکلات مشابهی روبه‌رو هستند، از جمله آن‌هایی که به‌طور روزانه با شرایط مرگ‌و‌زندگی سروکار دارند. به‌عنوان مثال، صنعت هوانوردی، سلامت و ایمنی عملیاتی، یا تولید داروها را در نظر بگیرید. نگرانی در مورد ریسک‌های فاجعه‌باری که در این صنایع با آن روبه‌رو هستند، ذهن‌ها را بر اثر اجتماعی نظارت متمرکز کرده و برخی از دیدگاه‌های ضدشهودی را آشکار کرده است، مبنی بر این که انتظام‌بخشی “بیشتر” همیشه به معنای انتظام‌بخشی “بهتر” نیست. در نتیجه، ادبیات غنی و توافق چندجانبه‌ای در زمینه سیاست نظارتی (از جمله نقش فعالیتهای بازرسی) ایجاد شده است. مجموعه ابزار اجرای انتظام‌بخشی و بازرسی^{۱۸} (REIT) سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^{۱۹} (OECD) در سال ۲۰۱۸ بیان می‌کند که «استفاده از حجم فعالیتها (بازرسیها) یا تخلفهای کشف‌شده (و تحریمها) به‌عنوان شاخصها، انگیزه‌های نادرستی به دفا تر بازرسی می‌دهد؛ زیرا آن‌ها در این صورت انگیزه‌ای برای دستیابی به سطوح پایین رعایت ضوابط دارند». تا حدودی، “عملکرد باید در برابر دستیابی به رفاه اجتماعی (ایمنی، سلامت، حفاظت از محیط زیست و غیره) سنجیده شود، و به‌عنوان گامی میانی در جهت امر و معیاری برای این هدفها، در برابر پیشرفت در رعایت ضوابط ارزیابی شود. ضروری است که این مورد به‌عنوان یک وظیفه و شاخص بسیار مهم برای ساختارهای بازرسی و اجرایی تعریف شود.” یعنی مقررات باید به نتایج واقعی بهتر منجر شود، نه نمایش ساده‌ای از نتایج بهتر.

از آن جایی که حرفه در مورد نسل بعدی استانداردها و نظارتها بحث می‌کند و حساب‌رسان همچنان به استفاده از

کمیته سیاست عمومی جهانی

استانداردهای استقلال در جهت منافع عمومی تعامل دارد. کارگروه بانکداری^۸ (BWG) و کارگروه بیمه^۹ (IWG) که با سیاست‌گذاران در بخشهای بانکی و بیمه در مورد موضوعهای مرتبط در تعامل هستند.

عضویت

هر شبکه حاضر در کمیته سیاست عمومی جهانی، دو عضو را منصوب می‌کند که از سوی مدیر عامل شبکه انتخاب می‌شوند تا به نمایندگی از شبکه کمیته سیاست عمومی جهانی، گفتگو کنند. رئیس کمیته سیاست عمومی جهانی برای یک دوره دو ساله با اجماع اعضای کمیته انتخاب می‌شود.

اعضای کمیته سیاست عمومی جهانی و کارگروه‌های آن قصد دارند که تا حد امکان، همه مناطق مهم جغرافیایی سیاسی جهان را پوشش دهند، زیرا دیدگاه‌های متنوع و از سراسر جهان، مولفه مهمی برای اثربخشی کمیته سیاست عمومی جهانی می‌باشد.

مرکز کیفیت حسابرسی (CAQ) که در ایالات متحد قرار دارد، به عنوان ناظر کمیته سیاست عمومی جهانی فعالیت می‌کند.

پانوشته‌ها:

- 1- Global Public Policy Committee (GPPC)
- 2- International Forum of Independent Audit Regulators (IAAIR)
- 3- Financial Stability Board (FSB)
- 4- Monitoring Group (MG)
- 5- Regulatory Working Group (RWG)
- 6- European Contact Group (ECG)
- 7- Standard-setting Working Group (SSWG)
- 8- Banking Working Group (BWG)
- 9- Insurance Working Group (IWG)

منبع:

• Global public policy committee. <https://pwc.com>

نقش و اهداف

کمیته سیاست عمومی جهانی^۱ (GPPC) شرکای ارشد شش شبکه بزرگ حسابداری بین‌المللی (شامل موسسه بی‌دی‌او (BDO)، دیلویت (Deloitte)، یی‌وای (EY)، گرانث تورنتون (Grant Thornton)، کی‌پی‌ام‌جی (KPMG) و پی‌دبلیوسی (PwC) را گرد هم آورد.

کمیته سیاست عمومی جهانی بر روی مسایل حرفه‌ای مانند افزایش کیفیت در حسابرسی و گزارش‌دهی شرکتی در گستره جهانی متمرکز است که از سوی مدیران عامل شبکه‌های مربوط دارای اولویت هستند.

اهداف اصلی کمیته سیاست عمومی جهانی، در جهت مشارکت سازنده در مسایل مربوط به سیاست عمومی جهانی در راستای پیشبرد منافع عمومی و افزایش اعتماد عمومی به حرفه حسابرسی می‌باشد.

کمیته سیاست عمومی جهانی همچنین به عنوان یک هم‌نشینی، برای برقراری ارتباط و گفتگوی سازنده با تعدادی از ذینفعان و نهادهای نظارتی در سراسر جهان همانند هم‌نشینی بین‌المللی مراجع مستقل حسابرسی^۲ (IFI-AR)، هیئت ثبات مالی^۳ (FSB)، گروه نظارت^۴ (MG) و فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) خدمت می‌کند.

کمیته سیاست عمومی جهانی، چندین کارگروه دائمی ایجاد کرده است که بر حوزه‌های مهم از جمله موضوعهای زیر متمرکز هستند:

• کارگروه نظارت^۵ (RWG) و گروه مخاطبین اروپایی^۶ (ECG) که داده‌های سازنده‌ای در مورد موضوعهای انتظام‌بخشی و تدوین استاندارد، هم در سطح جهان و هم در اتحادیه اروپا برای کمیته سیاست عمومی جهانی فراهم می‌کنند.

• کارگروه تدوین استاندارد^۷ (SSWG) که با مراجع و نهادهای تدوین‌کننده استاندارد در راستای ارتقای استانداردهای حسابرسی با کیفیت، اصول اخلاق حرفه‌ای و

INTERNATIONAL FORUM OF INDEPENDENT AUDIT REGULATORS

مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR)

گزارش سالانه بررسی یافته‌های بازرسی اعضای مجمع

پیشگفتار

مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) در سال ۲۰۰۶ در پاریس تشکیل شد که نهادهای بازرسی مستقل از ۱۸ کشور اعضای اولیه آن و در حال حاضر به ۵۴ عضو از سراسر جهان رسیده است. این مجمع راهبری نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی را با هدف افزایش کیفیت حسابرسی برعهده گرفته است. سه فعالیت کلی مجمع شامل تشکیل بیش از ۵ گروه کاری تخصصی، برگزاری جلسه‌ها و نشست‌ها و تهیه گزارش بررسی سالانه از بازرسیها در سراسر دنیا می‌باشد.

این مجمع در بخش بررسی یافته‌ها، از سال ۲۰۱۲ هر ساله گزارش تهیه می‌کند که دهمین گزارش آن نیز در سال ۲۰۲۲ منتشر شده است. این گزارش که در ۲۵ مارس ۲۰۲۲ منتشر شده است، اطلاعات جمع‌آوری شده از سوی مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی^۱ (IFIAR) از طریق دهمین بررسی سالانه این نهاد از نتایج بازرسیهای مراجع عضو مجمع از شش شبکه بزرگ موسسات حسابرسی را ارائه می‌کند.

مفهوم یافته

برای اهداف این پیمایش، یافته یعنی کاستی و نقص درخور توجه در برآوردن الزامهای مقرر در استانداردهای حسابرسی. با توجه به یافته‌های کار حسابرسی مربوط به تراز یا افشای صورتهای مالی، نقص یا کاستی به موضوعی گفته می‌شود که موسسه عضو شواهد حسابرسی کافی برای تایید نظر خود به‌دست نیاورده است یا در شناسایی یا رسیدگی به یک موضوع بااهمیت، خطا در استفاده از یک اصل حسابداری، ناتوان بوده است. با توجه به سایر موضوعها، نقص عبارت است از انحراف از استانداردها یا الزامهای حسابرسی، ازجمله استانداردهای مربوط به کنترل کیفیت و الزامهای اخلاقی و استقلال که ممکن است به‌دلیل اهمیت یا ماهیت نظام‌مند موضوع، بر کیفیت حسابرسی تاثیر داشته باشد یا نداشته باشد. یافته‌های بازرسی مربوط به یک کار حسابرسی به‌الزام نشان‌دهنده تحریف صورتهای مالی نیست. حسابداری و افشای واحد مورد رسیدگی ممکن است مناسب بوده باشد، خواه حسابرس الزامهای استانداردهای حسابرسی را برآورده کند یا خیر.

مطلب پیشرو به این گزارش پرداخته است.

۱- نگاهی اجمالی

مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، به‌عنوان یک سازمان عضوپذیر متشکل از ۵۴ مرجع مستقل حسابرسی ("اعضا")^۲، دهمین گزارش بررسی سالانه خود از نتایج بازرسیها و برنامه‌های اعضا در طول سال ۲۰۲۱ را ارائه نمود. این بررسی داده‌های حاصل از نتایج بازرسی هر موسسه حسابرسی ("مؤسسات عضو")^۳ وابسته به شش شبکه بزرگ مؤسسات حسابرسی جهانی ("شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی (GPPC)")^۴ را جمع‌آوری می‌کند.^۵ اعضای مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی از ۵۲ حوزه جغرافیایی گزارشگری در این پیمایش شرکت و داده‌هایی را در مورد گزارشهای بازرسی ارائه کردند که توسط مؤسسات عضو شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی در طول دوازده ماه منتهی به ۳۰ ژوئن ۲۰۲۱ صادر شده بود.^۶

مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی

با هدف حسابرسی دارای کیفیت یکپارچه در سطح جهان، نتایج پیمایش سالانه یافته‌های بازرسی را جهت ایجاد شفافیت برای ذینفعان در مورد نتایج برنامه‌های بازرسی اعضا، منتشر می‌کند. پیمایش سالانه یافته‌های بازرسی، یکی از مولفه‌های مهم تعامل مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی با ناظران درباره تجربه‌ها، چالشها و رویکردهای نظارتی است. همچنین در تعامل مداوم مجمع با تنظیم‌کنندگان استانداردهای اخلاق حرفه‌ای و حسابرسی بین‌المللی، و با شبکه‌های جهانی مؤسسات حسابرسی در مورد تلاشهای آنها برای تقویت سامانه‌های کنترل کیفیت مؤسسات عضو مجمع و اجرای یکنواخت حسابرسیهای باکیفیت در سراسر جهان است.

تکرار مشاهده شده در یافته‌ها و همچنین سطح یافته‌های منعکس‌شده در پیمایش، همچنان نشان‌دهنده بی‌ثباتی در اجرای حسابرسی باکیفیت و نیاز به تمرکز مداوم بر بهبود مستمر است. مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، مؤسسات عضو را تشویق می‌کند تا به اجرای فعالیتهای مدیریت کیفیت حسابرسی ادامه دهند، تا:

- حوزه‌های نیازمند بهبود در سامانه‌های کنترل کیفیت که از شیوه‌های حسابرسی آنها پشتیبانی می‌کند را شناسایی کنند؛
- تحلیل عامل ریشه‌ای را انجام داده و اقدامهای لازم را اجرا کنند؛
- تاثیر چنین اقدامهایی را دنبال کنند؛ و
- از نتایج برای تنظیم یا اصلاح راهبردهای بهبود خود استفاده کنند.

چنین فعالیتهایی در به‌حرکت درآوردن چرخه بهبود مستمر مهم هستند، که جنبه برجسته گفتگوی مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی با شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی بوده و خواهد ماند.

با این حال، این پیمایش برای ارائه یک مقیاس کامل از پیشرفت مؤسسات در بهبود کیفیت حسابرسی طراحی نشده است و مقیاسی در این خصوص ارائه نمی‌کند. در عین حال یافته‌های بازرسی نباید تنها معیار پیشرفت در کیفیت حسابرسی باشند؛ زیرا آنها به‌عنوان "کارت امتیاز متوازن"^۷ یا ابزار رتبه‌بندی کلی عمل نمی‌کنند. با وجود

این، کاستیهای شناسایی و گزارش شده در طول یک بازرسی، معیار مهمی است که به وسیله ناظران مستقل حسابرسی ارائه می شود و یکی از شاخصهای متعدد مورد استفاده برای ارزیابی کیفیت حسابرسی را تشکیل می دهد. سایر شاخصهای کمی و کیفی نیز باید در ارتباط با نتایج بازرسی در نظر گرفته شوند.

این پیمایش، اطلاعات تاریخی و کمی درباره نتایج بازرسی را به عنوان ابزاری برای شناسایی روندهای کلی در حوزه های مختلف یافته ها فراهم می کند. اطلاعات پیمایش نه تغییرهای تجربی در کیفیت حسابرسی را اندازه گیری می کند و نه میزان شدت کاستیهای مهم فردی را که با تعریف مجمع از یک یافته مطابقت دارد، ارزیابی می کند. در خصوص هدفهای پیمایش، یافته به معنی یک ناکارآمدی درخور توجه در رعایت الزامهای استانداردهای حسابرسی است. **توجه به این نکته حایز اهمیت است که یافته های بازرسی یک کار حسابرسی، به الزام نشان دهنده وجود تحریف در صورتهای مالی حسابرسی شده نیست** یا این که موسسه حسابرسی به الزام دارای یک سامانه ناکارآمد کنترل کیفیت مرتبط با یافته است.

روندها ممکن است تحت تاثیر تغییر سالهای پیمایش در ترکیب اعضای شرکت کننده در پیمایش، موضوعهای مورد توجه در برنامه های بازرسی آن اعضا، و ترکیب موسسات عضو بازرسی شده قرار بگیرند^۸. علاوه بر این، تغییر در برنامه های بازرسی اعضا ممکن است منجر به تغییر در گزارش نتایج به پیمایش شود. مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، تاثیر تغییرها را نظارت می کند تا اطمینان پیدا کند که یافته ها به طور مداوم در پیمایش منعکس می شوند. تا به امروز، هیچ تغییری در گزارش به طور درخور توجه بر یافته ها یا نتایج گزارش شده تاثیر نداشته است.

آثار کووید-۱۹^۹

نتایج بازرسی که در پیمایش ۲۰۲۱ گنجانده شده است، به طور عمده برای بازرسی از حسابرسیهایی است که قبل از ظهور همه گیری به نتیجه رسیده است. مطابق با روند پیمایشهای

قبلی، تنها ۱۶ درصد از بازرسیهای حسابرسی گزارش شده در پیمایش ۲۰۲۱، مربوط به حسابرسی از **شرکتهای**^{۱۰} (PIE) پذیرفته شده در بورس در سال مالی منتهی به پایان سال ۲۰۲۰ بوده است (یعنی بازرسیهایی که تحت تاثیر همه گیری قرار گرفتند). انتظار می رود که آثار همه گیری بر فعالیتهای و نتایج بازرسی ممکن است در سال ۲۰۲۲ و پیمایشهای بعدی منعکس شود. موضوعات بازرسی که به طور بالقوه تحت تاثیر همه گیری قرار گرفته اند (به عنوان مثال، تداوم فعالیت، برآوردها، تقلب)، مواردی هستند که به طور تاریخی در پیمایش ثبت شده اند.

در طول سال ۲۰۲۱، ۱۹ عضو گزارش کردند که در تکمیل بازرسیها با تاخیر مواجه و ۱۷ عضو گزارش دادند که در گزارش بازرسیها با تاخیر مواجه شده اند. با این حال، این تاخیرها منجر به نوسان درخور توجه در تعداد کل حسابرسیهای بازرسی شده شرکتهای بورس، که با سالهای قبل سازگار بود، نشد.

۲-بررسی و پیمایش ۲۰۲۱

همانند بررسیهای سالهای قبل، مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، اطلاعاتی را در مورد دو دسته از فعالیتهای بازرسی جمع آوری کرد: فعالیتهایی که به سامانه های کنترل کیفیت در سطح موسسه مربوط می شوند و فعالیتهایی که به قراردادهای کار حسابرسی مربوط می شوند. سامانه های کنترل کیفیت، حوزه مورد توجه بسیاری از نهادهای نظارتی و موسسات حسابرسی است، زیرا این سامانه ها به عنوان پایه ای برای اجرا و نظارت بر حسابرسیهای کیفیت عمل می کنند. برای کسب بیش در مورد اثربخشی سامانه های کنترل کیفیت موسسات حسابرسی در حمایت از کیفیت حسابرسی، مجمع درصد حسابرسی مربوط به شرکتهای پذیرفته شده در بورس را که حداقل با یک یافته بازرسی شده اند، مورد توجه قرار می دهد.

همانطور که **نمودار شماره ۱** نشان می دهد از زمان اولین رصد این آمار در سال ۲۰۱۴، درصد حسابرسیهای منتج به یافته از ۴۷ درصد به ۳۰ درصد در بررسی سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است.

مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی،

حسابرسی برای حمایت از کیفیت حسابرسی تدوین شده‌اند، از جمله با نظارت بر حسابرسی رعایت الزامهای استقلال، بررسی می‌کند. **نمودار شماره ۲**، درصد موسسات عضو بازرسی شده با حداقل یک یافته در حوزه‌های مشخص شده سامانه‌های کنترل کیفیت را خلاصه می‌کند. شبکه‌ها منابعی را به سامانه‌های کنترل کیفیت خود اختصاص داده‌اند که منجر به یک روند نزولی کلی در یافته‌ها در سالهای اخیر شده است. همانطور که در نمودار مشاهده می‌شود، یافته‌ها همچنان در نوسان هستند، و در برخی موارد افزایش یافته‌اند، که نشان می‌دهد کار بیشتری باید انجام شود.

یک سامانه قوی کنترل کیفیت، عنصری حیاتی در کیفیت حسابرسی بهبود یافته و پایدار است. بر این اساس، سامانه‌های کنترل کیفیت، تمرکز اصلی بسیاری از برنامه‌های بازرسی است. تنوع نتایج بازرسی کنترل کیفیت در طول زمان، همچنان نگران‌کننده است. مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی به تعامل و گفتگوی خود با شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی درباره ابتکارهای هر شبکه برای بهبود مستمر سامانه‌های کنترل

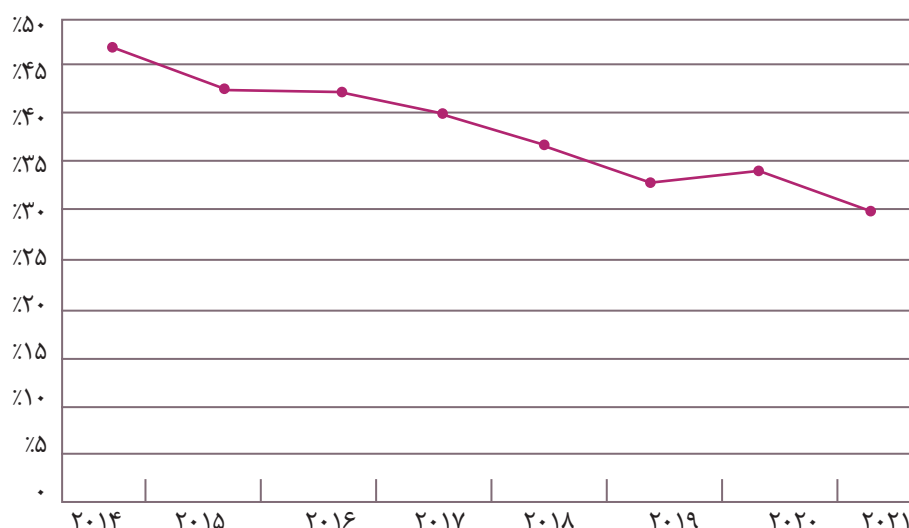
به جای این که به دنبال ارزیابی تغییرهای سالانه در نتایج کل باشد. روندهای کلی در یافته‌های پیمایش را در طول زمان پایش می‌کند، در حالی که یافته‌های پیمایش از زمان شروع رهگیری در سال ۲۰۱۴، بهبودهایی را نشان داده است، نرخ کلی یافته‌ها همچنان بالا است و این نیاز همچنان وجود دارد که موسسات حسابرسی تلاشهای مستمری برای رسیدگی به سطح بالای یافته‌ها انجام دهند. مجمع از شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی و موسسات عضو آن‌ها می‌خواهد که به تلاشها برای رسیدگی به یافته‌ها برای دستیابی به عملکرد حسابرسی با کیفیت با ثبات بالا، ادامه دهند.

بخشهای بعدی به طور مختصر داده‌های پیمایش ۲۰۲۱ در مورد بازرسی سامانه‌های کنترل کیفیت در سطح موسسه و بازرسیهای حسابرسی در سطح قرارداد حسابرسی را برجسته می‌کنند.

یافته‌های مربوط به بازرسی سامانه‌های کنترل کیفیت در سطح موسسه حسابرسی

بازرسیهای انجام شده در سامانه‌های کنترل کیفیت در سطح موسسه، سیاستها و فرایندهایی را که از سوی موسسات

نمودار شماره ۱ - تناوب بازرسیهای منتج به دستکم یک یافته

شد، یک یافته به الزام نشان دهنده تحریف صورتهای مالی نیست). پیمایش مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، داده‌های مربوط به بازرسیهای حسابرسی شرکتهای پذیرفته شده در بورس و حسابرسی نهادهای مالی دارای اهمیت نظام مند^۳ (SIFIs) را جمع‌آوری می‌کند.

مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، همچنان به رصد درصد حسابرسی شرکتهای پذیرفته شده در بورس که با حداقل یک یافته بازرسی شده‌اند، به عنوان یک معیار برای درک اثر جمعی بر عملکرد در سطح قرارداد کار حسابرسی موسسات عضو مرتبط با سامانه‌های کنترل کیفیت، ادامه می‌دهد. اگرچه مجمع، روند یافته‌های نظرسنجی را در طول زمان به عنوان معیاری برای سنجش کیفیت حسابرسی دنبال می‌کند، به دلایلی که در این گزارش نشان داده شد، تغییرهای سال به سال به الزام نشان دهنده بهبود یا وخامت کیفیت حسابرسی نیست. با این حال، همانطور که درصدها

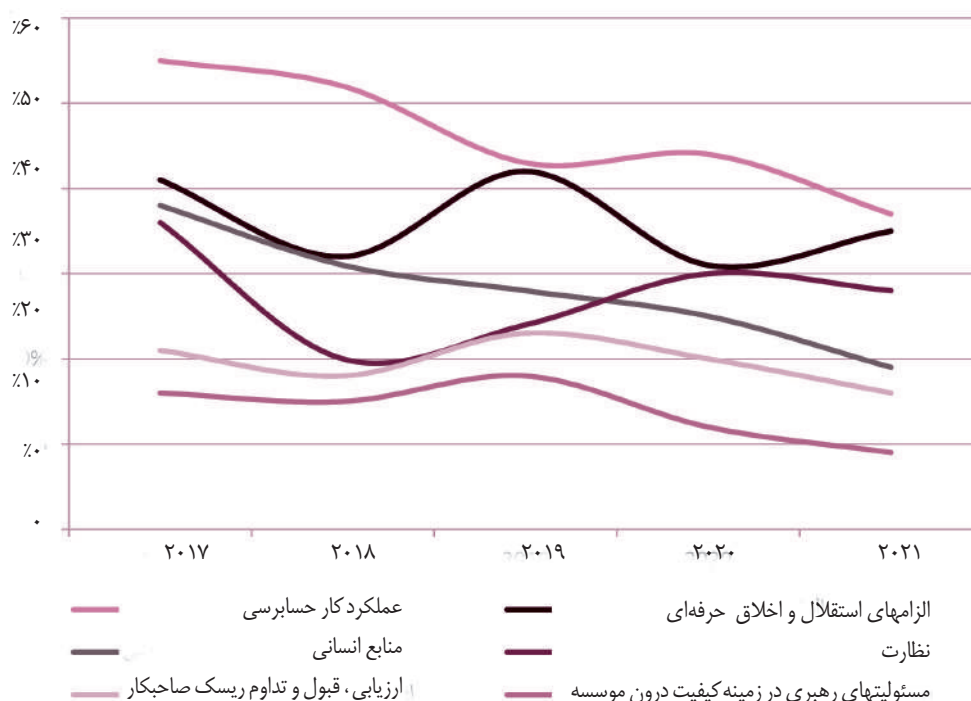
کیفیت ادامه می‌دهد. علاوه بر این، استاندارد بین المللی جدید هیئت استانداردهای بین المللی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی^{۱۱} (IAASB) در مورد مدیریت کیفیت حسابرسی ۱ با عنوان مدیریت کیفیت برای موسساتی که حسابرسی یا بررسی صورتهای مالی یا دیگر خدمات اطمینان بخشی یا خدمات مرتبط را انجام می‌دهند^{۱۲} (ISQM)، فرصتی را برای شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی فراهم می‌کند، تا سامانه‌های کنترل کیفیت خود را با هدف شناسایی ریسک‌هایی که بر کیفیت حسابرسی تاثیر می‌گذارند، بازمینی و کنترل‌هایی که به بهترین وجه این ریسکها را برطرف می‌کنند را طراحی و مستقر کنند.

یافته‌های مربوط به بازرسی قرارداد کار حسابرسی

بازرسی در سطح قراردادهای کار حسابرسی، اجرای استانداردهای حسابرسی به وسیله یک موسسه حسابرسی را در حسابرسی منتخب ارزیابی می‌کند (همانطور که ذکر

نمودار شماره ۲ - یافته‌های مربوط به بازرسی سامانه‌های کنترل کیفیت در

سطح موسسه حسابرسی

جدول شماره ۱ - درصد حسابرسیهای بازرسی شده شرکتهای پذیرفته شده در بورس با دستکم یک یافته

۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹	۲۰۱۸	۲۰۱۷
٪۳۰	٪۳۴	٪۳۳	٪۳۷	٪۴۰

مورد گزارشگری بازرسی و اقدامهای پیگیری اعضای مجمع جمع‌آوری کرد.

گزارشگری قبل از شروع بازرسی: ۱۸ عضو عنوان کردند که حوزه‌های مورد توجه برای بازرسیهای کار حسابرسی را منتشر می‌کنند و ۱۵ عضو اعلام کردند که حوزه‌ای مورد توجه برای بررسی کنترل کیفیت را منتشر می‌کنند.

گزارشگری نتایج بازرسی: قوانین، مقررات و رویه‌های محلی، میزان افشای نتایج بازرسی را تعیین می‌کنند (برای مثال، گزارشگری در سطح عمومی یا به کمیته‌های حسابرسی). موارد زیر تعداد اعضای بررسی‌شده را که نتایج بازرسی را به ذینفعان مختلف گزارش می‌دهند، خلاصه می‌کند.

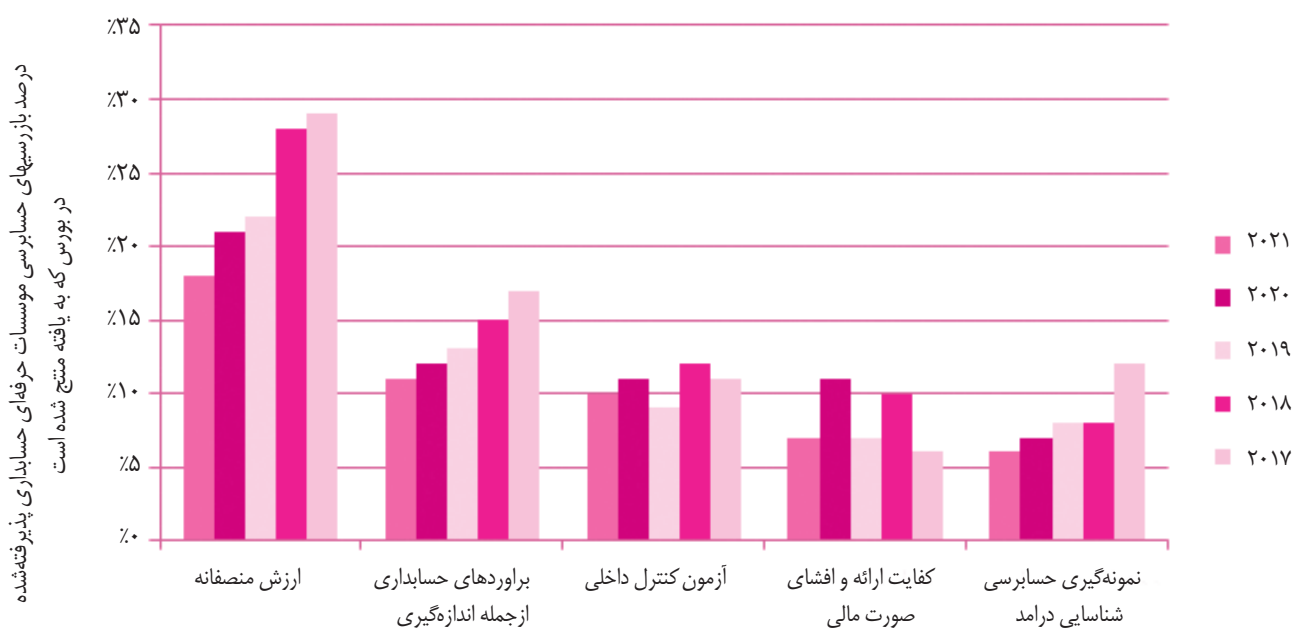
در جدول شماره ۱ نشان می‌دهد مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی به این جمع‌بندی رسید که یافته‌های نظرسنجی از زمان شروع رهگیری بهبود یافته است.

نمودار شماره ۳ نتایج پیمایش تاریخی را برای پنج حوزه بازرسی پیمایش سال ۲۰۲۱ با بیشترین فراوانی یافته‌های بازرسی برای حسابرسی شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس خلاصه می‌کند.

گزارشگری اعضا و پیگیری نتایج بازرسی

علاوه بر داده‌های مربوط به یافته‌های بازرسی، همانطور که در ادامه ملاحظه می‌گردد، پیمایش سال ۲۰۲۱ اطلاعاتی را در

نمودار شماره ۳ - نتایج پیمایش تاریخی پنج حوزه بازرسی با بیشترین تناوب یافته‌های بازرسی در حسابرسی شرکتهای پذیرفته شده در بورس

یافته‌های بازرسی کنترل کیفیت:

- ۵۰ عضو به رهبری موسسه گزارش می‌دهند؛
- ۴۶ عضو گزارشهای عمومی صادر می‌کنند که ۱۱ عضو نتایج را به‌وسیله موسسه حسابرسی شناسایی می‌کنند، در حالی که ۳۵ عضو این کار را انجام نمی‌دهند؛ و
- ۵ عضو نتایج را به کمیته‌های حسابرسی / ارکان راهبری گزارش می‌دهند.

یافته‌های بازرسی کار حسابرسی:

- از ۴۳ عضوی که بازرسیهای کار حسابرسی را به صورت عمومی گزارش می‌دهند؛
- ۳۳ عضو نتایج را به‌وسیله موسسه حسابرسی فردی شناسایی نمی‌کنند؛
- ۹ عضو موسسات حسابرسی فردی را شناسایی می‌کنند؛ و
- ۱۰ عضو موسسه حسابرسی و واحد حسابرسی شده را شناسایی می‌کند.

رتبه‌بندیها:

- ۱۰ عضو گزارش می‌دهند که بر اساس نتایج بازرسیها، یک رتبه‌بندی کلی به موسسه اختصاص می‌دهند (۲ عضو به صورت عمومی گزارش می‌کنند)؛
 - ۹ عضو رتبه‌بندی سامانه‌های کنترل کیفیت را گزارش می‌دهند (۳ عضو به صورت عمومی گزارش می‌کنند)؛ و
 - ۱۷ عضو رتبه‌بندی پرونده‌های کار حسابرسی را گزارش می‌کنند (۴ عضو به صورت عمومی گزارش می‌کنند).
- شیوه‌های پیگیری:** اکثریت قریب به اتفاق اعضا (۴۸ عضو) اظهار داشتند که از موسسات حسابرسی می‌خواهند که اقدامهای انجام‌شده برای رسیدگی به یافته‌های بازرسی را گزارش دهند. ۳۱ عضو نشان دادند که موسسات تحلیل عوامل ریشه‌ای را انجام می‌دهند که در آن موسسات به اعضا گزارش می‌دهند. اکثر اعضا (۴۷ عضو) فرایندی برای تعیین این‌که آیا باید موسسه و مناطق متمرکز مشابه در موسسه را در سالهای بعدی بازرسی کنند یا خیر، دارند. همه اعضا این توانایی را دارند که یافته‌های بازرسی را برای تحقیق یا اجرا ارجاع دهند.

۳- ارتقای کیفیت حسابرسی

مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، فضایی برای اعضای خود فراهم می‌کند تا با یکدیگر همکاری کنند، دانش را به اشتراک بگذارند و در مورد شیوه‌های نظارتی، تجربه‌ها، چالشها و پیشرفتهای مستقل حسابرسی بیاموزند. در نتیجه، این امر به پیشرفت قابلیت‌های نظارتی آنها و همچنین به بهبود پایدار در کیفیت حسابرسی جهانی کمک می‌کند. علاوه بر این، اگرچه مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی یک مرجع انتظام‌بخشی نیست، اما از تخصص، تجربه و دیدگاه‌های اعضای خود برای اطلاع‌رسانی و تاثیرگذاری بر ذینفعان اصلی با علاقه به حسابرسی باکیفیت استفاده می‌کند. برای مثال، در حالی که مسئولیت بهبود کیفیت حسابرسی برعهده شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی و موسسات عضو آن است، مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، به‌طور منظم با شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی برای دستیابی به حسابرسیهای باکیفیت‌تر تعامل دارد و آنها را به چالش می‌کشد. گزارشهای سالانه^{۱۴} مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، جزییاتی را در مورد ابتکارهای مختلف همنشینی با هدف ارتقای بهبود پایدار در کیفیت حسابرسی ارائه می‌کند.

نکته درخور توجه این است که، کارگروه کیفیت حسابرسی جهانی (GAQ) زیرمجموعه مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، از نتایج بررسیهای سالانه یافته‌های بازرسی برای نظارت بر تلاش شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی برای بهبود کیفیت حسابرسی در طول زمان استفاده می‌کند. در سال ۲۰۱۹، این کارگروه ابتکاری را به‌عمل آورد که شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی، درصد حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس که در بازرسیهای خود طی یک دوره چهار ساله بین سالهای ۲۰۱۹ و ۲۰۲۳، یک یافته یا بیشتر داشتند، کاهش داد ("ابتکار"^{۱۵}). بیست و پنج حوزه گزارشگری عضو مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی در این طرح مشارکت دارند.

کارگروه کیفیت حسابرسی جهانی و شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی توافق کرده‌اند که هدف از این ابتکار عمل، آن

۶- اعضای مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی از حوزه‌های گزارشگری زیر در نظر سنجی ۲۰۲۱ شرکت کردند: آلبانی (Albania)، استرالیا (Australia)، اتریش (Austria)، بلژیک (Belgium)، بوتسوانا (Botswana)، برزیل (Brazil)، بلغارستان (Bulgaria)، کانادا (Canada)، جزایر کیمن (Cayman Islands)، چین تایپه (Chinese Taipei)، کرواسی (Croatia)، قبرس (Cyprus)، جمهوری چک (Czech Republic)، دانمارک (Denmark)، مرکز مالی بین المللی دبی (Dubai International Financial Centre)، فنلاند (Finland)، فرانسه (France)، گرجستان (Georgia)، آلمان (Germany)، جبل الطارق (Gibraltar)، یونان (Greece)، مجارستان (Hungary)، اندونزی (Indonesia)، ایرلند (Ireland)، ایتالیا (Italy)، ژاپن (Japan)، کره (Korea)، لیتوانی (Lithuania)، لوکزامبورگ (Luxembourg)، مالزی (Malaysia)، موریس (Mauritius)، هلند (Netherlands)، زلاندنو (New Zealand)، نروژ (Norway)، فیلیپین (Philippines)، پرتغال (Portugal)، رومانی (Romania)، روسیه (Russia)، عربستان سعودی (Saudi Arabia)، سنگاپور (Singapore)، اسلواکی (Slovakia)، اسلونی (Slovenia)، آفریقای جنوبی (South Africa)، اسپانیا (Spain)، سریلانکا (Sri Lanka)، سوئد (Sweden)، سوئیس (Switzerland)، تایلند (Thailand)، ترکیه (Turkey)، اوکراین (Ukraine)، بریتانیا (United Kingdom)، و ایالات متحده آمریکا (United States).

7- Balanced Score Cards

۸- ترکیب اعضای که به پیمایش پاسخ می‌دهند، اگرچه تا حد زیادی در سالهای اخیر پیمایش سازگار است، اما می‌تواند بر روند پیمایش تاثیر بگذارد. برای درک بهتر تاثیر تغییرها در اعضای گزارش دهنده، مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی تشخیص داد که ۳۲ عضو، یافته‌های بازرسی را در حسابرسی شرکت‌های بورسی و سهامی عام برای هر یک از سه سال گذشته پیمایش (۲۰۲۱-۲۰۱۹) گزارش کرده‌اند. پاسخهای این ۳۲ عضو، ۹۵ درصد از حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس را تشکیل می‌دهد که در پیمایش ۲۰۲۱، بازرسی و گزارش شده است.

9- COVID-19

10- Public Interest Entity (PIE)

11- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)

12- Proposed International Standard on Quality Management 1 (ISQM 1)

13- Systemically-Important Financial Institutions (SIFIs)

14- Annual Reports

15- The "Initiative"

منبع:

• Survey of Inspection Findings 2021, IFIAR, 2022

است که عملکرد جمعی موسسات عضو کمیته سیاست عمومی جهانی در حوزه‌های گزارشگری شرکت‌کننده، منجر به کاهش دست کم ۲۵ درصدی در حسابرسیهای بازرسی شده منجر به یافته شود. خط مبنای جمعی برای سال ۲۰۱۹، ۳۲ درصد بود و موسسات عضو کمیته سیاست عمومی جهانی در نظر دارند درصد جمعی حسابرسیهای بازرسی شده منتج به یافته را تا سال ۲۰۲۳ که پایان دوره اندازه‌گیری است، به ۲۴ درصد یا کمتر برسانند. نقطه میانی سال اندازه‌گیری برای این طرح، سال ۲۰۲۱ است و درصد حسابرسی با حداقل یک یافته گزارش شده به وسیله اعضای مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی شرکت‌کننده در طرح، ۲۹ درصد بود.

این ابتکار علاوه بر تاکید بر اهمیت بهبود مستمر در کیفیت حسابرسی برای موسسات، گفتگو و تعامل عمیقتر بین موسسات عضو و نهادهای نظارتی محلی آنها و بین شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی و مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی را ترویج می‌کند. مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، از شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی و موسسات عضو آنها می‌خواهد که به تلاشها برای دستیابی به عملکرد حسابرسی بهبود یافته، ادامه دهند.

پانوشته‌ها:

1- International Forum of Independent Audit Regulators

(IFIAR)

2- Members

3- Member Firms

4-Global Public Policy Committee (GPPC networks)

۵- هر یک از شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی متشکل از گروهی از موسسات قانونی مجزا است که به صورت محلی در کشورها یا مناطقی در سراسر جهان فعالیت می‌کنند. شبکه‌های کمیته سیاست عمومی جهانی در کمیته سیاست عمومی جهانی شرکت می‌کنند که به وسیله نهادهای زیر نمایندگی می‌شود: **موسسه حسابرسی بین المللی بی‌دی او** (BDO In-ternational Limited)، **موسسه دیلویت تاج توماتسو** (Deloitte Touche Tohmatsu)، **موسسه ارنست اند یانگ جهانی** (Ernst & Young Global Limited)، **موسسه گرنت تورنتون بین المللی** (Grant Thornton International Limited)، **موسسه کی‌پی‌ام‌جی بین المللی مشارکتی** (KPMG International Cooperative)، و **پرایس واتر هاوس کوپرز بین المللی** (PricewaterhouseCoopers International Limited).

INTERNATIONAL FORUM OF INDEPENDENT AUDIT REGULATORS

برنامه راهبردی مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی: آوریل ۲۰۲۱ - مارس ۲۰۲۶

مقدمه

این برنامه راهبردی، جهت راهبردی که مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی (IFIAR) در طول دوره پنج‌ساله از آوریل ۲۰۲۱ تا مارس ۲۰۲۶ دنبال خواهد کرد را مشخص می‌کند. این برنامه راهبردی با همکاری اعضای مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی که دیدگاه‌های ارزشمندی در مورد روندهای غالب جهانی مرتبط با حسابرسی و نظارت حسابرسی ارائه کرده‌اند، تهیه شده است. از جمله تحولاتی نوپدید که بر مدل‌های کسب‌وکار و جریان معامله‌ها اثر می‌گذارند، عبارتند از: الزامها و شیوه‌های گزارشگری مالی، استانداردهای حسابرسی، کیفیت عملکرد حسابرسی، در دسترس بودن استعدادها و شایستگیهای حرفه‌ای، پیشرفتهای فناوری، مدل‌های ارائه خدمات حسابرسی و انتظارات در حال تحول سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان (عوامل محیطی در نظر گرفته شده در تدوین این طرح به تفصیل در پیوست ۱ آمده است).

این عوامل به‌طور گسترده بر ماهیت، میزان و اثربخشی حسابرسی مستقل و نظارت بر حسابرسی مستقل در سالهای آینده اثر می‌گذارند، و بنابراین ملاحظه‌های مهمی در تعیین هدفهای راهبردی مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی و راهبردهای عمده در آینده به شمار می‌روند.

گزاره ارزشی مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت

بر حسابرسی

«توانمندسازی نهادهای نظارت بر حسابرسی مستقل و افزایش اثر جمعی جامعه نظارت بر حسابرسی»

مجمع، متعهد است با فراهم کردن یک مجمع برای همکاری، به‌اشتراک گذاشتن دانش و یادگیری اعضا در مورد شیوه‌های نظارت مستقل، تجربه‌ها، چالش‌ها و پیشرفت‌های مستقل حسابرسی، به‌اعضای خود ارزش بخشیده و به ارتقای قابلیت‌های نظارتی و اثربخشی آن‌ها و در نتیجه، کمک به بهبود مستمر در کیفیت حسابرسی در سطح جهان کمک کند.

در حالی که مجمع یک نهاد نظارتی نیست، اما از تخصص، تجربه و دیدگاه‌های اعضای خود برای اطلاع‌رسانی و

برنامه راهبردی جدید مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، چشم‌اندازی را برای هدف‌های آینده سازمان ارائه می‌کند که همچنان بر ارتقای فعالانه بهبود مستمر در کیفیت حسابرسی، با استفاده از ارتقای قابلیت‌های نظارت انتظامی اعضای خود و با بهره‌گیری از گستردگی مقیاس آن برای افزایش اثر سودمند جمعی و اثرگذاری بر ذینفعان مختلف متمرکز است، از جمله شبکه‌های جهانی **موسسه حسابرسی**^۲ (GAFN)^۳.

مجمع، یک سازمان عضو محور است. مانند گذشته، این مجمع از طریق مشارکت مداوم اعضای خود در گروه‌های کاری و کارگروه‌ها، با حمایت دبیرخانه و نظارت مسئولان و اعضای هیئت مجمع، با حمایت مدیر اجرایی، به هدف‌های راهبردی خود دست خواهد یافت.

مجمع به نظارت بر تجارت جهانی، حسابرسی و محیط نظارتی در حال تحول ادامه می‌دهد و هدف‌های راهبردی و راهبردهای عمده خود را، در صورت لزوم با یکدیگر تطبیق می‌دهد، تا اطمینان پیدا شود که همچنان به انجام مأموریت خود در خدمت به منافع عمومی، از جمله سرمایه‌گذاران، با افزایش نظارت حسابرسی در سطح جهانی ادامه می‌دهد.

مأموریت مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی

”برای خدمت به منافع همگانی، از جمله سرمایه‌گذاران، با افزایش نظارت بر حسابرسی در سطح جهان.“

مأموریت مجمع که بدون تغییر باقی می‌ماند و هدف مشترک اعضای مستقل ناظر بر حسابرسی مجمع از سراسر جهان را منعکس می‌کند عبارت است از: خدمت به منافع همگانی و افزایش حمایت از سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی حسابرسی‌شده، از راه نظارت مستقل بر حرفه حسابرسی. این مأموریت با هدف نهادهای نظارتی مبنی بر این که موسسات به‌طور مداوم حسابرسی‌های مستقل باکیفیت را ارائه می‌کنند، همسو است.

بزرگترین کمک مجمع

بین‌المللی نهادهای مستقل

نظارت بر حسابرسی

به کیفیت حسابرسی

این است که

به‌اعضای خود کمک می‌کند تا

در نظارت بر حسابرسی در

حوزه‌های گزارشگری محلی خود

توانایی و اثربخشی

بیشتری داشته باشند

اثرگذاری بر ذینفعان اصلی علاقه‌مند به کیفیت بالای حسابرسی استفاده می‌کند. به‌عنوان مثال، مجمع به‌طور منظم با شبکه‌های جهانی موسسه حسابرسی برای دستیابی به حسابرسی‌های با کیفیت در تعامل است و آن‌ها را به‌چالش می‌کشد. مجمع همچنین با سایر ذینفعان اصلی، مانند استانداردهاگران بین‌المللی و نهادهای نظارتی، سرمایه‌گذاران و اعضای کمیته حسابرسی در تعامل است، تا بیاموزد و درک کند و اطلاع‌رسانی کرده و اثر بگذارد.

هدف‌های راهبردی ۲۰۲۱-۲۰۲۶

هدف‌های راهبردی که در زیر بیان شده، اصول کلی است که به مجمع در پیشبرد مأموریت و تحقق گزاره ارزشی خود، رهنمودهایی ارائه می‌کند. این هدف‌های راهبردی (و راهبردهای عمده مرتبط)، نشان‌دهنده تمرکز مداوم بر توانمندسازی اعضای خود و شناخته‌شدن به‌عنوان سازمان بین‌المللی پیشرو در نظارت مستقل بر حسابرسی است.

هدف‌های راهبردی:

۱. توانمندسازی اعضا
۲. ارتقای بهبود مستمر در کیفیت حسابرسی
۳. افزایش اثر جمعی جامعه ناظر بر حسابرسی

هدف راهبردی شماره ۱

توانمندسازی اعضا

تمرکز مجمع بر توانمندسازی اعضا، ارزش درخورتوجهی را برای اعضای خود فراهم می‌کند. مجمع به تأکید بر فراهم‌کردن تالارهای گفتگو برای اعضا برای همکاری و به‌اشتراک‌گذاری دانش و یادگیری از یکدیگر و دیگران در زیست‌بوم گزارشگری مالی ادامه خواهد داد. مجمع به تسهیل و حمایت از تبادل اساسی و به‌اشتراک‌گذاری رویه‌ها، تجربه‌ها، ایده‌ها و دیدگاه‌ها بین اعضای خود ادامه خواهد داد و اعضا را تشویق به تعامل و مشارکت بیشتر در فعالیتهای مجمع خواهد کرد.

مجمع، با کمک به اعضا برای توانمندسازی خود، بهبود کیفیت و ثبات نهادهای نظارتی حسابرسی را تقویت کرده و از این طریق مأموریت خود را انجام می‌دهد. این امر نمونه‌ای است که از طریق کارگاه‌های بازرسی سالانه که به میزبانی اعضای مجمع در طول سالها با سطوح بالای مشارکت اعضا برگزار می‌شود. به‌طور مشابه، معرفی کارگاه‌های اجرایی، به مجموعه فعالیت‌های مجمع برای شکل دادن به شیوه‌های نظارت حسابرسی و حمایت از تقویت اثربخشی نظارتی اعضا اضافه شده است.

هدف راهبردی شماره ۲

ارتقای بهبود مستمر در کیفیت حسابرسی

در حالی که مجمع یک نهاد نظارتی نیست و نمی‌تواند کیفیت حسابرسی را الزامی یا اعمال کند، اما از راه‌های مختلف، کمک‌های مهمی به بهبود کیفیت حسابرسی می‌کند.

بزرگترین کمک مجمع بین‌المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی به کیفیت حسابرسی، این است که به‌اعضای خود کمک می‌کند تا در نظارت بر حسابرسی در حوزه‌های گزارشگری محلی خود، توانایی و اثربخشی بیشتری داشته باشند.

علاوه‌بر این، مجمع، بهبود مستمر در کیفیت بالای حسابرسی را از راه تعامل با ذینفعان اصلی مسئول یا دارای منفعت مستقیم در کیفیت حسابرسی، از جمله شبکه‌های جهانی موسسه حسابرسی، نهادهای نظارتی بین‌المللی و استانداردهاگران، سرمایه‌گذاران و دیگران ترویج می‌کند. از راه چنین تعاملی، مجمع قادر است انتظارات مربوط به کیفیت حسابرسی را تعیین کرده و دیدگاه‌ها و توصیه‌هایی را به ذینفعان دارای پاسخگویی در زمینه کیفیت حسابرسی ارائه دهد.

برای مثال، تماس و گفتگوی منظم با شبکه‌های جهانی موسسه حسابرسی در سطوح رهبری اجرایی و اطمینان‌بخشی جهانی پرورش داده می‌شود، تا بزرگترین طرح‌های بهبود

راهبرد عمده یک: تقویت همکاری پایدار و به اشتراک گذاری دانش بین اعضا

راهبرد عمده دو: تقویت بیشتر تعامل موثر با ذینفعان مربوط در زیست بوم گزارشگری مالی

راهبرد عمده سوم: حفظ ارتباط با اعضا به عنوان اولویت و در وهله دوم، به اعضای واجد شرایط

راهبرد عمده شماره ۱

هدفهای راهبردی (۱) و (۲)

تقویت همکاری پایدار و به اشتراک گذاری دانش بین اعضا

توجه بیشتر به حمایت از رویکردهایی معطوف می شود که مجمع می تواند به اعضای ارائه دهد که به دنبال ایجاد یا تقویت قابلیت های خود با یادگیری از سامانه های مختلف نظارت بر حسابرسی اعضا هستند؛ و همچنین ابتکارهایی که ممکن است مجمع برای ارائه خروجی دارای ارزش افزوده بیشتر به اعضای کنونی انجام دهد. مجمع به تلاشها برای تسهیل، ارائه رهنمود، حمایت و ترویج فرهنگی ادامه خواهد داد که در آن اعضا به طور فعال ایده ها و دیدگاه های خود را با یکدیگر مبادله کرده و به اشتراک می گذارند و اعضا را تشویق می کند تا فعالانه تر مشارکت کرده و در کار مجمع، فراگیرتر باشند. این به نوبه خود می تواند تلاشهای منسجم و مشارکتی را برای بهبود در نظارت حسابرسی تحریک کند.

راهبرد عمده شماره ۲

هدفهای راهبردی (۲) و (۳)

تقویت بیشتر تعامل موثر با ذینفعان مربوط در زیست بوم گزارشگری مالی

مجمع به تقویت ماهیت و میزان تعامل خود با ذینفعان اصلی ادامه خواهد داد. تعامل موثر به مجمع کمک می کند تا انتظارات و دیدگاه های ذینفعان اصلی را در رابطه با نظارت

کیفیت شبکه ها درک و انتظار اعضای مجمع برای بهبود مستمر کیفیت حسابرسی تقویت شود.

هدف راهبردی شماره ۳

افزایش اثر جمعی جامعه ناظر بر حسابرسی

مجمع یک انجمن عضو محور است که در آن نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی گردهم می آیند تا تخصص، تجربه و دیدگاه ها را به اشتراک بگذارند تا اثربخشی و تاثیر جامعه ناظر بر حسابرسی را افزایش دهند.

مجمع به عنوان یک مجموعه، به اعضای خود بستری گسترده تر و صدایی رساتر در ایجاد انتظاراتها و آموزش و اثرگذاری بر ذینفعان اصلی می دهد. تعامل به موقع و درخور مشاهده مجمع در باره موضوعات مرتبط با نظارت موثر بر حسابرسی، اهمیت حسابرسی باکیفیت را تقویت کرده و اعتبار مجمع به عنوان یک سازمان بین المللی پیشرو و مرتبط را تقویت می کند.

میزان اثر جمعی مجمع، تا حدی به مقیاس و وسعت عضویت آن بستگی دارد. بنابراین، مجمع باید به عنوان یک سازمان اثربخش در نظر گرفته شود که ارزش ارائه می کند تا نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی را به عنوان اعضای مجمع، حفظ و جذب کند.

راهبردهای عمده

راهبردهای عمده ۴: زیر، هدفهای کلی را مشخص می کند که مجمع بین المللی نهادهای مستقل نظارت بر حسابرسی، قصد دارد بر آنها برای پیشبرد هدفهای راهبردی خود تمرکز کند. راهبردهای عمده در سراسر فعالیتهای مجمع اجرا و هر سال در برنامه های عملیاتی شرح داده می شوند. راهبردها و یا فعالیتهای عمده باید به طور دوره ای بازبینی و تطبیق داده شوند، تا اطمینان پیدا شود که مجمع به تغییرهای محیطی پاسخ می دهد و ارتباط خود را در افزایش نظارت حسابرسی در سطح جهانی، حفظ می کند.

حسابرسی و کیفیت حسابرسی درک کند. به همین ترتیب، مجمع می‌تواند ذینفعان را در مورد فعالیتها و دیدگاه‌های خود آگاه کرده و انتظاراتی مربوط به نتایج حاصل از فعالیت‌های نظارت مستقل بر حسابرسی را مدیریت کند.

چنین تعاملی همچنین فرصتی را برای مجمع فراهم می‌کند تا به دنبال تاثیرگذاری بر جریان کاری و مداخله‌های ذینفعان در جهت بهبود کیفیت حسابرسی باشد و از هدف راهبردی خود برای افزایش اثر جمعی جامعه نظارت بر حسابرسی حمایت کند. مجمع فعالیت‌های تعاملی خود را بر موارد زیر متمرکز خواهد کرد: شش شبکه بزرگ جهانی موسسه حسابرسی؛ هیئت‌های بین‌المللی استانداردگذاری حسابرسی و اخلاق حرفه‌ای^۵ (IAESSB) و هیئت نظارت بر منافع همگانی^۶ (PIOB)؛ سازمان‌های بین‌المللی علاقه‌مند به کیفیت حسابرسی (کمیته نظارت بر بانکداری بازل^۷) (BCBS)، هیئت استانداردهای مالی^۸ (FSB)، انجمن بین‌المللی ناظران بیمه^۹ (IAIS)، سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های بورس اوراق بهادار^{۱۰} (IOSCO)، بانک جهانی^{۱۱} (WB)؛ و سرمایه‌گذاران، روسای کمیته حسابرسی و سایر ذینفعان مانند دانشگاهیان که بر نظارت بر حسابرسی تمرکز می‌کنند.

اطلاع‌رسانی و ارتباط آموزنده، مفید و به‌موقع با اعضا، عنصر مهمی از راهبرد مجمع است و ابتکارهایی برای بهبود اثربخشی رویکردهای فعلی ما وجود خواهد داشت. به عنوان یک سازمان عضو محور، ما همچنین به دنبال ایده‌هایی در مورد چگونگی تسهیل مشارکت گسترده‌تر اعضا در فعالیت‌های گروه کاری^{۱۲} و کارگروه^{۱۳} خواهیم بود.

مجمع همچنین به همکاری با نهادهای مستقل نظارتی غیر عضو در حال توسعه ادامه خواهد داد تا آن‌ها را برای عضویت در مجمع آماده کند.

دستیابی به هدف‌های ما

مانند گذشته، مجمع یک برنامه عملیاتی سالانه تهیه خواهد کرد که برنامه‌ها، فعالیت‌ها و ابتکارهای جریان کاری خاص مرتبط با هدف‌های راهبردی خاص و راهبردهای عمده برنامه راهبردی را تعیین می‌کند. برنامه عملیاتی به‌وسیله هیئت مجمع بررسی و تصویب خواهد شد. برنامه‌ها، فعالیت‌ها و ابتکارهای جریان کاری از طریق مشارکت مشترک اعضا در گروه‌های کاری و کارگروه‌ها، با حمایت مدیر اجرایی و دبیرخانه و نظارت مسئولان و هیئت، اجرا می‌شود. مسئولان و هیئت، با کمک مدیر اجرایی و دبیرخانه، پیشرفت را در برابر برنامه راهبردی نظارت خواهند کرد تا اطمینان پیدا شود که مجمع به انجام مأموریت خود در ارتقای نظارت بر حسابرسی جهانی ادامه می‌دهد.

پیوست ۱: عوامل محیطی

• محیط تجاری و جغرافیای - سیاسی

۵ نگرانی‌های زیست‌محیطی غالب در جامعه و کسب‌وکار، و تاثیر بر مسئولیت‌های حسابرس و انعطاف‌پذیری شرکت؛
۶ روندهای بین‌المللی در حال تحول (ملی‌گرایی در برابر جهانی شدن، آثار بلندمدت کووید-۱۹ (COVID-19) بر رویه‌های تجاری، کاهش بودجه، و غیره) و پیامدهای آن‌ها برای هماهنگی و همکاری بین‌المللی مداوم برای اعضا، برای انجام وظایف نظارتی خود؛ به عنوان مثال، در کسب دسترسی به‌موقع به اطلاعات برای بازرسی یا اقدام‌های اجرایی؛

راهبرد عمده شماره ۳

هدف‌های راهبردی (۱)، (۲) و (۳)

حفظ ارتباط با اعضا به عنوان اولویت، و در وهله دوم، با اعضای واجد شرایط

تعامل اعضا، در مرکز راهبرد و فعالیت‌های مجمع است. به عنوان یک سازمان اجتماعی، تعامل به‌موقع و آگاهانه با اعضا، برای موفقیت مجمع ضروری است. علاوه بر این، همانطور که اشاره شد، به اشتراک‌گذاری اطلاعات و دیدگاه‌ها بین اعضا، ابزار اصلی است که اعضا از طریق آن، توانایی‌های نظارتی خود را یاد می‌گیرند و بهبود می‌بخشند. به این ترتیب،

و ناشران گزارشگر ایجاد می‌کند؛ و تغییرهای مورد نیاز در روش‌شناسیهای بازرسی برای نهادهای نظارتی؛
 ۵ هوش مصنوعی به عنوان توانمندساز بالقوه کارایی و کیفیت حسابرسی، و/یا اخلاک‌گر بالقوه حرفه حسابرسی، در روشهای حسابرسی و صنایع نوظهور؛
 ۶ زنجیره بلوکی^{۱۴} که پتانسیل افزایش امنیت را فراهم می‌کند.

• تغییرهای قانونی و نظارتی

۵ تغییر در نظامهای دولتی و سازمانی که باعث تغییرهای ناگهانی در اولویتهای نظارتی می‌شود و ممکن است بر کیفیت حسابرسی و زیست‌بوم گزارشگری مالی تاثیر بگذارد.

پانوشتهای:

- 1- International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR)
- 2- Global Audit Firm Networks (GAFN)
- ۳- "شبکه‌های جهانی موسسه حسابرسی" به شش شبکه بزرگ حسابرسی اشاره دارد: بی‌دی‌او (BDO)، دیلویت (Deloitte)، ای‌وای (EY)، گرانث تورنتون (Grant Thornton)، کی‌ام‌پی‌جی (KPMG)، پرایس واتر‌هاوس کوپرز (PwC)؛ همچنین به عنوان شبکه‌های جهانی کمیته سیاست عمومی (GPPC) شناخته می‌شوند.
- 4- Core Strategies
- 5- International Audit & Ethical Standard Setting Boards (IAESSB)
- 6- Public Interest Oversight (PIOB)
- 7- Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)
- 8- Financial Standards Board (FSB)
- 9 - International Association of Insurance Supervisors (IAIS)
- 10- International Organization of Security Commissions (IOSCO)
- 11- World Bank (WB)
- 12- Working Group
- 13- Task Force
- 14- Block chain

منبع:

• IFIAR Strategic Plan: April 2021-March 2026,
IFIAR

۵ تداوم عملیات و مسایل محیطی مربوط به تداوم فعالیت. ریسک یا نکول شرکتها که در آینده بر کار حساب‌رسان و به نوبه خود بر عملکرد نظارتی اعمال شده به وسیله نهادهای نظارتی تاثیر خواهد داشت؛

۵ تغییر ساختارهای راهبری شبکه‌های حسابرسی مرتبط با کیفیت حسابرسی، که ممکن است بر تعادل در مسئولیتهای درون این شبکه‌ها بین موسسات عضو و سازمانهای منطقه‌ای/جهانی و چالشهای درون موسسات در ایجاد تعادل در فعالیتهای حسابرسی و غیرحسابرسی تاثیر بگذارد.

• اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی

۵ علاقه ذینفعان به اطلاعات عینی اضافی برای ارائه بینشهای بیشتر در مورد کیفیت حسابرسی.

• اهمیت مداوم پیشرفتهای فناوری که به سرعت در حال

تحول است

۵ تاثیر بر فرایند حسابرسی، امنیت اطلاعات، توسعه مجموعه مهارتها (مانند تحلیل داده‌ها)، کارشناسان متخصص و نیروی کار؛

۵ تحلیل داده‌ها، که چالشها و فرصتهایی را برای موسسات

در حالی که مجمع

یک نهاد نظارتی نیست و

نمی‌تواند کیفیت حسابرسی را

الزامی یا اعمال کند

اما از راههای مختلف

کمکهای مهمی به بهبود

کیفیت حسابرسی می‌کند

HESABRAS

List of Contents:

Interview

- 12 ■ The consequence of establishing a supervisory body: increasing the audit penetration rate
Talk to: H. Naderian
- 18 ■ The emergence of the government supervisory body: it's not a remedy
Talk to: Gh.R. Salami
- 24 ■ The audit profession requires an independent and professional supervisory body
Talk to: K. Maham, Ph.D
- 32 ■ Establishing a supervisory body or correcting previous inadequacies
Talk to: F. Panahi

Articles

- 40 ■ Why People Leave Public Accounting
- 44 ■ The main challenges of the audit profession and the formation of the ...
prohibited Non-audit services and cooling-off period
- 52 ■ Core Principles for Independent Audit Regulators
- 55 ■ Do audit inspections improve audit quality?
- 56 ■ Global Public Policy Committee
- 63 ■ IFIAR: Annual Survey of Inspection Findings
- 64 ■ IFIAR Strategic Plan
- 72 ■

- با حضور در گروه مشترکان ارجمند مجله حسابرس از دریافت به موقع و مطمئن مجله برخوردار شوید.
- با اشتراک و دریافت مرتب مجله حسابرس، آرشیو تان را کامل کنید.
- هزینه پستی مشترکان بر عهده مجله حسابرس است.
- استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها با دریافت اشتراک مجله حسابرس از تخفیف ویژه برخوردار خواهند شد.
- مشترکان مجله حسابرس می توانند مطالب مجله را به صورت دیجیتال نیز دریافت کنند.

مشترک حقیقی	مشترک حقوقی
نام:	نام مشترک:
نام پدر:	وابسته به:
سال تولد:	نام شخص دریافت کننده:
محل کار:	سمت:
میزان تحصیلات:	رشته تحصیلی:
شروع اشتراک از شماره:	شروع اشتراک از شماره:
تعداد درخواست از هر شماره:	تعداد درخواست از هر شماره:

شهر:	استان:	کد پستی:	صندوق پستی:
تلفن:	دورنویس:	پست الکترونیک:	
نشانی:	تلفن همراه:		

شماره حساب: ۴۰۰۱۰۰۰۶۰۴۰۰۵۳۷۲ بنام سازمان حسابرسی

شماره شباه: IR۵۱۰۱۰۰۰۰۴۰۰۱۰۰۰۶۰۴۰۰۵۳۷۲

شناسه واریز: ۳۷۹۰۰۰۶۷۴۲۶۷۵۰۰۰۱۰۰۱۰۱۰۱۱۳۶۳۳۲

آدرس: تهران - میدان فاطمی - خیابان چهلستون - نبش کوچه دوم - پلاک ۴۶

شماره فاکس: ۰۲۱-۸۸۹۵۱۲۰۹

شماره تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۵۳۱۱۹

مبلغ اشتراک (دوسال ونیم): ۲۰۰٫۰۰۰ تومان

اگر مجله جدید ظرف سه ماه از دریافت آخرین شماره، به دستتان نرسید، لطفاً با دفتر مجله تماس بگیرید.

HESABRAS

HESABRAS
(AUDITOR)

Quarterly Publication

No.: 121

Mar. 2023

Licence Holder
Audit Organization

Director
Akbar Soheily Pour

Editor
Mohammad Sayyadi, Ph.D

No. 46, 2nd Alley, Chehel-soton St., Fatemi Sq., Tehran, IRAN

Postal Code: 14316-64141

Tel: 88953119

Fax: 88951209

Email: editor@hesabras.org

www.hesabras.org

https://audit.org.ir

متقاضیان محترم، برای ثبت نام جهت انبارگردانی روی دکمه زیر کلیک کنید

ثبت نام متقاضیان انبارگردانی

پنجشنبه ۱۳ بهمن ۱۴۰۱

ورود به سایت انگلیسی

وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان حسابرسی

صفحه اصلی درباره سازمان خدمات سازمان میز خدمت ارتباطات و اطلاع رسانی تون خولهان

سامانه های سازمان حسابرسی | سماح

سامانه فروش آنلاین نثریات

سامانه آموزش

سامانه بازنگشتگان

میز خدمت الکترونیکی

سامانه اینترنتی فروش نثریات

مشاهده

سامانه دریافت شناسه واریز

مشاهده

پست الکترونیکی همکاران

مشاهده

پیشنهادهای و شکایات

مشاهده

ثبت نام متقاضیان انبارگردانی

مشاهده

